

Mestna občina Ljubljana
Zoran Jankovič, župan
Mestni trg 1, 1000 Ljubljana
telefon: 01 306 10 10, faks: 01 306 12 14

Številka: 3504-4/2010-56
Datum: 8. 6. 2010

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
MESTNI SVET

ZADEVA: **PREDLOG ZA OBRAVNAVO NA SEJI MESTNEGA SVETA MESTNE OBČINE LJUBLJANA**

PRIPRAVIL: **Mestna uprava Mestne občine Ljubljana, Oddelek za urejanje prostora**

NASLOV: **Predlog Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana - strateški del**

POROČEVALCI: **Načelnik Oddelka za urejanje prostora
mag. Miran Gajšek, univ. dipl. inž. arh.
Vodja Odseka za prostorske planske akte
Tomaž Souvan, univ. dipl. inž. arh.**

**PRISTOJNO
DELOVNO TELO:** **Odbor za urejanje prostora in urbanizem**

PREDLOG SKLEPA:
Mestni svet Mestne občine Ljubljana sprejme predlog Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana - strateški del.

ŽUPAN
Mestne občine Ljubljana
Zoran JANKOVIČ

Priloga:
- predlog odloka z obrazložitvijo

Novi **prostorski akti**
Mestne občine
Ljubljana

OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT MESTNE OBČINE LJUBLJANA Strateški del

Predlog

**Odlok o občinskem prostorskem načrtu
Mestne občine Ljubljana – strateški del**

Datum: junij 2010

Št. naloge: P-13/06, 350-74-08; P-33/09, 430-817-09

Naročnik Mestna občina Ljubljana
Mestna uprava
ODDELEK ZA UREJANJE PROSTORA

Izvajalec URBANISTIČNI INŠTITUT REPUBLIKE SLOVENIJE v sodelovanju z
URBI, d.o.o., oblikovanje prostora, Ljubljana, in
Univerzo v Ljubljani, FAKULTETO ZA GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJO

Št. naloge: 2446

Vodja projekta: doc. dr. Mojca Šašek Divjak, univ. dipl. inž. arh.

V. d. direktorice: doc. dr. Breda Mihelič, univ. dipl. um. zgod.

OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT MESTNE OBČINE LJUBLJANA
Strateški del
Predlog
Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del

Vodja projekta:

doc. dr. Mojca Šašek Divjak, univ. dipl. inž. arh.

V. d. direktorice UIRS:

doc. dr. Breda Mihelič, univ. dipl. um. zgod.

Odlok o OPN MOL SD so izdelali

sodelavci Urbanističnega inštituta RS:

Igor Bizjak, univ. dipl. inž. arh.
Boštjan Cotič, univ. dipl. inž. arh.
izr. prof. dr. Kaliopa Dimitrovska Andrews, univ. dipl. inž. arh.
dr. Damjana Gantar, univ. dipl. inž. kraj. arh.
dr. Barbara Goličnik Marušič, univ. dipl. inž. kraj. arh.
doc. dr. Mojca Golobič, univ. dipl. inž. kraj. arh.
mag. Andrej Gulič, univ. dipl. soc.
Aleksander Jakoš, univ. dipl. geogr.
dr. Boštjan Kerbler, univ. dipl. geogr.
Jana Kozamernik, univ. dipl. inž. kraj. arh.
doc. dr. Breda Mihelič, univ. dipl. um. zgod.
Luka Mladenovič, univ. dipl. inž. arh.
mag. Sabina Mujkić, univ. dipl. inž. geod.
Barbara Mušič, univ. dipl. inž. arh.
dr. Matej Nikšič, univ. dipl. inž. arh.
Sergeja Praper, univ. dipl. inž. agr.
dr. Richard Sendi, univ. dipl. inž. arh.
Gvozden Savanovič, univ. dipl. geogr.
Ivan Stanič, univ. dipl. inž. arh.
doc. dr. Mojca Šašek Divjak, univ. dipl. inž. arh.
mag. Ina Šuklje Erjavec, univ. dipl. inž. kraj. arh.

sodelavci iz drugih institucij:

prof. dr. Ferdinand Gubina, univ. dipl. inž. el.
doc. dr. Andrej Gubina, univ. dipl. inž. el.
dr. Marjan Hočevar, UL, FDV
doc. dr. Alojz Juvanc, UL, FGG-PTI
mag. Damjan Kavaš, IER
mag. Klemen Koman, IER
prof. dr. Drago Kos, UL, FDV
mag. Dušan Marc, Marc, k.d.
izr. prof. dr. Jože Panjan, UL, FGG
mag. Andrej Prelovšek, Panprostor, d.o.o.
Mojmir Slaček, univ. dipl. inž. arh, Urbi, d.o.o.
mag. Zoran Stojič, univ. dipl. inž. grad.
mag. Borut Šantej, univ. dipl. prav.
dr. Franc Trček, UL, FDV
dr. Matjaž Uršič, UL, FDV
doc. dr. Marijan Žura, UL, FGG-PTI

konzultantski svet:

prof. dr. Peter Fister, univ. dipl. inž. arh.
prof. dr. Boris Gaberščik, univ. dipl. inž. arh.
prof. mag. Peter Gabrijelčič, univ. dipl. inž. arh.
prof. Janez Koželj, univ. dipl. inž. arh.
prof. mag. Vladimir Mušič, univ. dipl. inž. arh.
prof. dr. Andrej Pogačnik, univ. dipl. inž. arh.

Vsebina

1. Uvodne določbe	1
2. Izhodišča in cilji prostorskega razvoja MOL	4
2.1. Vodilna izhodišča za opredelitev razvoja MOL	4
2.2. Cilji prostorskega razvoja MOL	8
3. Zasnova prostorskega razvoja MOL	9
3.1. Zasnova poselitve	9
3.1.1. Demografske podlage	9
3.1.2. Temeljna načela poselitve	9
3.1.3. Zasnova poselitve v regiji	11
3.1.4. Zasnova poselitve v MOL	12
3.1.5. Vloga in funkcija mesta Ljubljana in drugih naselij v MOL	12
3.2. Temeljne usmeritve prometnega povezovanja naselij v MOL in LUR	16
3.3. Omogočanje trajnostnega prostorskega razvoja	17
3.4. Območje Urbanističnega načrta	19
4. Usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenovo	21
4.1. Usmeritve za prostorsko urejanje	21
4.1.1. Celostno ohranjanje in prenova karakterističnih mestnih območij	21
4.1.2. Temeljna merila in usmeritve za urbanistično urejanje prostora MOL	21
4.1.3. Faznost urejanja	22
4.1.4. Kriteriji za sprejemanje občinskih podrobnih prostorskih načrtov	23
4.2. Usmeritve za urbanistično in arhitekturno oblikovanje	25
4.2.1. Razpoznavna struktura mesta	25
4.2.2. Omrežje odprtih javnih površin	27
4.2.3. Zasnova zelenih površin mesta	31
4.3. Območja za razvoj in širitev naselij	38
4.3.1. Območja notranjega razvoja	38
4.3.2. Prednostna območja prenove	38
4.3.3. Sanacija obstoječe razpršene gradnje	40
4.3.4. Območja širitve naselij	41
4.3.5. Okvirna območja razpršene poselitve	41
5. Zasnova in usmeritve za razvoj v krajini	42
5.1. Zasnova krajinskega urejanja	42
5.2. Kmetijske površine	43
5.3. Gozdne površine	44
5.4. Vodne površine in vodnogospodarske ureditve	47
5.5. Površine za izkoriščanje mineralnih surovin	49
5.6. Območja za potrebe obrambe ter območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	51
5.6.1. Obramba	51
5.6.2. Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami	51
5.6.2.2. Nevarnosti in značilnosti prostora	52
5.6.2.3. Zaščita in reševanje	52
6. Usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč in organizacijo dejavnosti v prostoru	56
6.1. Osnovne namenske rabe	56
6.2. Zasnova razmestitve dejavnosti v prostoru	56
6.2.1. Stanovanja	56

6.2.2.	Centralne dejavnosti in omrežje družbene javne infrastrukture	59
6.2.2.2.	Zdravstveno varstvo.....	59
6.2.2.3.	Visoke šole.....	61
6.2.2.4.	Srednje in glasbene šole	62
6.2.2.5.	Osnovne šole	62
6.2.2.6.	Predšolska vzgoja.....	63
6.2.2.7.	Šport	64
6.2.2.8.	Kultura.....	65
6.2.2.9.	Dejavnost opravljanja verskih obredov	66
6.2.2.10.	Državna in javna uprava	67
6.2.3.	Proizvodne dejavnosti.....	67
6.2.4.	Posebna območja	69
6.2.4.1.	Trgovski centri.....	69
7.	Zasnova gospodarske javne infrastrukture	70
7.1.	Promet	70
7.1.1.	Cestni promet.....	70
7.1.2.	Železniški promet.....	71
7.1.3.	Javni potniški promet	72
7.1.4.	Kolesarski promet	73
7.1.5.	Mirujoči promet	74
7.1.6.	Vodni promet.....	75
7.1.7.	Zračni promet.....	75
7.2.	Elektronske komunikacije	75
7.3.	Energetika	76
7.4.	Oskrba z vodo ter odvajanje in čiščenje odpadne vode	80
7.5.	Odpadki	81
7.6.	Pokopališča.....	84
8.	Usmeritve za določitev prostorskih izvedbenih pogojev.....	86
8.2.	Splošne usmeritve za oblikovanje mesta na različnih ravneh.....	86
8.2.1.	Mestno središče.....	86
8.2.2.	Kompaktno mesto	89
8.2.3.	Obmestje.....	89
8.2.4.	Višinski gabariti	89
8.2.5.	Urbanistični normativi	90
8.3.	Usmeritve za urbanistično-arhitekturno oblikovanje elementov razpoznavne strukture mesta.....	91
8.3.1.	Karakteristična območja MOL.....	91
8.3.2.	Povezovalne strukture	93
8.3.3.	Krajinske strukture	94
8.4.	Nova razvojna območja.....	95
9.	Prehodne in končne določbe	96

Na podlagi 54. člena Zakona o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 – ZVO-1B in 108/09), Pravilnika o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojev za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Uradni list RS, št. 99/07) ter 27. člena Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 66/07 - uradno prečiščeno besedilo) je Mestni svet Mestne občine Ljubljana na ___ seji dne ___ sprejel

Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del

1. Uvodne določbe

(A) VSEBINA OBČINSKEGA PROSTORSKEGA NAČRTA – STRATEŠKI DEL

(1) S tem odlokom Mestna občina Ljubljana (v nadaljevanju: MOL) sprejme občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana – strateški del (v nadaljevanju: OPN MOL SD). OPN MOL SD je strateški prostorski akt, ki določa izhodišča, cilje in zasnovo prostorskega razvoja v MOL, usmeritve za razvoj poselitve in razvoj v krajini ter usmeritve za prostorske ureditve lokalnega pomena in za umeščanje objektov v prostor.

(2) OPN MOL SD je v skladu s 54. členom Zakona o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju: ZPNačrt) sprejet kot samostojni prostorski akt z vsebino, ki jo ta zakon in njegovi izvršilni predpisi določajo za strateški del občinskega prostorskega načrta.

(3) OPN MOL SD velja za celotno območje MOL.

(4) Ta odlok je predpis, katerega določbe je treba upoštevati v občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del (v nadaljevanju: OPN MOL ID), v podrobnih prostorskih načrtih MOL in v drugih predpisih MOL.

(5) OPN MOL ID, podrobni prostorski načrti in drugi predpisi MOL ne smejo biti v nasprotju z določbami tega odloka. Glede na strateško naravo OPN MOL SD lahko MOL posamezne cilje in usmeritve tega odloka v OPN MOL ID in v druge prostorske akte vključuje postopno.

(6) Odlok o OPN MOL SD vsebuje besedilni in grafični del. Grafični del odloka o OPN MOL SD sestavljajo naslednje karte v merilu 1:50.000:

Karta 01: Zasnova prostorskega razvoja

Karta 02: Osnovna namenska raba in glavno infrastrukturno omrežje

Karta 03: Usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč

Karta 04: Usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenovno

Karta 05: Usmeritve za urbanistično in arhitekturno oblikovanje

Karta 06: Usmeritve za razvoj v krajini

Karta 07: Zasnova zelenih površin

Karta 08: Cestno omrežje

Karta 09: Železniško omrežje

Karta 10: Javni potniški promet

Karta 11: Kolesarski promet

Karta 12: Oskrba s toploto, plinom in naftnimi derivati

Karta 13: Elektroenergetski sistem

Karta 14: Vodovodni sistem

Karta 15: Odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode

Karta 16.a: Območja in objekti za potrebe obrambe

Karta 16.b: Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja zaščite in reševanja

(7) Sestavni del odloka o OPN MOL SD so naslednje slikovne priloge:

- Slika 1: Predlog vizije prostorskega razvoja MOL v okviru Metropolitanskega evropskega območja rasti – MEGA
 Slika 2: Načelo zgoščevanja mesta znotraj avtocestnega obroča z ohranjanjem zelenih klinov
 Slika 3: Načelo okrepljenega razvoja mesta ob krakih – vpadnicah
 Slika 4: Ljubljana kot osrednje gravitacijsko središče v LUR
 Slika 5: Gravitacijska območja središč
 Slika 6: Območje Urbanističnega načrta
 Slika 7: Predvideni posegi v strukturo mesta
 Slika 8: Koncept omrežja odprtih javnih prostorov
 Slika 9: Usmeritve za urejanje javnih površin in drugih dobrin javnega pomena
 Slika 10: Koncept zelenih klinov in povezav med njimi
 Slika 11: Parkovno omrežje
 Slika 12: Najpomembnejše povezave in parkovne poteze
 Slika 13: Načrtovana mreža poklicnih postaj javne gasilske službe MOL z območji različnih dostopnih časov
 Slika 14: Omrežje centrov za ravnanje z odpadki
 Slika 15: Morfološki model mesta
 Slika 16: Silhueta in pogledi
 Slika 17: Karakteristična območja mesta

(8) V tem predpisu uporabljeni pojmi, ki so opredeljeni v predpisih s področja prostorskega načrtovanja in graditve objektov, veljavnih na dan uveljavitve tega odloka, imajo enak pomen, kot ga določajo ti predpisi.

(9) V odloku uporabljene okrajšave imajo naslednji pomen:

- AC – avtocesta
 CČN – centralna čistilna naprava
 FI – faktor izrabe parcele
 FZ – faktor zazidanosti parcele
 JPP – javni potniški promet
 LUR – Ljubljanska urbana regija
 MOL – Mestna občina Ljubljana
 NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica
 OPPN – občinski podrobni prostorski načrt
 PCL – Prometni center Ljubljana
 PLT – prometno logistični terminal
 PST – Pot spominov in tovarištva, krožna sprehajalna in rekreacijska pot okrog mesta s kulturno-zgodovinskim značajem
 P&R – parkirne površine »parkiraj in se pelji« (angl. park and ride), prestopne točke iz osebnega avtomobila na JPP
 OPN MOL ID – občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del
 OPN MOL SD – občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana – strateški del
 TOŠ – Toplarna Šiška
 TEN – Trans European Network
 VVO – vodovarstveno območje
 ZON – Zakon o ohranjanju narave
 ZVKD-1 – Zakon o varstvu kulturne dediščine

(B) POMEN IZRAZOV

(1) Posamezni izrazi, uporabljeni v tem odloku, imajo naslednji pomen:

- 1. Srednjeveško mestno jedro** je območje znotraj nekdanjega srednjeveškega obzidja, ki je razglašeno za kulturni spomenik z aktom o razglasitvi. Obsega območje Ciril-Methodovega, Mestnega, Starega, Gornjega in Novega trga. Meja območja poteka od Zmajskega mostu po vzhodnem robu Vodnikovega in zahodnem robu Krekovega trga po grajskem pobočju, zajame Grad in teče proti križišču Streliške ulice z Roško cesto do Karlovške, po Karlovški cesti do Vožarskega pota, kjer zavije proti Ljubljnici, nato po Grudnovem nabrežju, Zoisovi cesti,

Emonski in Vegovi ulici, po južnem robu Kongresnega trga do Ljubljance, prečka Ljubljano in gre po desnem bregu Ljubljance nazaj do Zmajskega mostu (za točne meje glej Odlok o razglasitvi srednjeveškega mestnega jedra Stare Ljubljane in Grajskega griča za kulturni in zgodovinski spomenik ter naravno znamenitost (Uradni list SRS, št. 5/86).

2. **Ožje mestno središče** obsega območje znotraj notranjega cestnega obroča.
3. **Notranji cestni obroč** poteka po Masarykovi cesti, Trgu OF, Tivolski cesti, Bleiweisovi ulici, Aškerčevi cesti, Zoisovi cesti, Karlovški cesti, Roški cesti in Njogoševi cesti.
4. **Širše mestno središče** obsega območje znotraj obroča Masarykova cesta, Trg OF, Tivolska cesta, Bleiweisova cesta, Groharjeva cesta, Gradaščica, Ljubljana, Gruberjev prekop, železniška proga in Grablovičeva ulica.
5. **Kulturna dediščina** so objekti in območja, ki so na podlagi zakona, ki ureja kulturno dediščino, zavarovani kot registrirana kulturna dediščina, kulturni spomeniki ali varovana območja dediščine.
6. **Kulturni spomenik** je kulturna dediščina, ki je z aktom o razglasitvi razglašena za spomenik.
7. **Naravna vrednota** je naravna dediščina, ki je zavarovana na podlagi zakona, ki ureja varstvo naravnih vrednot.
8. **Karakteristično območje** je tisto območje, ki se odlikuje zaradi specifične ali homogene zazidalne strukture, v kateri so ohranjeni sledovi zgodovinskih urbanih struktur kot pomembni dokumenti določenega obdobja zgodovinskega razvoja ali določene urbanistične ideologije. Odlikuje se po stopnji ohranjenosti, urbanistično-arhitekturnih kvalitetah ali kulturni in estetski vrednosti.
9. **Prenova** je sklop gospodarskih, pravnih, socialnih, urbanistično-arhitekturnih in ekoloških ukrepov za izboljšanje stanja grajenih struktur in življenjskih razmer v mestih za vse kategorije mestnega prebivalstva ob hkratnem ohranjanju identitete mesta in njegove kulturne dediščine ter povečanju njegove privlačnosti.

2. Izhodišča in cilji prostorskega razvoja MOL

2.1. Vodilna izhodišča za opredelitev razvoja MOL

(A) OSNOVNE UGOTOVITVE

(1) Cilj OPN MOL SD je podati vizijo in takšno strategijo razvoja MOL za naslednjih petnajst do dvajset let, ki bosta omogočali njegov skladen prostorski razvoj. V tem obdobju je treba predvsem:

- kakovostno nadgraditi že urbanizirana območja,
- sanirati razpršeno gradnjo ali drugače neustrezno izrabljene površine,
- dopolniti družbeno in gospodarsko javno infrastrukturo,
- racionalno širiti poselitev, kjer je to za razvoj MOL nujno potrebno,
- spodbujati trajnostno rabo prostora tako, da bodo pri vseh novih prostorskih ureditvah in prenovah že obstoječih mestnih območij upoštevana načela racionalne rabe prostora, učinkovite rabe energije, spodbujanja uporabe javnega mestnega prometa in ohranjanja zelenih površin.

(2) Izhodišča načrtovanja prostorskega razvoja MOL so obstoječe vrednote (naravne, kulturne in funkcionalne), ki ustvarjajo identiteto mesta in potencialne za njegov kakovosten razvoj. Ohranjanje in razvijanje **kakovosti urbanega okolja in njegove identitete** sta pogoja za uspešen gospodarski razvoj in kulturni pomen vsakega evropskega mesta. Zato so ohranjanje, nadgradnja in nadaljnji razvoj kakovostne strukture mesta kot celote in njegovih posameznih karakterističnih območij v OPN MOL SD opredeljeni kot ključna težišča prostorskega razvoja.

(3) Za sodoben čas je značilno naraščanje uporabe **informacijsko-telekomunikacijske tehnologije**, kar vpliva na nastajanje visoko tehnološke družbe znanja in na spremembe v organizaciji prostora (prepletanje bivalnega in delovnega okolja). Spreminja se življenjski slog, predvsem pod vplivom medmrežja se vedno bolj uveljavljajo delo na domu, izobraževanje na daljavo, tele-nakupovanje in druge oblike digitaliziranih storitev, ki narekujejo nova razmerja v rabi prostora in prostorski mobilnosti.

(4) Z uveljavljanjem na **znanju temelječe družbe** postajajo raziskave, razvoj in izobražena delovna sila vedno pomembnejši. Med gospodarskimi dejavnostmi so velike razlike v prostorskih zahtevah, okoljskih vplivih ter tehnološki in kadrovske zahtevnosti. V zadnjih letih smo priča deindustrializaciji, zmanjševanju vloge industrije in povečevanju vloge storitvenih dejavnosti. Podoben trend je značilen tako za Slovenijo kot tudi za MOL.

(5) Na področju gospodarstva mora MOL **izkoristiti dobro strateško lego** (kot središče Slovenije z dobrimi povezavami s sosednjimi regijami in s tujino) skupaj z razpoložljivimi raziskovalnimi, izobraževalnimi in kulturnimi potenciali, ugodnimi življenjskimi razmerami in z relativno nižjimi stroški dela kot v konkurenčnih regijah Evropske unije. Slovenija in tudi Ljubljana se s svojo gospodarsko javno infrastrukturo vključujeta v evropska infrastrukturna omrežja (Trans European Network ali TEN) v okviru V. in X. panevropskega prometnega koridorja, energetskega koridorja TEN in morskega prometnega koridorja.

(6) Eno od pomembnih razvojnih načel trajnostnega mesta je **varstvo okolja** (tal, vode, zraka, naravnega okolja). MOL ima še sorazmerno **visoko kakovost bivalnega okolja**, ki pa jo ogroža neuravnotežen in netrajnosten razvoj.

(7) Pri prostorskem načrtovanju je treba upoštevati predvsem javno korist. Temeljito je treba pretehtati nasprotujoče si pobude in interese, tako z vidika sorazmernosti posega v prostor kot izboljšave obstoječega stanja ter konfliktnost rabe prostora in koristi za prebivalce mesta.

(B) RAZVOJNE POTREBE MOL GLEDE NA MEDNARODNI, DRŽAVNI IN REGIONALNI VIDIK

Prostorski vidik razvoja na mednarodni ravni

(1) Pomen MOL in Ljubljane kot državnega središča in najpomembnejšega državnega prometnega vozlišča, ki naj se razvije v mednarodno konkurenčno glavno mesto države, poudarjata dva temeljna slovenska strateška dokumenta: Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04, v nadaljevanju: SPRS) in Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023 (Služba vlade RS za razvoj, Ljubljana 2006, v nadaljevanju: RESOL).

(2) Ključne prioritete Slovenije in njenih mest so v evropskem kontekstu naslednje: pri pospeševanju povezanosti s širšim evropskim prostorom krepitev konkurenčnosti slovenskih mest v evropskem urbanem omrežju, skrb za učinkovito povezanost slovenskih infrastrukturnih omrežij v evropska infrastrukturna omrežja in panevropske prometne koridorje ter skrb za povezanost najvrednejših delov narave v omrežja (SPRS). Ustvarjati je treba pogoje za izkoriščanje primerjalnih prednosti slovenskega prostora in skrbeti za enakovredno vključevanje pri oblikovanju čezmejnih regij.

(3) Glavne usmeritve MOL v evropskem kontekstu so krepitev položaja mesta Ljubljane in prevzem aktivne vloge v okviru velikih evropskih makro regij (alpske, mediteranske, podonavske in srednjeevropske) ter vključevanje v različne mednarodne pobude in delovne skupine na področju urejanja prostora, gospodarstva, kulture, družbenega razvoja, prometa itd.

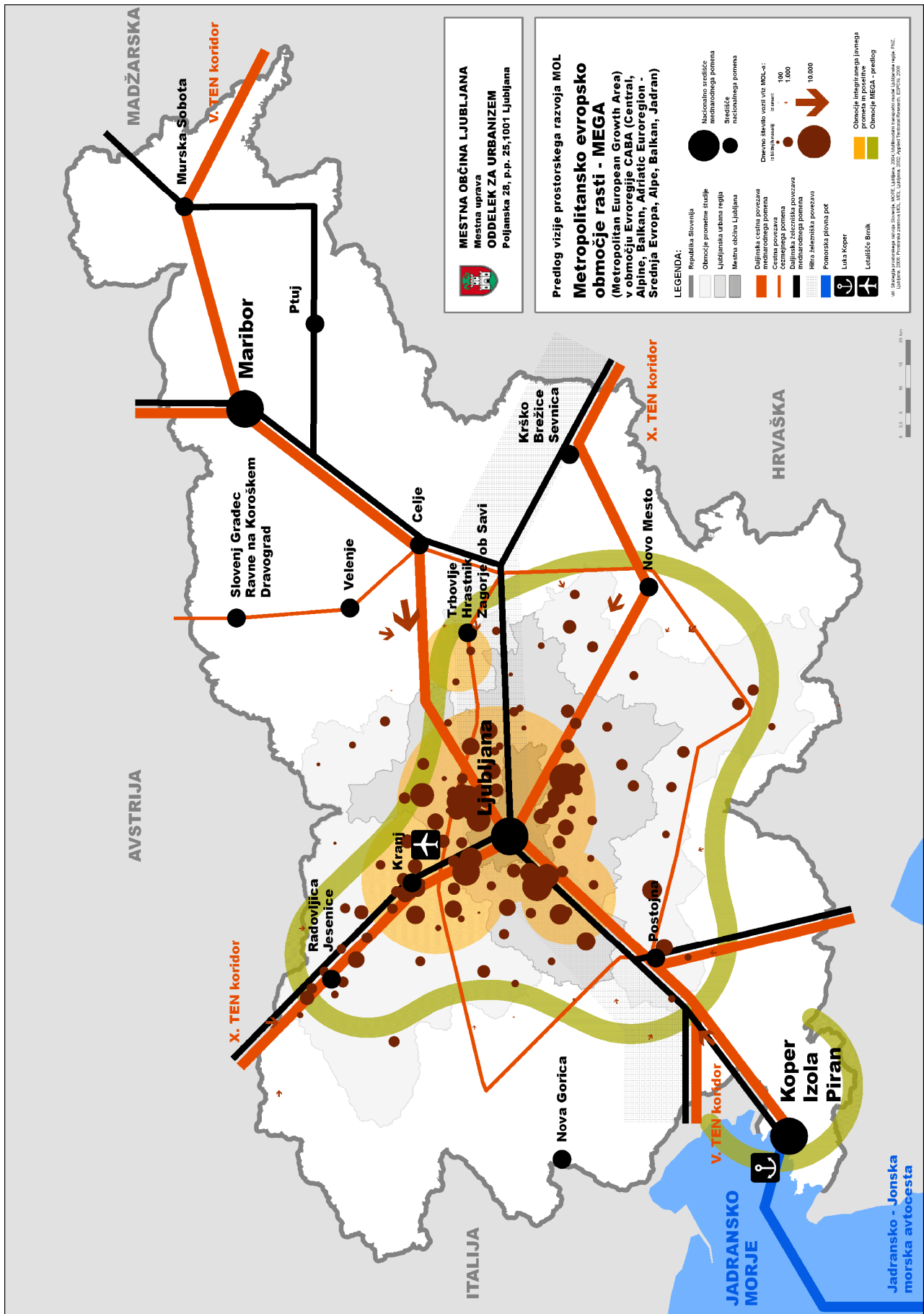
(4) Slovenija in tudi MOL se s svojo gospodarsko javno infrastrukturo vključujeta v evropska infrastrukturna omrežja (TEN) v okviru V. in X. panevropskega prometnega koridorja, energetskega koridorja TEN, morskega prometnega koridorja ter v okviru navezav na Jadransko-Jonsko pobudo.

(5) Ljubljana mora kot glavno mesto države članice Evropske unije v programskem obdobju (2007–2013) utrditi svoj strateški položaj znotraj omrežja mest Evropske unije in širše, tako da bo aktivna na področju teritorialnega sodelovanja in bo postala središče evroregije, ki bo delovalo kot akcijska enota z ustrezno strateško zmogljivostjo. V tej zvezi je cilj Ljubljane postopoma preiti iz razvojnega območja »MEGA« (Metropolitan European Growth Area) v razvitejše območje »European Engine MEGA« (po programu ESPON 2013).

Prostorski vidik razvoja na državni in regionalni ravni

(6) Na državni ravni je treba krepiti vlogo glavnega mesta in drugih mest, ki bodo pospeševala razvoj Slovenije v nacionalnem in evropskem okviru. Podpreti je treba razvoj policentričnega urbanega sistema, razvoj regionalnih središč, oblikovati mestne (inovativne) regije in spodbujati regionalne ekonomije s tehnološkimi parki in podjetniškimi inkubatorji. Pomembni nacionalni projekti, ki se vežejo na MOL, so: zgraditev športno-poslovnega parka Leona Štruklja, Narodne in univerzitetne knjižnice Jožeta Plečnika (NUK II), Centralne tehniške knjižnice (CTK), Politehniko Ljubljana, novega kliničnega centra v Ljubljani in vsi prometno-infrastrukturni projekti.

(7) MOL je središče Ljubljanske urbane regije (v nadaljevanju: LUR), ki zajema šestindvajset občin in leži v osrednjem delu Slovenije. LUR sodi med prosperitetne slovenske regije z močnimi razvojnimi potenciali, saj ustvari tretjino slovenskega bruto domačega proizvoda. V njej živi četrtina slovenskega prebivalstva, od tega kar štiri petine v njenem osrednjem delu (občine MOL, Domžale, Mengeš, Medvode), v Ljubljani pa je tudi 90 odstotkov vseh delovnih mest v regiji. Na poseljenost LUR so v zadnjem času vplivali predvsem procesi urbanizacije, suburbanizacije in nastajanje somestja. Za obmestna in zunajmestna območja je značilna razpršena poselitev, ki povzroča težave pri komunalnem in prometnem opremljanju naselij ter vsakodnevnih migracij.

Slika 1: Predlog vizije prostorskega razvoja MOL v okviru Metropolitanskega evropskega območja rasti – MEGA (Vir: MOL, 2008)

(8) Pomembni razvojni cilji LUR (iz Regionalnega razvojnega programa LUR za obdobje 2007–2013) so:

- delujoče somestje: v regiji je treba zagotoviti takšen prostorski razvoj, ki bo hkrati omogočal dobro dostopnost javnih storitev ter bližino ohranjene narave in kulturne dediščine vsem prebivalcem regije,
- ustvarjalni ljudje in uspešna podjetja: pospešiti je treba razvoj človeških virov in gospodarstva, ki bo zagotovil dolgoročno blaginjo v regiji in konkurenčnost v svetu,
- regija z enim od glavnih mest države v Evropski uniji, kjer je kakovost življenja zelo visoka in zagotavlja vrhunsko kakovost bivanja in dela.

(9) Zato si bo MOL kot osrednja občina LUR prizadeval uresničevati tudi naslednja razvojna cilja:

- razvijati podjetništvo s prestrukturiranjem podjetniškega sektorja in z načrtnim spodbujanjem tehnološkega razvoja,
- povečati mednarodno konkurenčnost Ljubljane, in to ne samo z razvojem podjetništva in povečanjem BDP na prebivalca, temveč tudi z izboljšanjem lokacijskih dejavnikov, ki zagotavljajo ustrezno raven kakovosti življenja.

(10) MOL bo podpiral razvoj podjetništva:

- z odpiranjem tehnoloških parkov in podjetniških con,
- s povezovanjem podjetij v grozde,
- s prostorsko podporo domačim in tujim investicijam,
- z gospodarsko regeneracijo ožjega mestnega središča,
- z razvijanjem podeželja.

(11) Mednarodno konkurenčnost Ljubljane pa bo MOL povečeval:

- s večanjem mednarodne prepoznavnosti Ljubljane in uveljavljanjem pozitivne kulturne podobe,
- z razvijanjem visokega šolstva in Univerze v Ljubljani,
- s povečanjem prepoznavnosti Ljubljane kot univerzitetnega mesta,
- z mednarodnimi turističnimi in športnimi prireditvami,
- s spodbujanjem priseljevanja visoko kvalificiranih strokovnjakov,
- s spodbujanjem izvoza izobraževalnih in raziskovalnih storitev,
- z oživljanjem specializirane sejemske dejavnosti.

(12) MOL si bo prizadeval za dobro medobčinsko sodelovanje, ki je potrebno za uveljavitev številnih regionalnih razvojnih projektov, npr.:

- z regionalno deponijo odpadkov,
- s prometno logističnim terminalom,
- z integriranim javnim potniškim prometom (v nadaljevanju: JPP) in regionalnim modelom poselitve, vezane na postajališča JPP,
- z varstvom pred poplavami (planiranimi vodnogospodarskimi ukrepi za zagotavljanje varnosti pred katastrofalnimi poplavami),
- s krajinskimi parki in regionalnim upravljanjem parkov.

Razvoj gospodarstva v MOL

(13) MOL predstavlja močno gospodarsko središče, ki ustvari tretjino gospodarskega potenciala celotne Slovenije, tretjino dodane vrednosti, dobro tretjino gospodarskega prometa in čistega dobička, zaposluje četrtno vseh zaposlenih v državi in s svojimi funkcijami vpliva na dinamiko celotnega slovenskega gospodarstva. Struktura gospodarstva v MOL je precej drugačna od slovenske, zlasti s precej nižjim deležem industrije, na drugi strani pa s koncentracijo finančnih, tehničnih in drugih poslovnih storitev. Za gospodarski razvoj MOL je pomemben tudi razvoj na področjih izobraževanja, znanosti in kulture.

(14) Pomembni prednosti za razvoj gospodarstva sta predvsem človeški kapital z visoko izobrazbeno ravno ter ugoden geografski položaj, ki omogoča povezovanje z mednarodnimi trgi in daje možnosti za krepitev turizma. Poleg tega ima MOL edinstveno univerzitetno okolje z močno univerzo in raziskovalnimi inštituti, dovolj visoko tehnološko raven gospodarstva, prisotne so finančne institucije itd. MOL torej nima potrebe, da bi postal industrijski center Slovenije,

prizadeval pa si bo, da postane močnejše tehnološko-razvojno središče, saj ima velike možnosti za napredovanje na področjih inovacij in nove tehnologije. Zato mora odpirati nove gospodarske cone, ki bodo dovolj velike in tržno cenovno zanimive, ki pa bodo zadostile tudi vsem standardom za umeščanje podjetij najvišje kakovostne zahtevnosti. Pomembni so njihova trajnostna naravnost in navezanost na trajnostne prometne tokove (predvsem na železniško omrežje) ter energetska omrežje. Odpiranje novih con je pomembno tudi zaradi zagotavljanja delovnih mest in zmanjšanja vsakodnevnih delovnih migracij na območju MOL (predvsem z osebnimi avtomobili). Cilj MOL je ohraniti delovna mesta v njenem okviru in zaustaviti oziroma zmanjšati selitev podjetij iz MOL.

2.2. Cilji prostorskega razvoja MOL

(1) Cilji prostorskega razvoja so ohraniti in razvijati nacionalno, gospodarsko, socialno in kulturno samobitnost ter širiti gospodarski in ustvarjalni vpliv MOL v širši prostor Evrope in sveta. Pri tem je treba upoštevati trajnostni prostorski razvoj MOL, ki vključuje gospodarske, družbene in okoljske parametre. Temeljni strateški cilji so:

1. Ljubljana kot glavno mesto države

Ljubljana, ki je glavno mesto Slovenije, je konkurenčna drugim evropskim glavnim mestom in cilj je postati središče metropolitanskega evropskega razvojnega območja. S svojimi finančnimi, logističnimi, kulturnimi in raziskovalnimi potenciali bo odločneje prispevala k razvoju makro regije, ki povezuje Srednjo Evropo z Balkanom in Alpe z Jadranom. Ljubljana je zgodovinsko mesto, ki ima že od nekdaj funkcijo glavnega mesta. Zato mora ostati nosilka nacionalne kulturne in zgodovinske identitete ter postati eno od pomembnejših regionalnih evropskih središč in glavnih mest držav članic Evropske unije.

2. Moderno mesto z bogato zgodovinsko in kulturno dediščino

Ljubljana ima izrazito fizično identiteto, h kateri prispevata kakovost urbane strukture in bogastvo kulturne dediščine. Cilji prostorskega razvoja mesta so celovito ohraniti, varovati in prenavljati zgodovinsko mesto, predvsem območja kulturnih spomenikov in druge kulturne dediščine, ter kulturne in duhovne vrednote mesta in njegovo vitalnost. Pomembna je tudi krepitev razpoznavnih značilnosti mesta s prenovo in ustvarjanjem novih urbanih prostorov z vrhunsko arhitekturo. Stik med mestom in zelenim zaledjem bo ohranjen z zelenimi klini.

3. Mesto umetnosti, kulture in znanja

Cilji prostorskega razvoja so krepiti prepoznavnost mesta kot glavnega mesta kulture in umetnosti s prenovo in dograditvijo mreže kulturnih institucij lokalnega, nacionalnega in evropskega pomena, krepiti mesto kot središče reprodukcije znanja v povezavi z univerzo in raziskovalnimi inštituti (tj. uveljaviti pojem Ljubljana – univerzitetno mesto), spodbujati kulturno raznolikost ter ohraniti in prenavljati mesto tudi za nove mestne dejavnosti.

4. Privlačno, urejeno in inovativno mesto

Cilji so ohraniti mesto po meri človeka, dvigniti kakovost življenja in bivanja v njem, prenoviti stanovanja, izboljšati dostopnost, urediti odprte javne površine ter zelene in rekreacijske površine, dopolniti mrežo vrtcev in šol ter domov za starejše občane, spodbujati podjetništvo in inovativnost, izboljšati upravljanje mesta. Značaj Ljubljane bodo soustvarjali ustvarjalna kultura, inovativna znanost, kakovostna univerza, vrhunsko zdravstveno varstvo in odprtost k mednarodnemu sodelovanju.

5. Varno in zdravo mesto

Cilji so celovito izboljšati stanje okolja, spodbujati zdrav način življenja z urejanjem športnih objektov in rekreacijskih površin, zagotavljati varnost otrok in mladostnikov ter odgovornost do socialno šibkejših, zmanjševati ranljivost mesta za potres ter naravne in druge nesreče ter zagotavljati varnost in učinkovitost družbene in gospodarske infrastrukture mesta. Prostorski razvoj mora biti prijazen do invalidov in drugih funkcionalno oviranih ljudi.

6. Sonaravno mesto

Mesto se mora razvijati trajnostno. Cilja sta ohranjevati in dograjevati naravne kvalitete in življenjsko okolje v okviru MOL in tudi regije.

3. Zasnova prostorskega razvoja MOL

3.1. Zasnova poselitve

3.1.1. Demografske podlage

(1) MOL s svojim četrtem milijonu prebivalcev (po podatkih Statističnega urada RS je 30. junija 2008 imel 270.828 prebivalcev) in širše območje LUR s pol milijona prebivalcev sta po velikosti primerljiva s srednje velikimi središči razvite zahodne in tudi manj razvite vzhodne Evrope. Na tej ravni bo MOL po številu prebivalcev tudi ostal. Zato razvoja MOL ni smiselno vezati na močno rast števila prebivalcev, ampak na rast v funkcijskem in kakovostnem pogledu.

(2) Dejansko ima MOL veliko več prebivalcev. Univerza v Ljubljani ima kar 56.000 študentov, od katerih je le manjši del upoštevan pri skupnem številu prebivalcev. V MOL živi še 12.000 slovenskih državljanov z začasnim prebivališčem, ki so upoštevani v občinah, kjer imajo stalno prebivališče. Upoštevati je treba tudi pozitivni migracijski saldo dnevni delovnih migrantov (70.000, ki se še zvišuje) in dnevni šolski migrantov. Ob upoštevanju še obiskovalcev prirediteljev, kupcev in turistov je v MOL dejansko več kot 300.000 prebivalcev in ob delavnikih celo nad 400.000 ljudi.

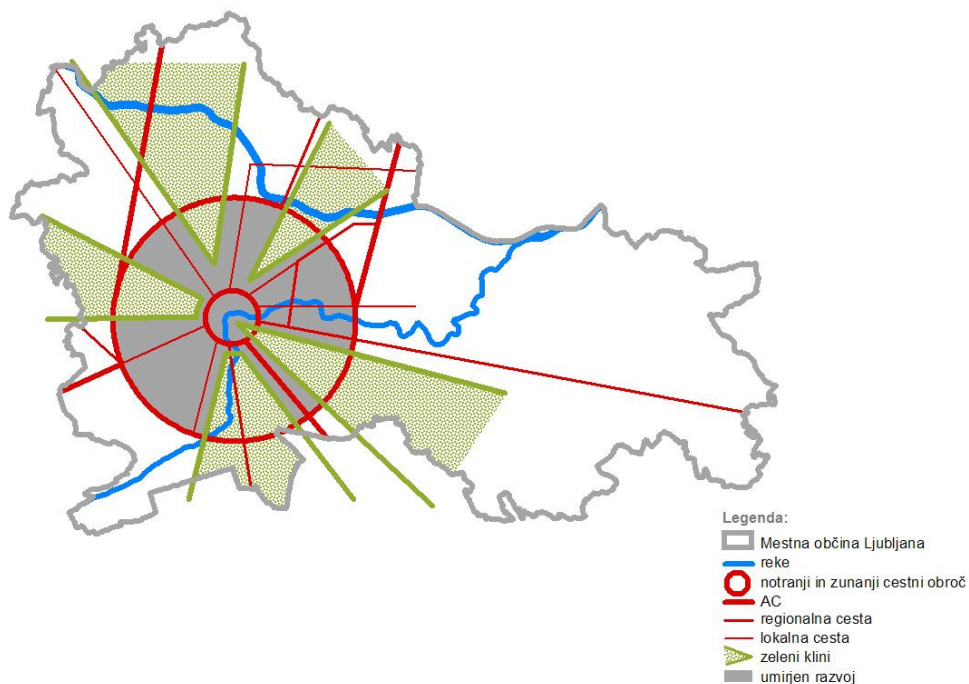
(3) Hitra rast števila prebivalcev MOL se je končala že v sredini osemdesetih let prejšnjega stoletja pri nekaj nad četrtem milijonu prebivalcev. Posledice preteklega močnega priseljevanja se danes kažejo v nadpovprečno visokem deležu starejšega prebivalstva v MOL, proces staranja prebivalstva pa se še krepi z odseljevanjem mlajšega izobraženega prebivalstva. MOL ima vse od ustanovitve občine negativen migracijski saldo. Skupaj je tako od leta 1995 do leta 2005 MOL izgubil 17.463 prebivalcev ali povprečno 1.588 prebivalcev na leto. MOL mora predvsem zaustaviti ta negativen migracijski trend ter povečati svojo privlačnost za priseljevanje (iz Slovenije in tujine) z boljšo ponudbo stanovanj in delovnih mest ter dobrimi razmerami za bivanje. S tem bi nadomestil pričakovano negativno naravno rast in izboljšal starostno sestavo prebivalstva. Skupno število prebivalcev naj bi se gibalo nekje v sedanjih okvirih oziroma se bo nekoliko zmanjšalo. Po projekciji bodočega števila prebivalcev MOL, ki predpostavlja 1000 priseljenih prebivalcev na leto, je ocena približno 250.000 prebivalcev do leta 2027, ki je bila uporabljena tudi kot podlaga za načrtovanje.

3.1.2. Temeljna načela poselitve

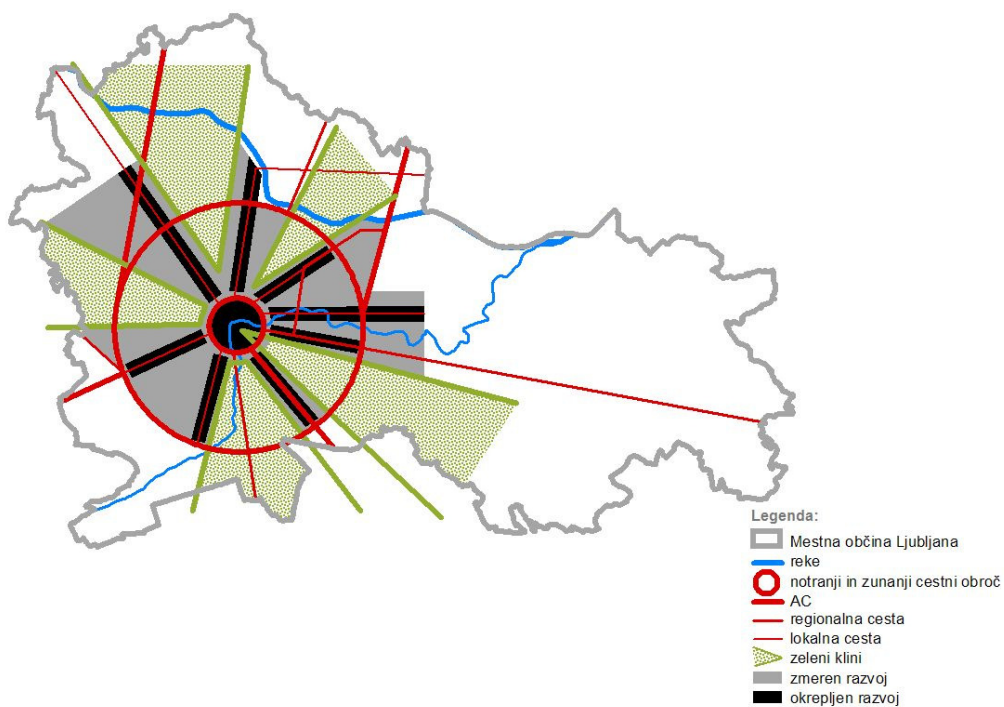
(1) Temeljna načela prostorskega razvoja MOL so:

- s kakovostno zasnovo organizacije prostora in omrežja naselij zagotavljanje smotne rabe prostora, pogojev za krepitev gospodarskega in družbenega razvoja ter aktivno varovanje okoljskih potencialov na območju MOL, LUR in tudi v širšem slovenskem prostoru,
- nadaljnja graditev v okviru regionalnega mesta (Ljubljanske urbane regije), pri čemer mesto Ljubljana utrjuje položaj središča urbane regije in tudi vseslovenske metropole,
- ohranitev koncentričnega modela v ožjem mestnem središču, kjer so poudarjene prenova urbanistične in arhitekturne dediščine, prenova degradiranih območij, zgraditev že začelih ali načrtovanih projektov, prometna razbremenitev itd.,
- kombinacija radiocentričnega in krakastega modela v kompaktnem mestu, predvsem znotraj avtocestne obvoznice (nadaljevanje strnjene razvoja mestnega središča in poudarjen razvoj ob vpadnicah, ohranjanje vmesnih zelenih klinov),
- dopolnitve krakastega morfološkega modela v obmestnem prostoru (povezovanje koncentracij poselitve z JPP, zgoščevanje poselitve ob postajališčih JPP in ohranjanje vmesnih zelenih cezur, gradnja novih koncentričnih povezav med kraki),
- vzpostavitev omrežja središč (centralnih območij z mešano rabo površin: družbeno, poslovno, oskrbno, stanovanjsko) glede na položaj v hierarhiji poselitvenega sistema ter njegovo

- povezovanje s sistemom členitve mestnega prostora (programsko in funkcionalno dopolnjevanje),
- na celotnem območju poselitve oblikovanje relativno avtonomnih enot in uveljavljanje enakomernejše razporeditve in pestrosti programov.

Slika 2: Načelo zgoščevanja mesta znotraj avtocestnega obroča z ohranjanjem zelenih klinov

Slika 3: Načelo okrepljenega razvoja mesta ob krakih – vpadnicah

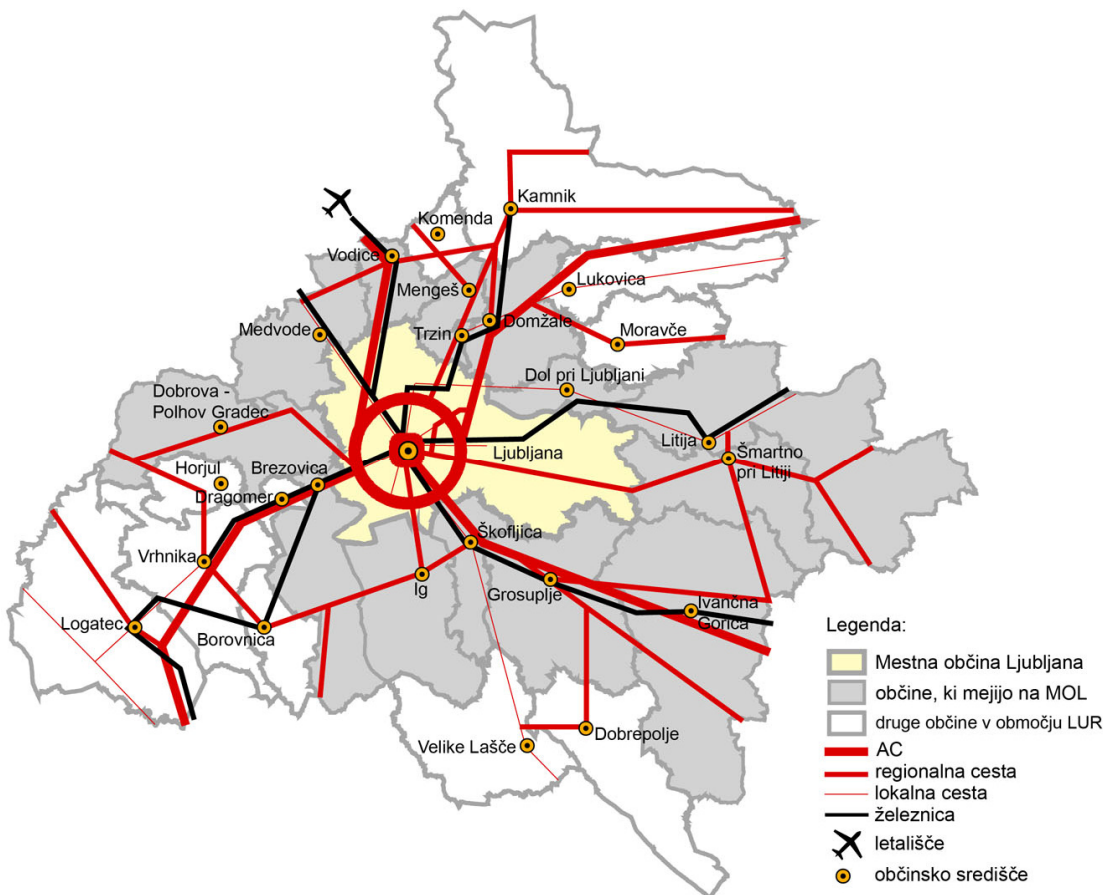
3.1.3. Zasnova poselitve v regiji

(1) Širša ljubljanska aglomeracija se razvija v somestje, zato je predviden harmonični razvoj celote. Za razbremenitev prometnega pritiska na centralni del mesta Ljubljane je predviden razvoj po načelu **decentraliziranega zgostitvenega modela poselitve**. Prevladujejo tri glavna načela razvoja: regionalne strukture urbane rasti se povezujejo z razvojem JPP, consko planiranje zamenja mešana raba površin, politika urbanističnega oblikovanja pa se usmeri k humanim dimenzijam, peščevim razdaljam in skupnim odprtim prostorom.

(2) Na suburbaniziranih in podeželskih območjih je poudarek na razvoju večjega števila manjših centrov s celovito oskrbo in čim samostojnejšim delovanjem ob trasah javnega transporta (tirnega in avtobusnega). Urbanizacija se prednostno razvija ob linijah JPP (zlasti regionalne železnice) v obliki gosteje zazidanih urbanih enot s centri, vezanimi na postajališča JPP. Predvidene so tudi vmesne prečne zelene cezure, ki omogočajo komunikacijo med nosilnimi krajinskimi prvini in ohranjajo celovitost urbanih enot.

(3) Pri oblikovanju novih oziroma dopoljenih centrov je treba upoštevati obstoječo zazidavo in se navezati na že obstoječe centralne površine manjših predmestnih naselij, pri tem pa zgostiti razpršeno zazidavo. Novi ali dopolnjeni centri predstavljajo osrednji del zgostitve poselitve. Naselje okrog njih je oblikovano kot avtonomna enota v peščevem merilu, v katerem se funkcije mešajo in prepletajo (trgovine in servisi, ustrezna javna raba površin, stanovanja in drugo). V tem okviru se pojavljajo tudi novi zaposlitveni programi in nove stanovanjske površine.

(4) Javni prevoz, predvsem tirni, je osrednja hrbtenica takega decentraliziranega mestnega modela, ki bo vplival na manjšo uporabo osebnega avtomobila.

Slika 4: Ljubljana kot osrednje gravitacijsko središče v LUR

3.1.4. Zasnova poselitve v MOL

Karta 01: Zasnova prostorskega razvoja

(A) TRI ZNAČILNA OBMOČJA MOL

Zasnova organizacije prostora se kot pristop k urbanističnemu urejanju razvija v treh značilnih območjih MOL: kompaktnem mestu, obmestju in hribovitem zaledju.

(1) Kompaktno mesto obsega strnjeno urbano območje:

- predvsem območje znotraj avtocestne obvoznice, vključno z mestnim središčem in vpadnicami, zelenimi klini in večjimi zelenimi površinami, in
- območja večjih gostot pozidave v neposrednem zaledju vpadnic zunaj obvoznice (Dravlje, Ježica/Ruski car idr.).

(2) Obmestje Ljubljane obsega:

- tri nekdanja občinska središča kot samostojna urbana naselja z gostejšo zazidavo (Šentvid, Polje z Novim Poljem in Črnuče), ki so tudi z naravnimi ali grajenimi ovirami ločena od kompaktnega mesta (daljnovod, avtocestni obroč, reka),
- druga naselja z gostejšo zazidavo:
  - naselja severozahodno od avtocestne obvoznice ob vznožju Polhograjskega hribovja (Pržan, Kamna Gorica, Podutik, Gunclje, Stanežiče, Medno),
  - naselja vzdolž Save (Brod, Tomačevo),
  - naselja severno od Save (Ježa in Podgorica),
  - naselja v vzhodnem delu Ljubljanske kotline (Vevče, Kašelj, Zalog),
- naselja v redkeje poseljenih območjih:
  - naselja zahodno od avtocestne obvoznice ob vznožju Polhograjskega hribovja,
  - naselja vzdolž bregov reke Save in v njenem zaledju (Šmartno, Gameljne, Tomačevo, Šmartno idr.),
  - naselja na severnih obronkih Golovca in v vzhodnem delu Ljubljanske kotline znotraj obvoznice (Bizovik, Spodnja Hrušica) in zunaj obvoznice (Sostro),
  - redkejša poselitve na Ljubljanskem barju (ob lžanski cesti, Črna vas).

(3) Hribovito zaledje obsega naslednja območja:

- Polhograjsko hribovje,
- Šmarna gora, Rašica, Dobeno,
- Posavsko hribovje.

3.1.5. Vloga in funkcija mesta Ljubljana in drugih naselij v MOL

(A) VLOGA IN FUNKCIJA NASELIJ V MOL (PO UPRAVNO-TERITORIALNI RAZDELITVI)

(1) Mesto Ljubljana je kot glavno in največje mesto Republike Slovenije razvrščeno najvišje v hierarhiji naselij, to mesto ji pripada tudi v strateškem razvoju. Še naprej bo združevala funkcije nacionalnega središča mednarodnega pomena, kot tudi središča z nacionalnim, regionalnim, medobčinskim in občinskim pomenom.

Ljubljana bo zagotavljala politične, upravne, prometne, kulturne in druge storitve vsem prebivalcem Slovenije in se razvijala v mednarodno konkurenčno glavno mesto države. Na meddržavni ravni se bo še naprej povezovala s tujimi državnimi in regionalnimi središči.

Na državni ravni pa se bo Ljubljana razvijala kot državno središče in najpomembnejše državno prometno vozlišče, kjer so skoncentrirane najvišje funkcije, vrhunske ustanove, osrednje poslovne, kulturne, izobraževalne, storitvene in oskrbne dejavnosti ter institucije, pomembne za vso državo (na primer: klinični center, ustavno sodišče, univerza in drugo), zagotavljala pa bo tudi pogoje za razvoj visoko razvitih proizvodnih dejavnosti.

Mesto Ljubljana bo ostala regionalno središče (Ljubljanske urbane regije) in občinsko središče (MOL), s pomembnejšimi poslovnimi, gospodarskimi, finančnimi, kulturnimi, izobraževalnimi, turističnimi ter drugimi ustanovami.

(2) Z razvojem in večanjem mesta Ljubljana so se v preteklosti k njemu priključevala tudi okoliška naselja. Druga naselja, ki se ohranjajo, pa so od mesta Ljubljana bistveno manjša in ležijo v obmestju ali hribovitem zaledju. V omrežju naselij MOL bodo predstavljala pomembnejša lokalna središča in lokalna središča ter manjša naselja in vaška naselja.

Kot pomembnejše lokalno središče se bodo razvijale Stanežiče (velikost do 6000 prebivalcev) s spodbujanjem razvoja ustreznih storitvenih in oskrbnih funkcij ter delovnih mest. Za krepitev naselja v pomembnejše lokalno središče bodo izpopolnjene tudi zdravniška in socialna oskrba (na primer zdravstveni dom, lekarna, osebna in družinska pomoč) ter možnosti za izobraževalno, športno in kulturno dejavnost.

Kot lokalni središči se bodo razvijali Črna vas ter Spodnje, Srednje in Zgornje Gameljne (velikost od 500 do 2000 prebivalcev), ki bodo zagotavljali možnosti za vsakodnevno oskrbo, osnovno izobraževanje ter informiranje in druženje.

Manjša naselja ostajajo Besnica, Medno, Podgrad, Podmolnik, Sadinja vas (velikost od 200 do 500 prebivalcev). Ohranjajo se tudi naslednja vaška naselja: Brezje pri Lipoglavu, Češnjica, Dolgo Brdo, Dvor, Gabrje pri Jančah, Janče, Javor, Lipe, Mali Lipoglav, Mali Vrh pri Prežganju, Malo Trebeljevo, Pance, Podlipoglav, Prežganje, Rašica, Ravno Brdo, Repče, Selo pri Pancah, Šentpavel, Toško Čelo, Tuji Grm, Veliki Lipoglav, Veliko Trebeljevo, Vnajarje, Volavlje, Zagradišče, Zgornja Besnica.

(3) V strateškem razvoju se predvideva pokritost celotnega območja MOL z omrežjem središč (oskrbne in uslužnostne funkcije), ki je z gravitacijskimi območji prikazano na sliki 5. Vanj se funkcijsko vključujejo tudi posamezna naselja.

(B) TIPOLOŠKA RAZVRSTITEV SREDIŠČ V MOL S FUNKCIJSKO-GRAVITACIJSKIMI OBMOČJI

(1) Predlog razvoja poselitve MOL temelji na zdajšnjem ustroju, oblikovanosti prepoznavnih funkcijsko-gravitacijskih območij in ohranjanju ali razvoju njihovih središč. MOL je funkcionalno razčlenjen na posamezne enote, ki so identične območjem 17 četrtnih skupnosti MOL.

(2) Z vidika vzpostavitve središč obstajata:

- opredelitev razvojnih območij, kjer se uveljavljajo centralne dejavnosti (mešana raba),
- vzpostavitev omrežja središč glede na raven oskrbe in položaj v hierarhiji mesta.

(3) Opredelitev razvojnih območij:

- mestno središče: državno oskrbno središče najvišje ravni,
- območja prepletanja dejavnosti (mešanih rab): programsko pestra območja, ki povezujejo posamezne mestne dele v koherentno celoto.

(4) Vzpostavitev omrežja središč: predvideni so dograditev in programska dopolnitev obstoječih središč ter oblikovanje novih. Večje zgostitve poselitve so predvidene predvsem ob glavnih vpadnicah, ob avenijah in bulvarjih. Osrednji deli takih zgostitvenih središč morajo biti povezani z JPP. Strnjeni so okrog postajališč JPP, kjer se oblikuje komercialno, poslovno in socialno središče območja, ki je lahko tudi višinsko poudarjeno. Zanj je značilna mešana raba površin (poslovno-trgovska, javna, stanovanjska). Na oddaljenosti do 500 m od postajališča (lahka peš dostopnost) se raztezajo ostale, pretežno stanovanjske površine nižjih gostot.

(5) Tipološko so središča razvrščena v več skupin: mestno središče, četrtno središče, pomembnejše lokalno središče in lokalno središče. Njihovo razporeditev prikazuje slika 4: Gravitacijska območja središč.

(6) Mestno središče je nosilec specifičnih funkcij mestnega, občinskega, regionalnega in državnega značaja. Zanj sta značilna koncentracija in sožitje različnih podjetij in ustanov, osrednjih uradov, bank in zavarovalnic, kulturnih ustanov ter poslovnih hotelov in trgovin. Bistvena sestavina so tudi stanovanja. V mestnem središču sta poudarjena preplet različnih dejavnosti in pretežno višja raven oskrbe. Predvideni sta nadaljnja revitalizacija in prenova mestnega središča.

(7) Četrtno središče je gravitacijsko in oskrbno jedro četrtnega, včasih tudi občinskega oziroma regionalnega pomena. V gravitacijskem območju četrtnega središča je več središč nižje ravni. Četrtno središče mora biti oblikovano kot prepoznaven del MOL z lastno podobo in organizirano kot samooskrbna enota, ki je dobro povezana z JPP.

(8) Najbolje opremljena četrtna središča so v četrtinah skupnostih Bežigrad, Center, Moste, Šiška in Vič. Četrtna skupnosti, ki nimajo izrazito oblikovanega središča, so: Golovec (urejeno bo ob Litijski cesti) in Šmarna gora (z več lokalnimi središči, potrebna je dopolnitev središča v Šmartnem). Predvidena je tudi okrepitev središča v Rožni dolini, ki bo urejeno ob dograditvi območja Brdo.

(9) Četrtna središča, ki jih je treba okrepiti z osrednjimi dejavnostmi, izboljšanim JPP in večjim obsegom stanovanjske gradnje, so v četrtinah skupnostih Dravlje, Jarše, Posavje in Sostro.

(10) V četrtna središča sodijo raznovrstne dejavnosti, od mestoslužnih do mestotvornih, pomembna so tudi nova delovna mesta:

- družbene dejavnosti: četrtna uprava, zdravstvena oskrba, dom starejših občanov, pošta, knjižnica, šola, vrtci,
- poslovne, trgovske in storitvene dejavnosti,
- stanovanjska območja različnih tipologij, predvsem višjih gostot,
- prostočasovne dejavnosti,
- zelene površine (parki),
- oblikovane odprte javne površine,
- športne in rekreacijske površine.

(11) Pomembnejša lokalna središča so sorazmerno samostojna naselja, ki zagotavljajo oskrbne in storitvene funkcije na lokalni ravni. Pomembnejša lokalna središča so pretežno stanovanjska območja z zagotovljeno višjo stopnjo komunalne opreme. Lokalno središče mora biti dostopno z javnim potniškim prometom. V ta območja sodijo:

- nekatere družbene (osnovna šola, dom starejših občanov, vrtci) in oskrbne dejavnosti,
- dopolnilne skladne centralne dejavnosti (poslovne, trgovske, storitvene),
- stanovanjska območja različnih tipologij, predvsem višjih gostot,
- manjši obrati proizvodnih in storitvenih dejavnosti, ki nimajo škodljivih okoljskih vplivov,
- športne in rekreacijske površine.

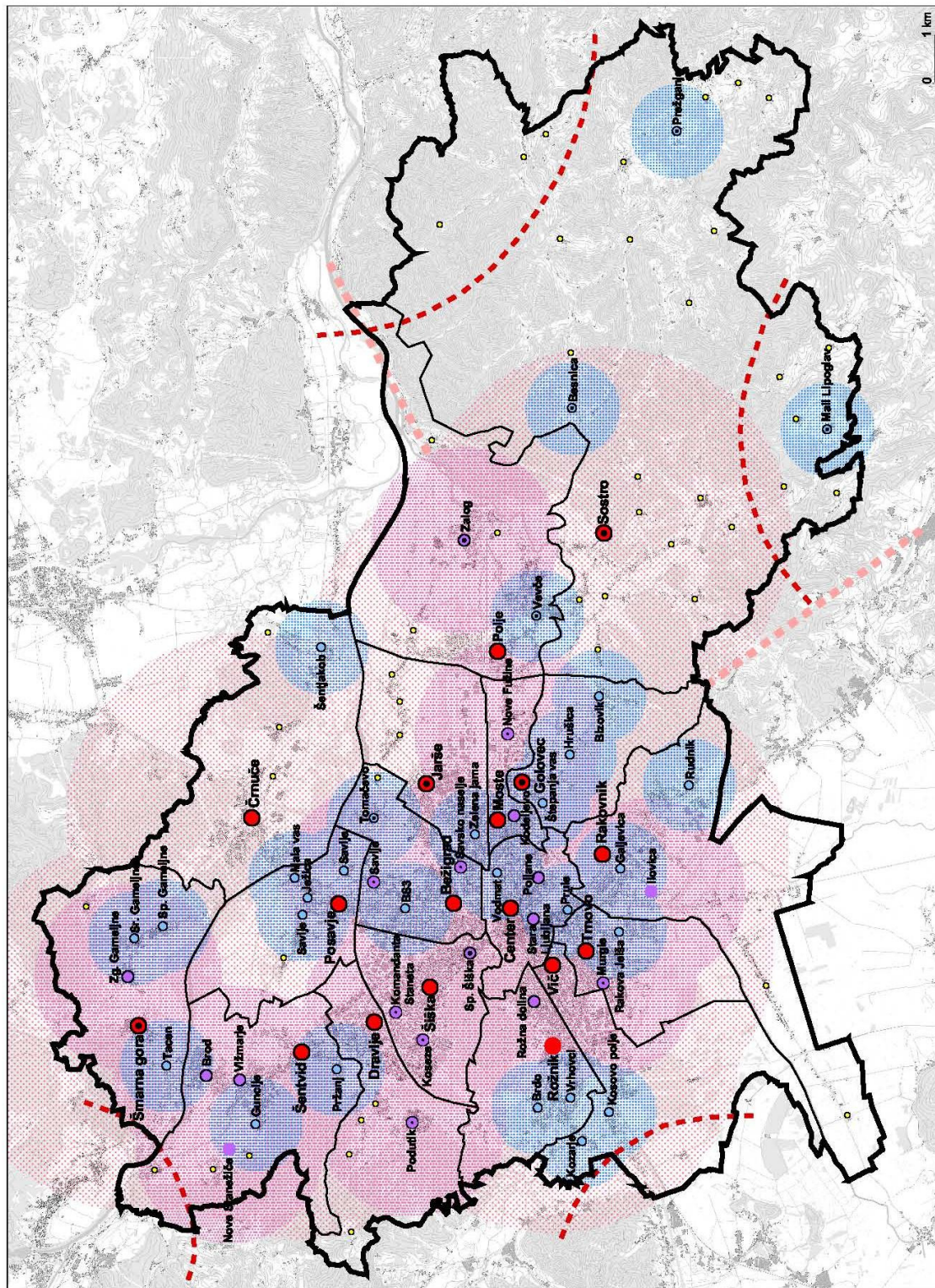
(12) Posebna oblika takšnega središča so stanovanjske soseske, nastale v polpretekli dobi, kjer so pretežno samostojna celovita lokalna središča prepletena z dejavnostmi in programi. Predvidenih je tudi nekaj novih stanovanjskih sosesk (npr. Stanežiče, Škofovi zavodi, Ilovica, Hrušica. Slape, Podgorica), ki morajo biti ustrezno oskrbno in storitveno opremljene.

(13) Lokalna središča so namenjena predvsem dnevni oskrbi lokalnih prebivalcev. V lokalno središče sodijo:

- stanovanjskim območjem pripadajoče dejavnosti ustrezne ravni (osnovna šola, vrtec, osebne storitve),
- oskrba na nižji, lokalni ravni,
- stanovanjska območja nižjih in srednjih gostot,
- manjši proizvodni obrati, ki nimajo škodljivih okoljskih vplivov,
- športne in rekreacijske površine.

(14) Izboljšave bivalnih in delovnih razmer so predvidene tudi v manjših, pretežno vaških naseljih. V teh območjih so primarne rabe (kmetijstvo in gozdarstvo) še vedno pomemben dejavnik gospodarske osnove kraja.

Gravitacijska območja središč

Slika 5: Gravitacijska območja središč

3.2. Temeljne usmeritve prometnega povezovanja naselij v MOL in LUR

(1) Osnovne ugotovitve na področju prometnega povezovanja naselij v MOL so:

1. Ljubljana je mesto, v katerem se združujejo prometni interesi evropske regije, Republike Slovenije, Ljubljanske urbane regije in posameznih mestnih četrti. Interese je treba uskladiti in poiskati ustrezne rešitve.
2. Ljubljana ni samo glavno mesto, ampak je tudi središče države, skozi katerega potekajo vse najpomembnejše prometne poti. Tem potem je treba zagotoviti neoviran pretok.
3. Ljubljana je tudi regijsko središče, v katerem morajo prometne razmere omogočati zelo veliko število dnevnih potovanj v mesto in morajo biti izpolnjene potrebe po parkiranju. Potrebe po parkiranju je treba zmanjševati s ponudbo kakovostne alternative – JPP (že pri izvoru potovanja in ne šele v mestu). Predvsem pa mora biti MOL soorganizator omogočanja in urejanja prometa v regiji.
4. Temeljito izboljšanje kakovostne ponudbe JPP je osnovno vodilo pri urejanju prometnih razmer v MOL.
5. Stališča in odločitve je treba oblikovati tudi z vidika zmanjševanja obremenitve prostora in okolja. Znano je, da se pri cestni vožnji po mestu porabi do 30 % več goriva kot zunaj mesta. Potovalne poti morajo biti zato čim krajše in čim bolj tekoče. Preoblikovanje križišč, odprava zožitev in drugi tovrstni ukrepi vodijo k istemu cilju.
6. Prometno omrežje in površine za mirujoči promet so odvisni od načina in vrste namenske rabe površin v prostoru. Zato jih je treba načrtovati hkrati z načrtovanjem te rabe ter jim določiti potek in dimenzije v skladu z velikostjo in intenzivnostjo dejavnosti v prostoru, kateremu so namenjene. To pomeni, da je treba prometne površine upoštevati tudi kot omejitveni pogoj.
7. Ljubljana je obvodno mesto, zato je treba kot zanimivo obliko JPP in atrakcijo za turistične namene izkoristiti tudi možnost prometa po reki Ljubljanici (vključno z Gruberjevim prekopom).

(2) Osnovne usmeritve za prometno povezovanje naselij v MOL so:

1. Za trajnostni razvoj MOL je treba zagotoviti uvedbo sodobnega, zmogljivega in kakovostnega JPP, ki bo deloval kot celovit sistem z enotno tarifno politiko.
2. Sistem regijske železnice mora postati osnovni nosilec JPP v regiji, pretežno na obstoječih preurejenih progah in dodani smeri proti Vrhniki (obnova stare proge).
3. Glavne linije JPP je treba v sodelovanju s sosednjimi občinami podaljšati do regijskih središč in sočasno urediti parkirne površine P&R.
4. Poleg ustrezne posodobitve glavne železniške potniške postaje v Ljubljani je treba, predvsem na stičnih točkah železniških prog in linij JPP, urediti dodatna postajališča za regijske potniške vlake.
5. Z novo železniško progo do Kranja mimo Brnika je treba omogočiti, da bo Ljubljana neposredno vključena tudi v sistem zračnega prometa, na obstoječi progi proti Kranju pa okrepiti regionalni promet.
6. Potek linij JPP v Ljubljani je treba organizirati tako, da bodo posamezni deli mesta med seboj dosegljivi brez večkratnega prestopanja.
7. Železniške proge je treba umeščati v Ljubljani tako, da mesta ne bodo »prerezale« in obremenjevale s hrupom.
8. Mednarodni tovorni promet je treba posodobiti z zgraditvijo prometno logističnega terminala (v nadaljevanju: PLT) ob Zajčji dobri.
9. Dokončati je treba že načrtovana dela pri gradnji manjkajočih cestnih povezav in križišč.
10. Regijski cestni tranzitni promet je treba voditi mimo Ljubljane (»tangencialne« vzdolž avtocest).
11. Zasnovo radialnega sistema cestne mreže je treba ohraniti.
12. Mestno cestno mrežo je treba dopolniti z nekaterimi novimi cestami tako, da bodo posamezni deli mesta med seboj dosegljivi po najkrajši poti (skrajšane dolžine potovanj, zmanjšan vpliv na bivalni prostor, zmanjšana poraba energije in zmanjšane emisije), da bodo ustvarjena

- zaključena območja, v katerih bodo ulice namenjene le notranjemu prometu (umirjanje prometa), in da bo zagotovljena normalna in varna (5-minutna) dosegljivost linij JPP.
13. Z urejanjem parkirišč velikih zmogljivosti ob zunanjih prestopnih točkah JPP (P&R) je treba preusmerjati dnevne migrante v čim večjem številu na JPP.
  14. Zagotoviti je treba primerno število skupinskih garažnih zmogljivosti za prebivalce MOL.
  15. Za potrebe obiskovalcev kulturnih in podobnih prireditev ter dejavnosti, ki so v posebnem interesu mesta, je treba zagotoviti primerne parkirne možnosti.
  16. Dograditi je treba že načrtovani sistem regionalnih in mestnih kolesarskih poti.
  17. Reko Ljubljanico in Gruberjev prekop je treba z ureditvami brežin in pristajališč približati prebivalcem in obiskovalcem.
  18. Zgraditi je treba mestne heliporte.
  19. Z ustrežno prometno zasnovo in vzpostavitvijo mreže postaj javne gasilske in zdravstvene reševalne službe je treba na mestnem območju Ljubljane zagotoviti dobro dostopnost za vse vrste reševalnih vozil zdravstvene reševalne službe in gasilcev.

3.3. Omogočanje trajnostnega prostorskega razvoja

(A) OKOLJSKI POTENCIALI IN OMEJITVE

(1) Krakast razvoj mesta, delno pogojen z geomorfologijo prostora, je omogočil ohranitev sorazmerno velikih naravnih, predvsem gozdnih površin. Kakovost naravne krajine je glede na obseg, členjenost in pestrost posebna vrednota tudi v evropskem merilu, na kar kažejo opredelitve naravovarstvenih kategorij na teh območjih:

- krajinski parki: Zajčja dobrava, Polhograjski Dolomiti, Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib z naravnima rezervatoma Mali Rožnik in Mostec, Ljubljansko barje,
- ekološko pomembna območja: Šmarna gora, Sava od Medvod do Kresnic, Rakovnik, Vevče in Rašica - Dobeno - Gobavica, Golovec,
- druga zavarovana območja (območja kulturnih spomenikov in kulturne dediščine), območja naravnih vrednot in območja Natura 2000.

(2) Potenciali odprtih in zelenih površin v MOL za zagotavljanje kakovosti bivanja so določeni na podlagi ekoloških in socialnih funkcij naravnih sestavin okolja. V območja, ki so bolj ranljiva za posege in spremembo namembnosti, ne bodo umeščeni novi proizvodni objekti, stanovanja, infrastruktura itd.

(3) Pri načrtovanju razvoja mesta in rabe prostora je treba upoštevati dovoljene ravni hrupa. Te so danes na več obstoječih mestnih območjih že presežene, s čimer je bistveno poslabšana kakovost bivanja v teh območjih.

(4) Upoštevati je treba ukrepe za izboljšanje kakovosti zraka in zmanjševanje njegove onesnaženosti (predvsem na področjih energetike in prometa) ter omogočiti dobro prevetrenost mesta z upoštevanjem klimatskih koridorjev.

(B) CILJI

(1) Osnovni cilj je zagotavljati tako stanje naravnih sestavin in procesov (zrak, voda, tla, biotske sestavine), ki bo Ljubljano uvrstilo med evropska mesta z najvišjo kakovostjo bivanja. Konkretni cilji na področju kakovosti okolja so:

1. zmanjševati vpliv urbanizacije na podnebne spremembe in prilagajati se podnebnim spremembam:
  - zmanjševati izpuste toplogrednih plinov iz energetskih objektov (toplarna, kurišča),
  - zmanjševati izpuste toplogrednih plinov z zmanjševanjem potrebe po osebnem prevozu ter s spodbujanjem uporabe javnega prometa, kolesarjenja in pešačenja,
  - spodbujati gradnjo energetske varčnih objektov,

- zmanjševati učinek vročinskega otoka z ohranjanjem nepozidanih površin v koridorjih prevladujočih vetrov in z ohranjanjem mestnih gozdnih površin;
2. izboljševati varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami:
    - varovati poselitvena območja z ureditvijo vodnih zadrževalnikov, razbremenilnikov in razlivnih površin ter z ohranjanjem naravnih retencijskih površin,
    - ohranjati obrečne gozdove in retencijske površine,
    - izboljševati varnost na območjih, ki jih ogrožajo industrijske nesreče, zmanjševati obseg ogroženih območij in jih sprostiti za razvoj, zagotavljati pretočno sposobnost strug vodotokov ob visokih vodah,
    - izboljšati pripravljenost na naravne in druge nesreče s povečevanjem in razpršeno postavitvijo postaj Gasilske brigade Ljubljana, drugih gasilskih društev in reševalnih postaj,
    - zagotavljati vse vidike varnosti in učinkovitosti kritične infrastrukture mesta (vodovod, plinovod, vročevod, elektrika, cestni promet in vodenje prometa, osnovno zdravstveno varstvo, nujna medicinska pomoč, javna gasilska služba in mestna uprava) ter zagotavljati neprekinjenost delovanja in možnosti hitre ponovne vzpostavitve ob prekinitvah;
  3. ohranjati kakovost vodotokov in kakovost podzemne vode:
    - izboljšati pokritost s kanalizacijskim omrežjem in čiščenjem industrijske odpadne vode,
    - nadzorovati in zmanjševati uporabo rastlinskih zaščitnih sredstev v kmetijstvu,
    - zmanjševati izgube iz vodovodnega omrežja;
  4. ohranjati biodiverzitetu in habitate:
    - dosledno ohranjati obseg in kakovost ter po potrebi renaturirati naravne površine v mestu, vključno z manjšimi površinami v strnjem območju,
    - ohranjati ustrezni delež naravnih površin v novo urbaniziranih območjih;
  5. varovati kmetijska zemljišča in kakovost tal:
    - varovati tla pred onesnaženjem iz industrije in kmetijstva,
    - ohranjati obseg kmetijskih zemljišč za proizvodnjo zdrave hrane in rekreacijo ter zagotavljati odprt prostor;
  6. varovati mestne gozdove z ohranjanjem obsega, sklenjenosti, celovitosti in kakovosti gozdov, ki imajo ekološke, hidrološke, varovalne in socialne funkcije;
  7. racionalno ravnati z odpadki:
    - zmanjševati količino odpadkov pri nastanku,
    - povečevati delež recikliranja,
    - urediti potrebne površine za odlaganje gospodinjskih, inertnih in nevarnih odpadkov,
    - sanirati obstoječa nelegalna odlagališča in preprečevati nastajanje novih;
  8. zmanjševati hrup in varovati pred hrupom:
    - zmanjševati emisije hrupa, kjer je to potrebno,
    - načrtovati namensko rabo prostora v skladu z dovoljenimi mejnimi vrednostmi kazalcev hrupa (Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju, Uradni list RS, št. 105/05 in 34/08).

(C) USMERITVE ZA ZASNOVO POSELITVE S STALIŠČA VARSTVA OKOLJA IN OMEJITEV V PROSTORU

- (1) Poselitev je z vidika okoljskih potencialov in omejitev treba načrtovati na naslednji način:
  - koncentracija poselitve ob obstoječih krakih ob vpadnicah, izraba obstoječih stavb in degradiranih površin, gradnja novih stanovanjskih območij v bližini JPP,
  - urejanje omrežja za JPP in kolesarskih stez,
  - ohranjanje odprtih površin (izogibanje umeščanja objektov, izjemoma nizka gradnja) v smereh prevladujočih prezračevalnih koridorjev (severovzhodni savski zeleni klin, Stanežiče, Hrušica, Podutik),
  - ohranjanje obsega in celovitosti večjih naravnih površin (mestnih in primestnih gozdov, sklenjenih kmetijskih površin, Save z obrežjem, Golovca), izogibanje umeščanju objektov in infrastrukture znotraj teh območij ali »najedanju« robov,

- zagotavljanje različnih velikosti in tipov zelenih površin (poleg večjih enot tudi manjše, npr. parki, zelenice, manjše kmetijske površine) ter ohranjanje in vzpostavljanje medsebojnih povezovalnih koridorjev (obrežja, drevoredi),
- upoštevati je treba vse predpisane omejitve glede poselitve (naravne vrednote, kulturna dediščina, varstvo kmetijskih zemljišč in gozdov, vodnogospodarske ureditve itd.),
- poselitve ne bodo umeščene na poplavno ogrožena območja, dokler ne bodo uvedeni ustrezni protipoplavni ukrepi, ki bodo odpravili poplavno ogroženost teh območij,
- poselitve ne bodo umeščene na območja, ki so glede na strukturo tal najbolj potresno nevarna.

(D) USMERITVE S PODROČJA VARSTVA PRED HRUPOM

(1) Za območja, kjer ravni hrupa presegajo mejne vrednosti, je treba sprejeti plan ukrepov zmanjševanja emisij hrupa ter ga sproti izpolnjevati. Pri ukrepih zmanjševanja hrupa je treba razlikovati med različnimi kategorijami ukrepov:

- ukrepi za zmanjševanje hrupa na njegovem izvoru (vozila z nižjimi hrupnimi emisijami, asfalti z nižjimi emisijami hrupa, umirjanje prometa),
- ukrepi za zmanjševanje hrupa na njegovi poti razširjenja (načrtovanje rabe prostora oziroma upravljanje hrupa, ustrezno načrtovanje prometne infrastrukture, zaslanjanje hrupa),
- ukrepi za zmanjševanje hrupa pri sprejemniku (zvočna izolacija stavb in ustrezno načrtovanje stavb).

Če tehnični ukrepi za zmanjševanje emisij hrupa niso zadovoljivi, je treba vpeljati tudi druge ukrepe, predvsem zmanjševanje potreb po transportu nasploh.

- stalno ozaveščanje prebivalstva,
- promoviranje alternativnih vrst prevoznih sredstev,
- ocenitev vplivov stroškov in koristi,
- ekonomski instrumenti.

(2) Pri načrtovanju namenske rabe prostora je treba upoštevati dovoljene mejne vrednosti kazalcev hrupa glede na štiri stopnje varstva pred hrupom (Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju, Uradni list RS, št. 105/05 in 34/08).

(E) SPREMLJANJE STANJA OKOLJA (MONITORING)

(1) Sočasno z izvajanjem OPN MOL je treba zagotoviti spremljanje kazalcev stanja okolja, ki so navedeni v Okoljskem poročilu k OPN MOL.

(2) Za področje prometa in z njim povezanimi emisijami je treba na območjih kompaktnega mesta namestiti dodatna merilna mesta, ki bodo zagotavljala spremljanje kakovosti zraka in hrupa.

(3) Spremljanje kazalcev stanja okolja se izvaja v petletnih obdobjih.

(4) Poročilo o spremljanju kazalcev stanja okolja se objavi na spletni strani MOL.

3.4. Območje Urbanističnega načrta

(1) Meja Urbanističnega načrta poteka na jugu, zahodu in severu po meji MOL, na vzhodu pa po mejah naselij po Registru prostorskih enot (Geodetska uprava RS): Gabrje pri Jančah, Vnajarje, Besnica, Zagradišče, Besnica, Sadinja vas, Podmolnik in Orle.

(2) V območje Urbanističnega načrta so vključena naslednja naselja: Ljubljana, Podgrad, Dvor, Medno, Rašica, Spodnje Gameljne, Srednje Gameljne, Zgornje Gameljne, Stanežiče, Toško Čelo, Črna vas (vključen le del naselja) in Lipe.

(3) Urbanistični načrt je sestavni del strokovnih podlag OPN MOL SD in je vsebovan v prilogi.

meja Mestne občine Ljubljana
območje Urbanističnega načrta

Slika 6: Območje Urbanističnega načrta

4. Usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenavo

Karta 04: Usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenavo

4.1. Usmeritve za prostorsko urejanje

4.1.1. Celostno ohranjanje in prenavo karakterističnih mestnih območij

(1) Varstvo kulturnih spomenikov ter območij kulturnih spomenikov (spomeniška območja) in kulturne dediščine je eno od temeljnih izhodišč prostorskega urejanja MOL.

(2) Spomeniška območja so varovana v skladu s predpisi s področja varstva kulturne dediščine in se urejajo z občinskimi podrobnimi prostorskimi načrti (v nadaljevanju: OPPN), katerih obvezni sestavni del je konservatorski načrt za prenavo.

(3) Varstvena območja kulturne dediščine ter karakteristična območja, ki niso varovana po ZVKD-1, so varovana in urejena z instrumenti urbanističnega planiranja: OPPN ali v OPN MOL ID, za katere je treba pripraviti podrobne strokovne podlage.

4.1.2. Temeljna merila in usmeritve za urbanistično urejanje prostora MOL

(1) Temeljna merila in usmeritve za urbanistično urejanje prostora MOL so določeni za tri značilna območja MOL: kompaktno mesto, obmestje in hribovito zaledje. Osnovne usmeritve so:

- prednostno zagotavljanje površin za pozidavo znotraj že urbaniziranih območij (razvoj »navznoter« z zgoščevanjem poselitve in prenavo),
- dopolnitev družbene in gospodarske javne infrastrukture,
- dopolnitev opremljenosti prostora z odprtimi javnimi in zelenimi površinami,
- sanacija razpršene gradnje,
- širitev poselitve, kjer je to za razvoj MOL potrebno, glede na merila in kriterije, ki zagotavljajo kontinuirano dograjevanje poselitve (infrastrukturalna opremljenost, bližina JPP, bližina obstoječih stavbnih zemljišč, zaokroževanje itd.),
- novogradnje na poplavnih območjih niso dovoljene, dokler ne bo urejen režim zadrževanja vode in preprečevanja poplav.

Kompaktno mesto

(2) Kompaktno mesto je treba razvijati predvsem s prenavo, revitalizacijo in transformacijo mestnih površin s poudarkom na izboljšavah urbanega tkiva znotraj obstoječih urbanih površin.

(3) V kompaktnem mestu se spodbuja notranji razvoj z zgoščevanjem in dopolnjevanjem pozidave ter z izvajanjem celovite prenave (poglavji 4.3.1. Območja notranjega razvoja in 4.3.2. Prednostna območja prenave).

Obmestje

(4) V tem območju je treba uveljavljati racionalno rabo prostora z zgostitvami poselitve znotraj sedanjih zazidalnih površin (zapolnitve, zaokrožitve, prenave) ter sanirati obstoječo in preprečevati novo razpršeno gradnjo.

(5) Pri širitvah naselij v tem območju je treba upoštevati kriterije racionalne in funkcionalne izrabe površin ter omejitve glede ohranjanja naravnih dobrin ter naravne in kulturne dediščine.

Pomembno je navezovati strukture urbane rasti na poti oziroma postajališča JPP, v jedrih naselij pa uveljaviti mešano rabo površin. Varovati je treba naravno in kulturno krajino ter upoštevati območja poudarjenega varstva (primarna raba, varstvo vodnih virov, zaščita Barja).

(6) Urbani razvoj v obmestnem prostoru je treba usmerjati tako, da novi urbani posegi ne ovirajo primarne rabe prostora ali poslabšajo ekoloških razmer. Novo urbano strukturo je treba oblikovno uskladiti z morfologijo obstoječih naselij ter jo usmerjati predvsem v opredeljena lokalna središča komplementarno z razvojem JPP in namenske rabe prostora.

(7) Za potrebe večjih razvojnih projektov in posegov, ki zahtevajo velike površine, so opredeljena nova razvojna območja in območja širitve poselitve, ki so danes pretežno prazna in nepozidana.

Hribovito zaledje

(8) Novo poselitev na teh območjih je treba usmerjati v območja naselij, kjer je treba prvenstveno izkoristiti proste in nezadostno izkoriščene površine v naseljih (zapolnitve, zaokrožitve, prenove starih vaških jeder). Če je širitev nujna, jo je treba usmerjati na zemljišča, ki so z vidika trajnostne rabe naravnih dobrin ter ohranjanja narave in kulturne dediščine manj pomembna. Pri urejanju in širitvi obstoječih naselij in vasi je treba upoštevati tip kulturne krajine, obliko funkcionalnih območij posameznih naselij in vasi ter značilnosti oblikovanja grajenih struktur.

(9) Poudarek je na ohranjanju kulturne krajine in kulturnih značilnosti prostora. Omejitve poselitve je treba najbolj uveljavljati v območjih že sprejetih in predlaganih krajinskih parkov Polhograjski Dolomiti in Šmarna gora ter na ekološko pomembnih območjih (Rašica, Dobeno, Gobavica).

(10) Zasnova organizacije dejavnosti v naravnem prostoru, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, vodno gospodarstvo, črpanje rudnin in turizem, mora upoštevati naravne pogoje in krajinske značilnosti prostora glede na tip kulturne krajine ter druge pogoje za njegovo rabo.

(11) Na območju Posavskega hribovja so predvidene tudi površine za gradnjo počitniških hiš.

4.1.3. Faznost urejanja

(1) Na podlagi dolgoročnega koncepta prostorskega razvoja mesta ter kriterijev in pogojev za gradnjo je treba določiti faznost izvedbe ureditev oziroma projektov. Določiti je treba dve etapi realizacije OPN MOL SD:

- I. etapa do leta 2020,
- II. etapa od 2021 do 2027.

(2) OPN MOL SD obsega obe etapi realizacije do leta 2027.

(3) Osnovna izhodišča na podlagi katerih bo MOL pristopala k nadaljnji izgradnji posameznih območij so:

- prednostna izgradnja na degradiranih, nezadostno izkoriščenih ali prostih površinah (zgoščevanje poselitve) znotraj že urbaniziranih območij,
- območja notranjega razvoja imajo prednost pred širitvijo naselij,
- prenova ima prednost pred novogradnjo.

Poleg tega bodo za določanje faznosti pozidave posameznih zemljišč upoštevani še naslednji kriteriji:

LEGA	znotraj avtocestnega obroča zunaj avtocestnega obroča	+ -
KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	ni posega na kmetijska zemljišča poseg na kmetijska zemljišča	+ -
PROMETNA DOSTOPNOST (dostopnost z JPP, prometna lega ob primerno zmogljivi cesti)	dobra pomanjkljiva	+ -

OPREMLJENOST S KOMUNALNO INFRASTRUKTURO (možnost priključevanja na vodovod, kanalizacijo, električni vod, plinovod, toplovod)	da ne	+ -
UPOŠTEVANJE OMEJITEV (varnost pred naravnimi in drugimi nesrečami ter raven intervencijske pokritosti območja, okoljska sprejemljivost lokacije brez nevarnosti za podtalnico, naravno in kulturno dediščino, biotope, kulturno krajino)	ne da	+ -
OPREMLJENOST Z DRUŽBENIMI DEJAVNOSTMI	dobra pomanjkljiva	+ -

(4) Kriteriji za opredelitev faznosti za območja ostalih namenskih rab (kot so proizvodne dejavnosti) so naslednji:

POTENCIALI LOKACIJE (raven, dobro nosilen in stabilen teren zadostne velikosti in z možnostjo širjenja cone, sprejemljivost nove cone v lokalnem okolju glede morebitnega hrupa, onesnaženja zraka, voda in tal, vizualnega vtisa, prometa in drugih motečih dejavnikov)	dobri pomanjkljivi	+ -
KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	ni posega na kmetijska zemljišča poseg na kmetijska zemljišča	+ -
PROMETNA DOSTOPNOST (prometna lega ob zmogljivi cesti, navezava na železnico in bližina železniške postaje, povezava z letališčem, dostopnost z JPP)	dobra pomanjkljiva	+ -
OPREMLJENOST S KOMUNALNO INFRASTRUKTURO (možnost priključevanja na vodovod, kanalizacijo, električni vod, plinovod, možnost čiščenja odpadne vode – čistilna naprava, možnost ustreznega ravnanja z odpadki)	da ne	+ -
UPOŠTEVANJE OMEJITEV (varnost cone pred naravnimi in drugimi nesrečami ter raven intervencijske pokritosti območja, okoljska sprejemljivost lokacije brez nevarnosti za podtalnico, naravno in kulturno dediščino, biotope, kulturno krajino)	da ne	+ -

4.1.4. Kriteriji za sprejemanje občinskih podrobnih prostorskih načrtov

(1) Kriteriji za vrstni red sprejemanja OPPN na območjih stanovanj in osrednjih območij centralnih dejavnosti so:

Osnovna kriterija:

1. OPPN so prednostno sprejeti za območja prenove.
2. Dokler se ne izkoristijo možnosti gradenj (zazidava) znotraj območij prenove iz 1. točke tega odstavka, je za novogradnje ob upoštevanju dodatnih kriterijev mogoče odpreti do 20 % (vendar ne več kot 10 % letno) načrtovanih stanovanjskih območij na stavbnih zemljiščih, katerih dejanska raba je kmetijska oziroma gozdna, vendar šele, ko so območja iz 1. točke zasedena najmanj 80-odstotno.

Dodatni kriteriji:

Pri 2. osnovnem kriteriju je treba upoštevati naslednje dodatne kriterije, ki so razvrščeni po prednostnem vrstnem redu:

1. Prednost ima gradnja novih stanovanjskih sosek znotraj avtocestnega obroča.
2. Prednost pri posegih v prostor imajo posegi na stavbna zemljišča, ki so po dejanski rabi manj kakovostna kmetijska zemljišča, območja zunaj vodovarstvenih območij in območja VVO III.
3. Potem, ko so izkoriščena območja iz 2. točke, je mogoče uporabiti območja, katerih dejanska raba je gozdna.
4. Ko so izrabljene možnosti za poseganje zunaj VVO in VVO III, je mogoče poseči v VVO IIb.
5. Posegi v VVO IIa so v skladu s predpisi izvedeni šele, ko so izrabljene vse druge možnosti.
6. Posegi v VVO so dopustni le ob doslednem upoštevanju omejitev in pogojev iz veljavnih državnih uredb in občinskih odlokov o zavarovanju vodnih virov.

(2) Kriteriji za sprejemanje OPPN za gospodarske cone in površine za industrijo so:

Osnovni kriteriji:

Osnovni kriteriji so razvrščeni po prednostnem vrstnem redu:

1. Prednost imajo območja preнове.
2. Letno je mogoče načrtovati do 40 % načrtovanih posegov na zemljišča, katerih dejanska raba je kmetijska ali gozdna.
3. Nova območja je mogoče načrtovati šele, ko so območja iz 1. točke zapolnjena več kot 60-odstotno.

Dodatni kriteriji:

Pri 2. osnovnem kriteriju je treba upoštevati naslednje dodatne kriterije, ki so razvrščeni po prednostnem vrstnem redu:

1. Prednost pri posegih imajo območja z dejansko rabo manj kakovostnih kmetijskih zemljišč oziroma kmetijskih zemljišč s talnim številom pod 39 (vir: Talno število, prostorska podatkovna baza, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, januar 2008).
2. Prednost pri posegih imajo območja zunaj VVO oziroma območja VVO III.
3. Ko so izrabljene možnosti za poseganje zunaj VVO in v VVO III, je mogoče poseči v VVO IIb.
4. Posegi v VVO so dopustni le ob doslednem upoštevanju omejitev in pogojev iz veljavnih državnih uredb in občinskih odlokov o zavarovanju vodnih virov.

(3) Kriteriji za sprejemanje OPPN za prometno infrastrukturo so:

Osnovna kriterija:

Osnovna kriterija sta razvrščena po prednostnem vrstnem redu:

1. Prednost imajo rekonstrukcije cest, kjer ni predvideno urejanje dodatnih pasov za motorna vozila. Predvsem pa je treba ceste rekonstruirati zaradi gradnje kolesarskih stez in pločnikov ter zaradi urejanja JPP.
2. Priprava drugih OPPN mora sloneti na rezultatih študije Strokovne podlage urejanja javnega prometa v regiji.

Dodatni kriterij:

Pri 2. osnovnem kriteriju je treba upoštevati dodatni kriterij:

1. Izjema so OPPN, ki izboljšujejo možnosti za delovanje JPP (urejanje površin P&R, postajališč), vendar ne na račun širitve cestišč. Izjema so tudi OPPN za urejanje kolesarskih poti in pločnikov, če število prometnih pasov na cestah ostaja nespremenjeno.

(4) V vseh OPPN je treba predvideti tudi začasno rabo zemljišč na območju urejanja v času do začetka gradnje (kmetijska raba, parkirišča ipd.).

4.2. Usmeritve za urbanistično in arhitekturno oblikovanje

Karta 05: Usmeritve za urbanistično in arhitekturno oblikovanje

4.2.1. Razpoznavna struktura mesta

(A) CILJI

(1) Temeljna strateška cilja prostorskega razvoja MOL sta ohranjati in krepiti obstoječe prostorske naravne in kulturne vrednote mesta in tudi širšega prostora MOL, ki ustvarjajo identiteto in potencialne za kakovosten razvoj mesta in kakovost bivanja v njem, in sicer:

- ohranjati, vzdrževati in prenavljati kakovostne sestavine krajinske in naselbinske identitete, predvsem reševati vprašanja, povezana z nekontrolirano pozidavo naravnega prostora, nekontrolirano rastjo predmestij in vaških naselij, slabim vzdrževanjem stavbnega fonda in neustrezno prenovo, zlasti kulturne in naravne dediščine,
- izboljšati kakovost okolja in razvijati oblikovno podobo mesta na vseh ravneh,
- opredeliti nosilno oblikovalsko strukturo in jo kakovostno nadgrajevati s prenovo in prestrukturiranjem.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) V morfološki zgradbi Ljubljane so razpoznavna zgodovinska obdobja od rimskega mesta, ki se je razvilo v ravnini ljubljanskih vrat in dalo osnovo današnjemu mestnemu središču, in srednjeveškega mesta, stisnjenega med Grajski grič in Ljubljanico, do modernega mesta, ki se je organsko razširilo vzdolž glavnih štirih mestnih vpadnic (Celovška cesta, Dunajska cesta, Dolenjska cesta in Tržaška cesta). To organsko krakasto mestno obliko so v zadnjih petdesetih letih dograjevali in utrjevali številni prostorski dokumenti od Generalnega urbanističnega plana iz leta 1965 naprej.

(2) V Prostorski zasnovi MOL (2002) je bil model krakastega mesta prenovljen in dopolnjen z novimi razvojnimi kraki. Funkcijo štajerskega kraka je prevzela Šmartinska cesta, Dunajska cesta je dobila s podaljškom proti jugu pomen programsko in oblikovno bogate mestne magistrale, proti vzhodu mesta pa je bila programsko in oblikovno dograjena že začeta poteza ob Ljubljanici med Litijsko cesto in Zaloško cesto.

(3) OPN MOL SD obravnava **razpoznavno strukturo mesta** na treh različnih ravneh: na ravni obmestja, na ravni kompaktnega mesta in na ravni mestnega središča:

1. Na ravni obmestja je ohranjen in okrepljen krakast razvoj mesta, na katerega je navezana mreža lokalnih središč ob hkratnem ohranjanju krajinskih vrednot.
2. Na ravni kompaktnega mesta je ohranjen in okrepljen radiocentrični morfološki model mesta s koncentrirano pozidavo ob krakih in ohranjanjem zelenih klinov med njimi ter s prenovo karakterističnih mestnih območij.
3. Na ravni mestnega središča je ohranjen in dograjen obstoječi morfološki model, ki ga sestavljata koncentrično mestno jedro med Grajskim gričem in Ljubljanico ter ortogonalno mesto med njim in notranjim cestnim obročem. Z varovanjem in prenovo kulturne dediščine sta okrepljeni njegova zgodovinska in kulturna identiteta.

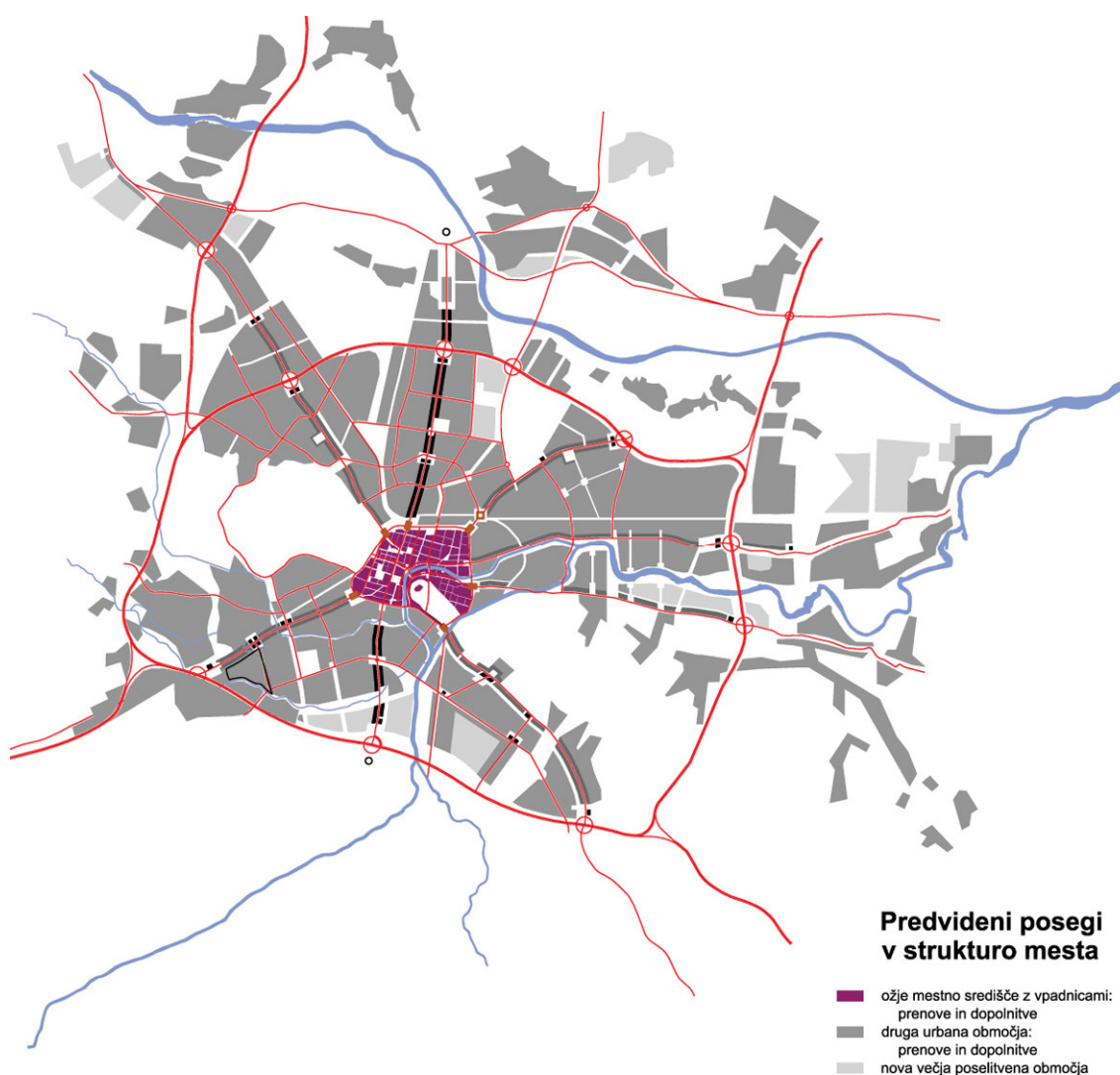
(4) **Varovanje in izboljšanje ključnih pogledov in silhete mesta** (glej sliko 15: Silhueta in pogledi), predvsem pri ustvarjanju novih prostorskih identitet, sta pomembna cilja oblikovanja in urejanja mesta. Zato je treba varovati silhueto mestnega središča znotraj notranjega cestnega obroča, značilne poglede na Ljubljanski grad, nove višinske dominante pa so koncentrirane na vstopih v mesto (predvsem z avtocestnega obroča), na vstopnih trgih v mestno središče, v lokalnih središčih ob vpadnicah, ob pomembnih funkcionalnih vozliščih/programskih žariščih in kot zaključki dolgih pogledov. Območja, primerna za gradnjo višjih objektov, so v severnem in severnovzhodnem delu kompaktnega mesta.

(5) **Osnovni elementi razpoznavne strukture mesta** so: karakteristična območja, povezovalne strukture in velike krajinske strukture.

(6) **Karakteristična območja mesta** so: območja kulturnih spomenikov (spomeniška območja) in druge kulturne dediščine ter območja, ki se odlikujejo zaradi svojih urbanistično-arhitekturnih kvalitete in se kažejo v njihovih topoloških, morfoloških in tipoloških značilnostih, kot so:

- čitljivost in razpoznavnost v širšem krajinskem prostoru,
- zgodovinska razpoznavnost (območje kot dokument določenega obdobja zgodovinskega razvoja oziroma urbanistične ideologije),
- značilen morfološki vzorec (zazidalni sistem, ulična in parcelna mreža, prevladujoč stavbni tip in značilnosti arhitekturnega oblikovanja),
- značilna silhueta oziroma fasada,
- bogastvo kulturne dediščine oziroma izredne arhitekturno-urbanistične kvalitete.

Karakteristična območja so prednostna območja celovite prenove. Na območju MOL je opredeljenih 15 tipov karakterističnih območij (glej poglavje 8.2.1. Karakteristična območja MOL).

Slika 7: Predvideni posegi v strukturo mesta

(7) **Povezovalne strukture** so sistemi ulic, trgov, parkov, vodotokov in Pot spominov in tovarištva (PST), skratka odprti prostori, ki povezujejo pozidana območja v mestno tkivo na ravni obmestja, kompaktnega mesta in mestnega središča. Najkakovostnejše povezovalne strukture grajenega prostora oziroma mestne poteze predstavljajo konstante mestnega razvoja, oblikujejo identiteto mestnega središča in sooblikujejo morfološko strukturo mesta. Te poteze (vodilne poteze mestnega središča, notranji cestni obroč, mestna magistrala in vpadnice, avtocestni obroč, PST,

obrečni prostor Ljubljanice z Gruberjevim prekopom in Save) je treba varovati, prenavljati ter kakovostno programsko in oblikovalsko nadgrajevati.

(8) **Velike krajinske strukture** so območja krajinskih parkov in kulturne krajine, kjer je treba varovati krajinsko zgradbo in pomembne sestavine narave in kulturne dediščine. To so predvsem območja Grajskega griča z Golovcem in z zelenim zaledjem Janč in Orel, Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib v navezavi na Polhograjsko hribovje in Ljubljansko barje. V teh območjih je treba varovati ekološko pomembne lokacije, ohranjati rekreacijski značaj gozdnih površin, spodbujati programsko pestrost z urejanjem novih tematskih parkov in izboljševati dostopnost ter omejevati pozidavo.

(9) Podrobnejše usmeritve za urejanje in urbanistično-arhitekturno oblikovanje na različnih ravneh mesta (obmestje, kompaktno mesto in mestno središče) in za različne elemente razpoznavne strukture mesta (karakteristična območja, povezovalne strukture in območja kulturne krajine) so podane v poglavju 8. Usmeritve za določitev prostorskih izvedbenih pogojev.

4.2.2. Omrežje odprtih javnih površin

(A) CILJI

(1) Temeljni strateški cilj je ustvariti povezano in pregledno mrežo visoko kakovostnih odprtih javnih prostorov na celotnem območju MOL, ki bodo enako dostopni za vse, varni, prepoznavni, spoštljivi do kulturne dediščine, naravnih danosti in okolja ter dobro vzdrževani. Operativni cilji so:

- ohranjati obstoječe javne prostore in urejati nove javne prostore, predvsem v območjih zunaj ožjega mestnega središča,
- uveljaviti prednost nemotoriziranih uporabnikov (pešcev, kolesarjev, rolarjev, gibalno oviranih),
- ohranjati in urejati naravne elemente javnega prostora,
- zagotoviti programsko osmišljene in raznolike javne prostore ter izoblikovati značaj glavnega mesta.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Omrežje odprtih javnih prostorov sestavljajo območja javnega prostora, linijski odprti javni prostori in posamezne lokacije javnega prostora. Te posamezne sestavine so razvrščene glede na vrsto uporabnikov.

(2) Sistem javnih odprtih prostorov sestavljajo žarkaste povezave iz središča v zaledje (na primer v obsavski prostor, Šmarno goro, Barje) in krožne povezave med njimi (PST in vodotoki Sava, Ljubljanica, Gruberjev prekop, Špica, Gradaščica in Glinščica ter obstoječe in načrtovane povezave med njimi). Na ta sistem se navezujejo večja območja javnih prostorov, rekreacijska območja (npr. Šišenski hrib, Golovec) in posebna programska območja (na primer univerza, živalski vrt, nakupovalna središča). Javni prostori se zgoščajo proti mestnemu središču.

Slika 8: Koncept omrežja odprtih javnih prostorov

(3) Osnovni tipi odprtih javnih prostorov so: območja, linijski prostor in posamezne lokacije.

Območje odprtega javnega prostora

(4) **Območje mestnega središča** je območje goste in raznovrstne ter programsko pestre mreže odprtih javnih prostorov, pretežno vezanih na kulturne, upravne, reprezentativne in poslovne funkcije. To je osrednji javni prostor mesta, ki s programskimi in ambientalnimi kvalitetami pomembno soustvarja prepoznavnost celotnega mesta.

(5) **Programsko območje** je obsežnejše območje izrazitih enofunkcionalnih ali večfunkcionalnih programskih jeder. Med programska območja sodijo na primer univerzitetna središča, trgovska središča, območja bolnišnic, tematski parki (na primer živalski vrt, pokopališče), poslovno-oskrbni centri. Za uspešno delovanje takih območij je poleg vzpostavitve notranjega sistema odprtih javnih prostorov pomembna tudi njihova navezava na celotno omrežje javnega prostora mesta.

(6) **Rekreacijsko območje** je obsežnejše območje izrazitih krajinskih značilnosti in ambientalnih kvalitet, navezano na naravno zaledje mesta, namenjeno rekreaciji in preživljanju prostega časa, lahko tudi v kombinaciji s športnim programom, vendar brez obsežnejših ureditev in naprav ter brez grajenih objektov.

Linijski odprti javni prostor

(7) Linijski odprti javni prostori **v izključni rabi nemotoriziranih uporabnikov** so prostori, namenjeni pešcem, kolesarjem, rolarjem ipd. To so PST, nabrežja vodotokov, sprehajalne poti, kolesarske poti ipd. ter povezave med njimi.

(8) Linijski odprti javni prostori **s poudarjeno rabo nemotoriziranih uporabnikov** so prostori, namenjeni pretežno pešcem, kolesarjem, rolarjem ipd. in linijam JPP. Motoriziran avtomobilski promet je v podrejeni vlogi, omogočen je dostop za potrebe oskrbe, dostave, bivanja.

(9) Linijski odprti javni prostori **v enakovredni souporabi motoriziranih in nemotoriziranih uporabnikov** so prometne površine, ki si jih delijo vsi uporabniki odprtih javnih prostorov. Mednje sodijo pomembne daljinske povezave in pomembnejše mestne povezave.

Posamezne lokacije odprtega javnega prostora

(10) **Posamezna lokacija javnega prostora mestnega pomena** je prostorsko jasno zaključen ambient, ki je pomemben in prepoznaven zaradi svoje zgodovinsko-kulturne, pomenske, oblikovne, funkcijske ali programske vrednosti, ki jo ima za celotno mesto.

(11) **Posamezna lokacija javnega prostora lokalnega pomena** je prostorsko jasno zaključen ambient, ki je pomemben in prepoznaven zaradi svoje zgodovinsko-kulturne, pomenske, oblikovne, funkcijske ali programske vrednosti, ki jo ima za določen del mesta (na primer soseska, lokalno središče, odprt prostor pred pomembnejšim objektom javnega značaja).

(12) **Razgledišče** je izpostavljen odprt javni prostor, s katerega se odpirajo zanimivi in privlačni pogledi na mesto in okolico.

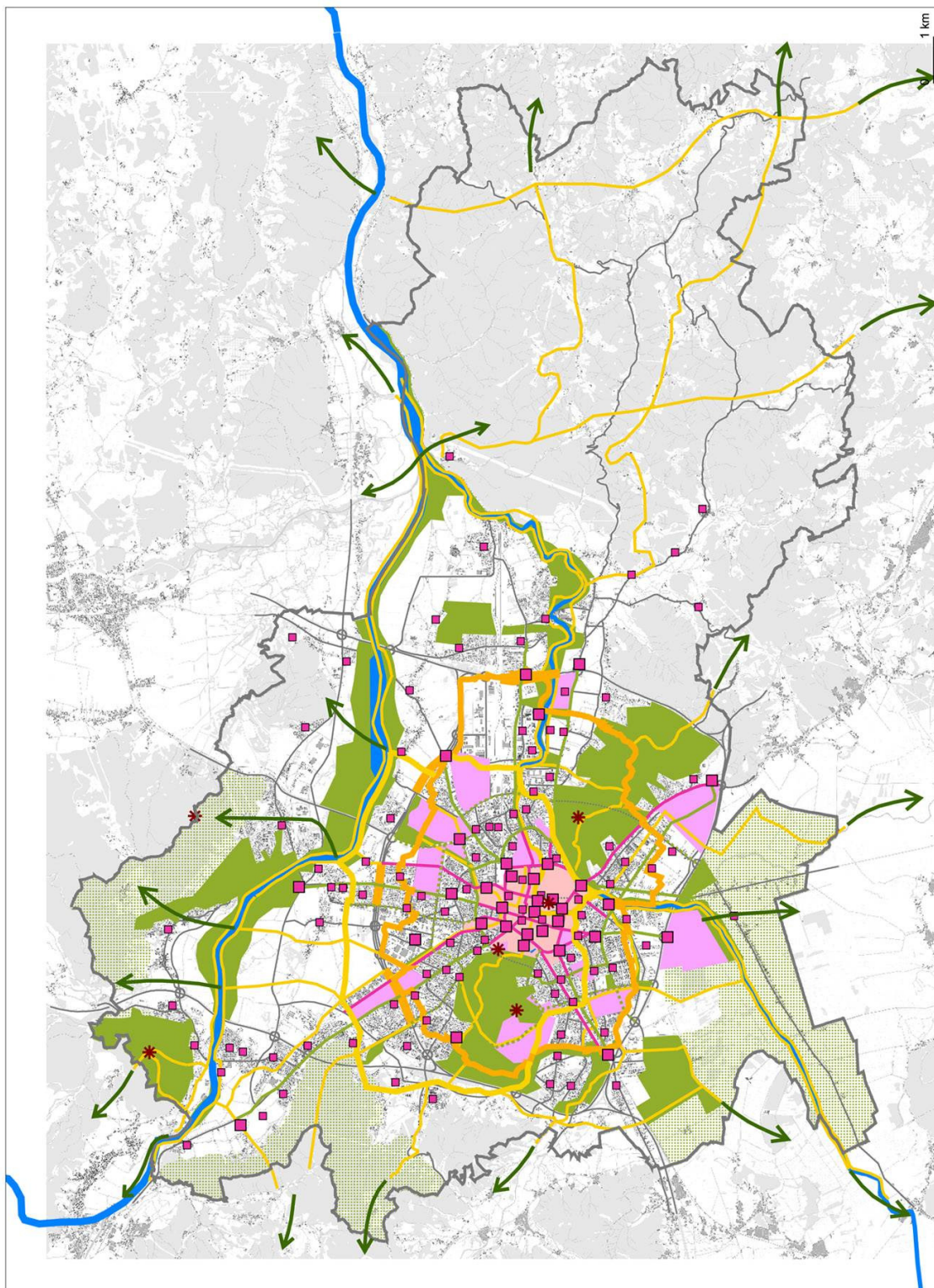
(13) **Povezava v zaledje:** omrežje odprtih javnih prostorov povezuje mesto z mestnim zaledjem. Prehodi so praviloma umeščeni v iztekah linijskih odprtih javnih prostorov in se navezujejo na regionalne peš in kolesarske poti.

(14) Potrebni ukrepi so:

- vzpostavitev kakovostnega, tehnološko naprednega JPP, ki bo neposredno navezan na omrežje odprtih javnih prostorov,
- sočasno načrtovanje odprtih javnih prostorov in javnih objektov,
- programsko (re)aktiviranje stavbnega oboda, predvsem ob linijskih odprtih javnih prostorih in posameznih lokacijah odprtih javnih prostorov,
- povezava akterjev v načrtovanju, urejanju, vzdrževanju in rabi javnega prostora,
- zmanjšanje površin, namenjenih avtomobilskemu prometu, predvsem mirujočemu avtomobilskemu prometu, in dajanje prednosti nemotoriziranim uporabnikom,
- fizična in programska členitev posameznih sestavin omrežja: zagotavljanje in oblikovanje površin za pešce v središču mesta in programskih središčih (nakupovalni centri, izobraževalna središča ipd.) ter zagotavljanje in oblikovanje sekvenc linijskih odprtih javnih prostorov,
- dvig osnovnega standarda opremljenosti odprtih javnih prostorov s kakovostno urbano opremo, ki bo prepoznaven element mesta Ljubljana,
- varovanje pred pozidavo vseh lokacij, ki so ključne za vzpostavitev sistema.

Usmeritve za urejanje javnih površin in drugih dobrin javnega pomena

- Legenda:**
- meja Mestne občine Ljubljana
  - celinske vode
  - ceste
  - ..... predor
- Posamezne lokacije javnega prostora:**
- lokacija mestnega pomena
  - lokacija lokalnega pomena v sirnjem urbanem območju in območju obmesija
  - lokacija lokalnega pomena v hribovitem zaledju
  - * razgledišče
- Linijski javni prostor:**
- Raba nemotoriziranih uporabnikov:**
- izključna raba - osnovno omrežje
  - nova sklenjena povezava
  - POT
  - izključna raba - spojni element omrežja
  - poudarjena raba
- Enakovredna souporaba:**
- pomembne daljinske povezave
  - pomembnejše mestne povezave
- Območje javnega prostora:**
- območje mestnega središča
  - programsko območje
  - rekreacijsko območje
- Drugo:**
- povezava v zaledje
  - ▨ krajinski park
- Vir: MOL, 2010; UJRS, 2010

Slika 9: Usmeritve za urejanje javnih površin in drugih dobrin javnega pomena

4.2.3. Zasnova zelenih površin mesta

Karta 07: Zasnova zelenih površin

(A) CILJI

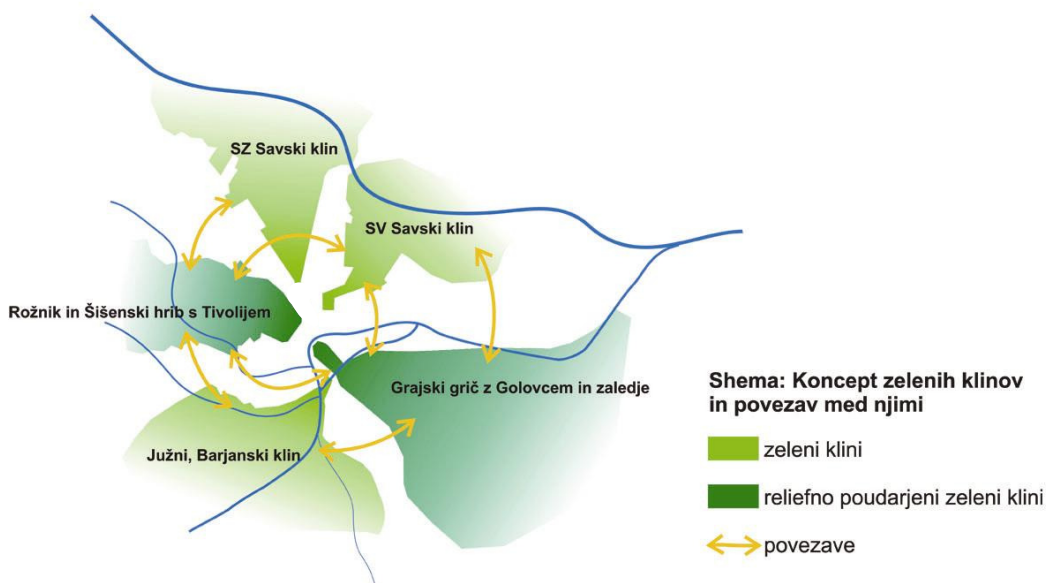
(1) Zasnova zelenih površin je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- ohraniti, urediti ali rekonstruirati vseh pet potencialnih zelenih klinov mesta, ki povezujejo središče Ljubljane z zaledjem in predstavljajo ključne makro prostorske členitvene elemente urbanega prostora, ter pomembne klimatske koridorje mesta,
- povezati posamezne ureditve, območja in programske poteze ter omrežja zelenih površin znotraj mesta in v njegovem zaledju ter druga pomembna območja z značajem zelenih površin v celovit sistem zelenih površin,
- zagotoviti dobro dostopnost in enakomerno razporejenost zelenih površin, enakovredno za vse prebivalce,
- vzpostaviti in urediti obvodne poteze kot poseben element sistema zelenih površin,
- vključiti in povezati PST kot pomembno povezovalno in programsko potezo v sistem zelenih površin,
- zagotoviti razvoj rekreacijsko-izletniških potencialov na območju MOL in vzpostaviti sistem dobre javne dostopnosti do teh območij,
- opredeliti in zaščititi pomembne ekološke koridorje in navezave na širši regionalni prostor ter zagotoviti minimalne ekološke pogoje rastlinskim in živalskim vrstam,
- zagotoviti ustrezno klimatsko, bivalno in ekološko kakovost v urbanem okolju,
- ponovno vzpostaviti zelene površine, kjer so bile degradirane s pozidavo,
- omejevati pozidavo robov večjih zelenih površin in določiti poseben režim za obstoječe objekte znotraj njih.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Osnova zasnove zelenih površin mesta Ljubljana je ohranitev oziroma obnova **petih zelenih klinov**, ki iz zaledja prodirajo v mestno središče. Nanje se navezujejo krožne in prečne zelene povezave ter **omrežje parkov**. Kot poseben element zasnove zelenih površin so opredeljene **poteze zelenih površin in povezave**: vodne površine, vodotoki in obvodne ureditve.

(2) **Zeleni klini** prodirajo globoko v središče mesta in se navezujejo na krajinsko zaledje mesta. Za mesto imajo poseben pomen, tako s funkcionalno-členitvenih kot tudi ekoloških, še posebej pa s klimatskih vidikov. Ustvarjajo ustrezne mikro- in mezoklimatske razmere ter omogočajo prevetrenost mesta in tudi vzpostavljanje naravnih koridorjev v zaledje. Zelo pomembni pa so tudi kot prostorske možnosti funkcionalnih »zelenih« povezav za pešce in kolesarje v rekreacijsko zaledje mesta. Vsak od klinov ima v prostoru mesta svoj nezamenljiv pomen, zato sta med osnovnimi strateškimi usmeritvami ohranitev in razvoj potencialov vseh petih zelenih klinov, ki se ustrezno svojemu značaju in pomenu za mesto tudi dolgoročno urejajo. V teh območjih je treba omejevati pozidavo in določiti poseben režim za obstoječe objekte znotraj njih. Ponovno je treba vzpostaviti zelene površine tam, kjer so bile degradirane s pozidavo.

Slika 10: Koncept zelenih klinov in povezav med njimi

(3) Rožnik in Šišenski hrib s Tivolijem: Območje je razglašeno za Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Ta klin se s parkom Tivoli zajeda globoko v središče mesta. Povezava je poudarjena s Promenado in vedutami na Ljubljanski grad. Rekreativno in naravno zaledje klina predstavljajo Polhograjski Dolomiti, ki so zaradi naravnih in krajinskih kvalitet širšega pomena razglašeni za krajinski park.

(4) Grajski grič z Golovcem: Večino območja zelenega klina obsega gozd Golovec, ki ima poseben rekreativni pomen za mesto. Klin proti mestu zaključuje Grajski grič, ki sega v samo mestno jedro, v zaledju pa se navezuje na zeleno zaledje proti Jančam in Orlam.

(5) Barjanski klin: Južni zeleni klin obsega severno območje Ljubljanskega barja in prodira proti središču mesta ob reki Ljubljanici. Večino klina predstavlja barje, ki ima izjemne krajinske kvalitete, zaradi katerih je razglašeno za krajinski park. Mestni začetek klina tvori območje Špice, na katerem bo urejena parkovna površina. Območje sotočja Ljubljanice in Ižice je namenjeno tematskemu parku – kolišču. Tematski park – kolišče bo proti zahodu navezано na druge načrtovane parkovne površine, kjer bodo urejeni združljivi programi, predvsem Barjanska učna pot.

(6) Severozahodni savski klin: Klin je v delu, s katerim sega proti mestu, pretežno že pozidan in trenutno zelo slabo prepoznaven. Obsega obsežno območje odprtega prostora mesta od Športnega parka Ljubljana oziroma industrijskega območja Litostroj pa vse do Save in preko nje do Šmarne gore in Rašice. Zaradi lokacije in zaledja predstavlja zelo pomemben potencial za trajnostni razvoj mesta, tako kot klimatski koridor kakor tudi kot prostor povezav v pomembna rekreativna območja. Zgornji del klina obsega prostor predvsem travniških kmetijskih zemljišč nad zavarovanim območjem podtalnice, območje obsavske ravnice ter hribovito območje Šmarne gore in Rašice, ki je predlagano za zavarovanje kot krajinski park. Spodnji, južni del klina pa je trenutno pretežno že pozidan z industrijskimi objekti, zato ga je treba ob prenovi območja ustrezno rekonstruirati.

(7) Severovzhodni savski klin: Poleg Rožnika in Golovca je to klin, ki ima največ vsebinskih in prostorskih potencialov za vzpostavitev ustrezne in kakovostne povezave mestnega središča z zelenim rekreativnim zaledjem, ki ga predstavlja širše območje reke Save. Klin se z bodočim Severnim mestnim parkom Navje zajeda globoko v središče mesta, kar bo ob izgradnji tega parka predstavljalo novo, zelo pomembno bivalno kvaliteto za ta del mesta. Izjemno programsko raznolikost klina označujejo osrednje mestno pokopališče Žale, športno-rekreativni programi

širšega pomena in obsežnejša območja kakovostnih kmetijskih zemljišč (Sneberski prod). Mestoma je klin že zelo okrnjen in zožen s pozidavo ter novo predvidenimi programi nadaljnje pozidave, zato ga je v teh delih treba ustrezno prostorsko in vsebinsko okrepiti in prenoviti.

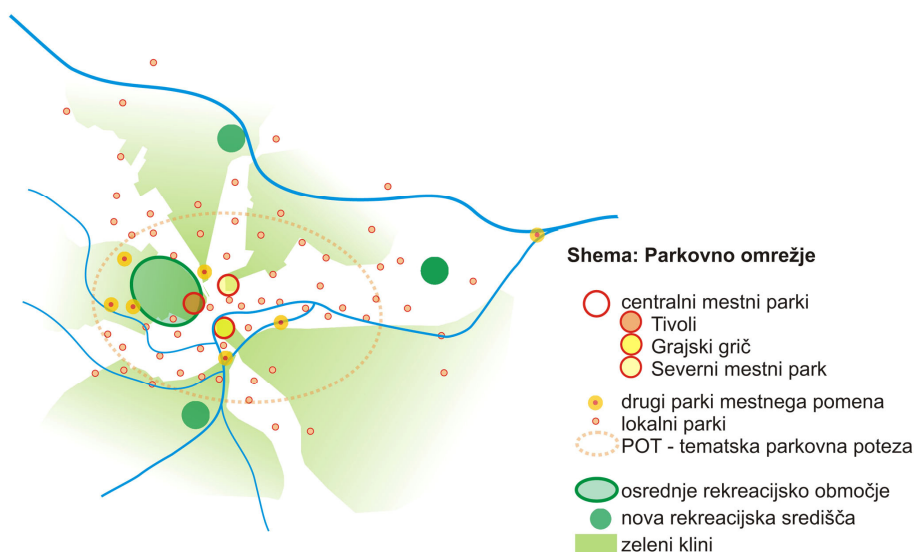
(8) Gozdovi z izjemno poudarjenimi socialnimi funkcijami: Kot gozdovi z izjemno poudarjenimi socialnimi funkcijami so v strateški zasnovi zelenih površin vključena območja gozdov posebnega pomena za rekreacijsko rabo meščanov (glede na lokacijo in prostorske značilnosti ter dosedanje in potencialno rabo).

(9) Območja vodnih zadrževalnikov: Območja vodnih zadrževalnikov, predvidenih na zahodnem in južnem območju, se kot zelene površine vključujejo v zeleni sistem.

(10) Za izboljšanje kakovosti bivanja v mestu strateška zasnova zelenih površin predvideva tudi vzpostavitev **omrežja parkov**, ki poleg že obstoječih parkovnih površin za enakovredno preskrbo mesta predvideva tudi ureditev novih lokalnih in tematskih parkov, povezanih z lokalnimi središči, centralnimi dejavnostmi in obstoječimi prostorskimi potenciali. Kot centralni mestni parki so opredeljeni:

- Tivoli, Grajski grič (del) in novi Severni mestni park Navje, ki je še v fazi izvajanja. Druge manjše obstoječe parkovne površine v centru mesta, kot so park Zvezda, Park slovenske reformacije, Miklošičev park, bodo ohranjene v obstoječem obsegu ter vsebinsko in oblikovno nadgrajene.
- Druge parkovne ureditve mestnega pomena so: Koseški bajer – naravoslovni park, park Špica, Park Šmartinska, Botanični vrt na Lžanski cesti, novi botanični in živalski vrt ter ureditev sotočja Save, Ljubljanice in Kamniške Bistrice.
- Osrednji rekreacijski park mesta zaradi svoje lokacije in že dosedanje uporabe predstavlja območje gozdov z izjemno poudarjenimi socialnimi funkcijami Rožnik in Šišenski hrib. Predvideni novi rekreacijski parki pa so: Savski park, Južni park, Barjanski park in Zajčja dobrava.
- Predvideni novi lokalni in tematski parki bodo v prostoru mesta razporejeni po kriteriju petminutne peš dostopnosti. Lokalne parke je treba zagotoviti tudi v vseh novih območjih poselitve.

(11) Vse parkovne površine morajo zagotoviti vsaj možnost varne otroške igre, posedanja v senci in na soncu ter sprehajanja.

Slika 11: Parkovno omrežje

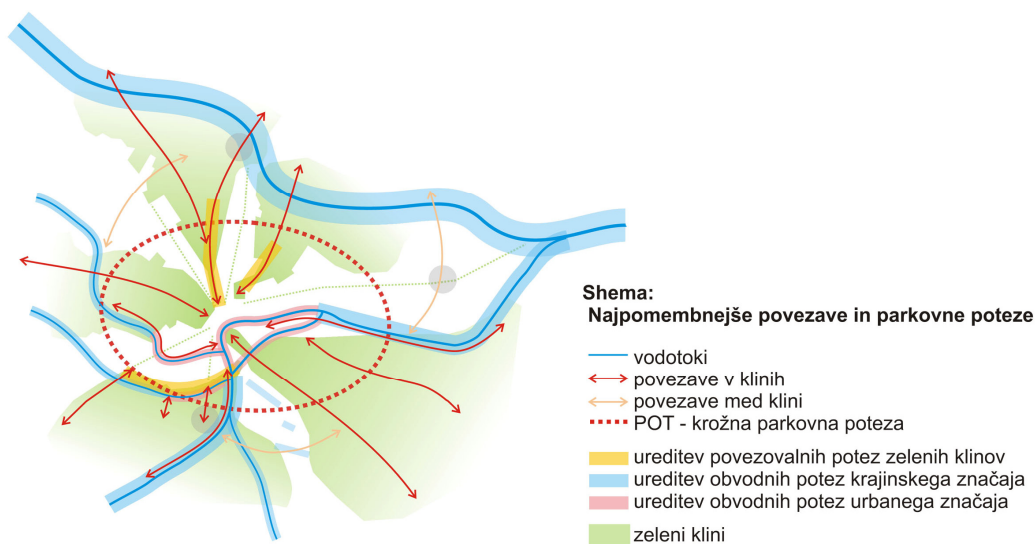
(12) Poteze vodotokov Save, Ljubljanice (z Gruberjevim prekopom) in Glinščice, Gradaščice in Malega Grabna predstavljajo pomemben del zelenega sistema mesta ter tudi sistema odprtih javnih prostorov. Ključno vodno potezo v mestu predstavljata reka Ljubljanica in Gruberjev

prekop, ki pomenita pomembno vsebinsko, identitetno, povezovalno in členitveno potezo. Njun obvodni prostor je treba ustrezno programsko in oblikovno obogatiti ter povezati z drugimi zelenimi površinam in odprtimi javnimi prostori v mestu.

(13) Najpomembnejša velikopotezna krožna povezava je PST, ki ima kulturno-zgodovinski značaj. Povezuje posamezna naravna območja ter obstoječa in nova programska jedra. Na PST je treba, kjer to dopuščajo prostorski pogoji, navezati ureditve lokalnih in tematskih parkov.

(14) Zasnova zelenih površin mesta vključuje tudi območja z značajem zelenih površin, ki pa so v pretežno drugih primarnih rabah, kot sta gozdarstvo in kmetijstvo. To so vsa območja z značajem zelenih površin, ki so za zeleni sistem pomembna zaradi svoje lege v mestu, morfoloških značilnosti, povezovalnega, klimatskega ali ekološkega pomena. Ta območja so večinoma locirana znotraj zelenih klinov. Zanje veljajo določene usmeritve varovanja in urejanja z režimi zelenega sistema. V teh območjih je z ustreznimi ukrepi in dogovori treba zagotoviti s primarno rabo nekonfliktno rekreacijsko souporabo in javno prehodnost prostora, kar je kot usmeritev treba vključiti tudi v sektorske plane. V primeru opustitve primarnih rab je treba na teh območjih predvideti spremembo namembnosti v zelene površine – rekreacijska območja.

(15) Poseben element zasnove zelenih površin so povezave za pešce in kolesarje, tako med posameznimi območji zelenega sistema kot tudi preko klinov v naravno zaledje mesta. Kot zaledje zelenega sistema so opredeljena območja: Barje, Polhograjski Dolomiti, Šmarna gora - Dobeno - Rašica, savsko zaledje in Posavsko hribovje.

Slika 12: Najpomembnejše povezave in parkovne poteze

(16) Splošne usmeritve za urejanje zelenih klinov so:

- Zaradi pomena za trajnostni razvoj mesta je treba zagotoviti trajno in aktivno ohranjanje in mestoma tudi rekonstrukcijo vseh petih zelenih klinov, ki pa imajo vsak svoj specifičen značaj. Vsak zeleni klin mora ohraniti ali pa celo izboljšati delež zelenih površin v območju ne glede na namensko rabo.
- Vzpostaviti je treba celovito načrtovanje in urejanje ter izboljšati povezave z zaledjem – za vsak zeleni klin je treba pripraviti celovito zasnovo urejanja odprtega prostora (strokovna podlaga OPPN), ki vključuje vsa območja odprtega prostora in zelenih površin v klinu (ne glede na primarno rabo in lastništvo) ter tudi širše območje navezav na zaledje in središče mesta.
- Znotraj in preko klina je treba vzpostaviti privlačne in varne javne povezave za pešce in kolesarje do javnega odprtega prostora in zelenih površin ter v zaledje, prav tako pa tudi do javnega mestnega programa in stanovanjskih območij. V okviru urejanja zelenih klinov je treba poudarjeno zagotavljati ugodne ekološke pogoje za mesto kot celoto, kot so: ohranjanje ali ponovno vzpostavljanje klimatskih koridorjev, tamponskih con za zaščito pred hrupom in drugimi onesnaženji, zelenih pasov med gospodarskimi conami in naselji.

- V območju zelenih klinov je treba površine, ki niso z namensko rabo opredeljene kot zelene površine, varovati in urejati z **režimi zelenega sistema, ki so dveh vrst**:
  1. režimi z usmeritvami zelenega sistema za varovanje krajinskih značilnosti prostora in rekreacijsko souporabo, ki so uporabljeni na območjih z značilnostmi zelenih površin – na območjih v gozdarski in kmetijski primarni rabi,
  2. režimi z usmeritvami zelenega sistema za urejanje in rekonstrukcijo oziroma prenovo značaja odprtega prostora, ki so uporabljeni na pozidanih območjih različnih rab (stanovanjska, industrijska).

(17) Podrobnejše usmeritve za urejanje posameznih klinov so:

1. Grajski grič z Golovcem z navezavo na zeleno zaledje proti Jančam in Orlam

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- ohranjanje rekreacijskega značaja gozdnih površin, vzpostavitev in vzdrževanje rekreacijskih poti, izboljšanje opremljenosti in vzdrževanja,
- izboljšanje povezave med Grajskim gričem in Golovcem (programska povezanost, vizualna in funkcionalna povezanost: izboljšanje prehodov – železnica, ceste),
- ohranjanje odprtih površin v ravninskem delu (območje rabe z režimi) med Ljubljano in hribovjem ter varovanje prostorskih kvalitet na tem območju (zaščitena območja – Dobrunje, Zavogljje itd.),
- omejevanje oziroma prepoved pozidave robov in določitev posebnega režima za obstoječe objekte znotraj meja območja, ki jih določa OPN MOL SD (glej karto št. 07, območja režimov zelenega sistema).

Posebno pozornost pri načrtovanju mesta je treba posvetiti ohranjanju pogledov na Ljubljanski grad.

2. Rožnik in Šišenski hrib s Tivolijem (TRŠ) v navezavi na Polhograjsko hribovje z iztekom v ravninski del ob Koseškem bajerju na severu in ob Glinščici na jugu

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- ohranjanje rekreacijskega značaja gozdnih površin ter vzpostavitev in vzdrževanje rekreacijskih poti, izboljšanje opremljenosti in vzdrževanja,
- ohranjanje programske pestrosti območja z ustreznim razvojem in ureditvijo novih parkovnih površin ob Koseškem bajerju, Čadovih travnikih, Glinščici ter nadaljnje urejanje botaničnega in živalskega vrta,
- umestitev vodnih zadrževalnikov na območju med Rožnikom in Polhograjskimi Dolomiti ter ustrezno vključitev teh ureditev v območje zelenih površin z ureditvijo izletniško-rekreacijske poteze ob Glinščici,
- ohranjanje nepozidanosti robov in dobro javno dostopnost območja; pomembno je določiti posebni režim za obstoječe objekte znotraj meja območja, ki jih določa OPN MOL SD (glej karto št. 07, območja režimov zelenega sistema),
- izboljšanje povezave med TRŠ in zaledjem, Polhograjskimi Dolomiti (programska povezanost, vizualna in funkcionalna povezanost: izboljšanje prehodov preko obvoznice in vzpostavitev rekreacijsko-izletniških poti za pešce in kolesarje),
- ohranjanje in razvoj rekreacijsko pomembnih območij v zaledju (Toško čelo, Katarina) z vzpostavitvijo sistema zalednih krožnih poti.

3. Severozahodni savski klin – »Litostrojski klin«

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- navezavo klina na središče mesta z možnostjo vzpostavitve javne poti preko športnega parka Ljubljana in opuščene območja železnice (tematska parkovna ureditev in povezovalna poteza),
- ureditev manjših javnih parkovnih površin znotraj območja klina, ki bodo dale prostoru novo kvaliteto in vitalnost,
- vzpostavitev kolesarskih povezav in javnih peš rekreacijskih poti in preko klina z ureditvijo parkovnih potez,
- z morfološkega vidika je zelo pomembna jasnejša opredelitev robov zelenega klina z zelenimi površinami oziroma močnimi drevorednimi potezami,

- s klimatskega vidika (zagotavljanje ustrezne prevetrenosti in preprečevanje pregrevanja mesta) je treba zagotoviti koridorje za pretok zraka v smeri sever-jug in večji delež zelenih površin v območju tudi v obliki zelenih streh na objektih,
- dolgoročno v primeru opustitve kmetijske rabe spremembo kmetijskih površin na območju varovanja vodnih virov v rekreacijska območja mesta (iz dopolnilne v izključno namensko rabo) zelenega sistema,
- razvoj in ureditev obsavskega prostora v mestno rekreacijsko območje posebnega pomena z večjo parkovno površino (glej usmeritve: Območje ob Savi),
- ohranjanje in razvoj rekreacijsko pomembnih območij v zaledju (Šmarna gora, Rašica, Sračja dolina) z vzpostavitvijo sistema zalednih krožnih poti in povezav ter urejanje in vzdrževanje rekreacijske infrastrukture.

4. Severovzhodni savski klin – Bežigranski klin s Severnim mestnim parkom Navje in Žalami, športnim parkom Stožice in navezavo na obsavski prostor

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- ohranjanje in revitalizacijo kompleksnega koridorja Sava - Žale - Severni mestni park Navje z vzpostavitvijo širše parkovne poteze,
- obsežnejšo parkovno ureditev pasu ob Žalah,
- nove javne parkovne ureditve znotraj območja klina,
- javno dostopnost in ustrezno urejenost, opremljenost in vzdrževanost celotnega obrečnega prostora,
- ohranitev kmetijskih zemljišč Sneberski prod v primarni kmetijski rabi in z dogovori z lastniki opredeliti možnosti in način za rekreacijsko souporabo prostora,
- primerno umestitev in ureditev novih športnih programov v zeleni klin tako, da bosta znotraj območja zagotovljeni ustrezna količina in kakovost zelenih površin, ki bosta ohranjali tako klimatske in ekološke kot tudi morfološke kvalitete in značilnosti klina.

5. Južni Barjanski klin

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- ureditev območja Špice v poseben tematski mestni park,
- vzpostavitev javnih zelenih parkovnih površin na obrežjih Ljubljane, ki naj vključuje tudi vodno pot – plovnost Ljubljane,
- ureditev rekreacijskega mestnega parka na Barju,
- odstranitev vseh nelegalnih gradenj na obrežjih Ljubljane in vzpostavitev vsaj javno dostopnega obrečnega pasu v celotnem poteku reke, širokega najmanj 15 m (naravno vodno javno dobro),
- ureditev izrazite linearne parkovne poteze na severnem robu območja v navezavi na PST in območja ob vodotokih,
- na območju logov na Barju in mokrih travnikov ohranjanje ekološko pomembnega območja in vzpostavitev sistema zalednih krožnih poti s prehodom v osrednji del Barja,
- vzpostavitev kompleksnega koridorja (ekološkega, funkcionalnega) do Golovca in Rožnika,
- medobčinsko sodelovanje za ohranjanje in ustrezno celovito ureditev območja Ljubljanskega barja.

(18) Splošne usmeritve urejanja območij vodotokov so:

- celovito urejanje vodnega in obvodnega prostora ter vključitev novih ureditev v sistem zelenih površin,
- zagotovitev javne dostopnosti brežin in vodotokov,
- krajinska in ambientalna sanacija vodotokov,
- večfunkcionalna obravnava protipoplavnih ukrepov,
- ohranjanje ekološko in rekreacijsko pomembnih sestavin prostora,
- določitev režimov urejanja za preprečitev razvrednotenja vodotokov,
- revitalizacija določenih odsekov vodotokov in sanacija direktnih izpustov odpadne vode v vodotoke.

(19) Podrobnejše usmeritve za urejanje območij vodotokov so:

1. Območje ob Savi

Celotno območje poteka reke Save v MOL je treba obravnavati celovito in v skladu z naravnimi in krajinskimi kvaliteta prostora ter glede na predvidene ureditve za savsko verigo hidroelektrarn. Zato ga je treba urejati skupaj z ureditvami za hidroelektrarne v okviru celovitega projekta, ki bo upošteval tudi rekreacijske potrebe prebivalcev MOL. Pri tem je treba:

- vzpostaviti sistem zalednih krožnih poti v rekreacijsko pomembnih območjih: obsavski pas od Črnuč do Šentjakoba na levem in na desnem bregu ter obsavski pas med Tacnom in Črnučami,
- ohraniti in vzpostaviti nove povezave v širše zaledje, na PST in v mestno središče,
- urediti brežine in dostope do vode,
- ohranjati ekološko pomembna (kompleksna) območja (reka s travniki in logi),
- varovati odprt, klimatsko pomemben zeleni koridor,
- zgraditi večji mestni rekreacijski park, ki bo zagotovil ustrezno prehodnost in povezanost območij zelenega sistema,
- upoštevati večfunkcionalno obravnavo protipoplavnih ukrepov,
- zagotoviti ustrezno raven intervencijske pokritosti za reševanje iz vode in na vodi.

2. Območje Ljubljanice in Gruberjevega prekopa

Skupna izhodišča za urejanje so::

- celovito urejanje vodnega in obvodnega prostora in vključitev ureditev v sistem zelenih površin,
- vzpostavitev sistema za celovito ureditev vodotoka,
- vzpostavitev sistema krožnih mestnih pešpoti ob Ljubljanici in Gruberjevem prekopu z navezavo na javne odprte prostore, javne parke in PST,
- opredelitev plovnosti in dostopov,
- zagotovitev javnega značaja brežin (ustrezna, raznolika, z značajem prostora skladna ureditev) in ureditev dostopov do vode,
- programska opredelitev in ureditev posameznih območij,
- omejevanje rabe (gradnje in vrtičkarstva) na obrečnem prostoru,
- varovanje klimatsko pomembnega, zelenega koridorja reke,
- večfunkcionalna obravnava protipoplavnih ukrepov.

Podrobnejše usmeritve za urejanje območja Ljubljanice naj upoštevajo značilnosti posameznih območij vodotoka: barjanski del, mestno središče – urbani del in Ljubljansko polje.

3. Območje Glinščice, Gradaščice in Malega grabna:

Skupna izhodišča za urejanje so:

- celovito urejanje vodnega in obvodnega prostora ter vključitev ureditev v sistem zelenih površin,
- zagotovitev javne dostopnosti brežin vodotokov,
- krajinska in ambientalna sanacija vodotokov,
- večfunkcionalna obravnava protipoplavnih ukrepov,
- ohranjanje ekološko in rekreacijsko pomembnih sestavin prostora,
- določitev režima urejanja Malega grabna za preprečitev razvrednotenja vodotoka.

(20) Za izvajanje zasnove zelenih površin je treba zagotoviti ustrezne administrativne in finančne mehanizme.

4.3. Območja za razvoj in širitev naselij

Karta 04: Usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenovu

4.3.1. Območja notranjega razvoja

(1) Območja notranjega razvoja so območja, namenjena zgoščevanju pozidave in njenemu dopolnjevanju, ki so opredeljena v veljavnih prostorskih aktih in aktih v pripravi/sprejemanju, ter nova razvojna območja znotraj obstoječe poselitve, ki se urejajo z OPPN.

(2) Notranji razvoj predstavljajo predvsem območja, ki so se po Dolgoročnem planu (Spremembe in dopolnitve Dolgoročnega plana občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986–2000) urejala z zazidalnimi načrti, lokacijskimi načrti, ureditvenimi načrti, občinskimi lokacijskimi načrti in državnimi lokacijskimi načrti ter so bila v sklopu Strokovnih podlag za urbanistično in krajinsko zasnovu ter prostorski red MOL (LUZ, 2006) opredeljena kot ustrezna.

(3) Območja zgostitev so praviloma nezadostno izkoriščene površine poselitvenega tkiva. Predstavljajo pomemben razvojni potencial za novo gradnjo, še posebej za stanovanjsko gradnjo. Novogradnje v obstoječe poselitveno tkivo vplivajo na dopolnjevanje manjkajoče družbene, oskrbne, prometne in komunalne infrastrukture in na tak način prispevajo k izboljšanju pogojev bivanja.

(4) Med prednostna območja notranjega razvoja sodijo še nova razvojna območja znotraj poselitve, ki so danes praviloma prazna in nepozidana. Ta območja je treba urejati celostno (izdelava strokovnih podlag, prometne študije, preveritev širšega območja z vidika družbenih dejavnosti itd.). Kompleksno je treba urejati tudi nove parkovne poteze mesta.

(5) Kriteriji za opredelitev območij so:

- opremljenost s komunalno in energetsko infrastrukturo,
- prometna povezanost in dostopnost,
- opremljenost z oskrbno in družbeno infrastrukturo (predvsem za stanovanja),
- degradirana (neestetska) podoba naselja oziroma območja,
- programska praznost,
- ogroženost naravnih virov in dobrin (vodni viri, naravni rezervati itd.),
- možnost pridobivanja zemljišč (zemljišča v lasti MOL).

4.3.2. Prednostna območja preнове

(1) Prenova v najširšem pomenu besede pomeni ukrep za izboljšanje fizičnega stanja mesta in arhitekture, za izboljšanje njegove socialne in gospodarske strukture ter za okrepitev identitete prostora (genius loci).

(2) Prenovo je treba izvajati v vseh območjih s kakovostno stavbno oziroma urbanistično dediščino (karakteristična območja ter posebej območja kulturnih spomenikov in druge kulturne dediščine, vodilne urbane poteze), v območjih, ki so pomemben sestavni del krajinske identitete, in v degradiranih območjih.

(3) Cilji celovite preнове v MOL so predvsem:

- uresničevati trajnostni razvoj, zlasti ohranjati in prenavljati kulturne spomenike in dediščino,
- reševati problematiko stanovanjskega primanjkljaja,
- zagotavljati nove prostorske zmožljivosti za kulturne, športne, poslovne dejavnosti in stanovanja s prenovo degradiranih območij (Tobačna, Rog, Cukrarna),
- ohranjati in krepiti prostorsko in arhitekturno identiteto mesta in njegovih delov, še posebej identiteto zgodovinskega središča mesta,
- ohranjati celovitost kulturne dediščine,

- izboljšati stanje ter zmanjšati potresno in požarno ranljivost ter povečati vrednost objektov in območij kulturne dediščine,
- vključevati kulturno dediščino v sodobno življenje z umestitvijo primernih dejavnosti in programov v območja in objekte kulturne dediščine,
- izboljšati fizično stanje in kakovost bivanja,
- spodbujati ponovno rabo prostora in objektov,
- povečati privlačnost mesta za različne starostne, socialne in kulturne sloje prebivalstva,
- vzdrževati vitalnost in revitalizirati mestno središče.

(4) Prednostna območja prenove z vidika razpoznavne strukture so:

- karakteristična območja grajenega prostora,
- povezovalne strukture odprtega prostora,
- območja krajinskih struktur, kjer se prepletata odprti in pozidani prostor.

(5) V karakteristična območja grajenega prostora so uvrščena območja, ki se odlikujejo z bogato kulturno dediščino, to so spomeniška območja in območja registrirane naselbinske dediščine ter tudi tista urbanistično-arhitekturno kakovostna območja, ki so varovana z instrumenti urbanističnega planiranja. Ta območja je treba varovati in prenavljati zaradi bogastva kulturne dediščine, značilne silhete ali fasade, značilne ulične mreže in parcelacije, značilnega zazidalnega sistema (vertikalni in horizontalni gabariti, odnos med stavbo in ulico, odnos do parcelnih mej in sosednjih stavb, odnos javno-zasebno) ali izjemnih arhitekturnih kvalitet.

(6) V povezovalne strukture odprtega prostora so uvrščeni najznačilnejše mestne poteze, sistem ulic, trgov in parkov, vodotoki in PST, ki predstavljajo konstante mestnega razvoja. Te oblikujejo identiteto mesta in sooblikujejo njegovo morfološko zgradbo.

(7) Območja krajinskih struktur so tista zaščitena oziroma kakovostna območja, znotraj katerih se prepletajo elementi naravne dediščine in grajenih struktur.

(8) Na območjih iz petega, šestega in sedmega odstavka tega poglavja je treba praviloma izvajati celovito prenovo.

(9) Prednostna območja prenove z vidika fizične, socialne, ekonomske ali ekološke degradiranosti so tista območja, ki so iz kakršnegakoli razloga razvrednotena (na primer zmanjšana vrednost zemljišča, neustrezna prostorska ureditev, slabo stanje arhitekture, neustrezna namembnost itd.).

Takšna območja so zlasti:

- opuščena industrijska območja in železniški kompleksi,
- vojaška območja,
- sive cone (nerazvita območja, razvojno zapostavljena območja).

V teh območjih, predvsem v sivih conah in opuščenih industrijskih conah ob vpadnicah (na primer Tobačna, Kolinska, Javna skladišča) in v širšem središču mesta (na primer Poljane, Parmova-južni Bežigrad), je treba praviloma izvajati celovito prenovo.

(10) Prednostna območja prenove z vidika neustreznega urbanistično-arhitekturnega standarda so tista območja, ki so bila zgrajena v starejših obdobjih po drugačnih merilih in drugih standardih. Danes ne ustrezajo več zahtevam sodobnega življenja in sedanjim urbanistično-arhitekturnim standardom, ker so slabo opremljena (servisi, osnovna preskrba, infrastruktura) ali slabo urejena, stanovanja pa ne izpolnjujejo več sedanjih stanovanjskih normativov in ne zagotavljajo ustreznih stanovanjskih razmer ter ne nudijo ustrezne ravni požarne in potresne varnosti. Med taka območja sodijo nekatera starejša predmestja, starejša stanovanjska naselja in kolonije, urbanizirane vasi ter tudi nekatere starejše stanovanjske soseske. V teh območjih je treba praviloma izvajati delno prenovo.

(11) Usmerjanje razvoja prednostnih območij prenove zahteva naslednje korake in aktivnosti:

- določitev območij in meja prenove (v soglasju s pristojnim ministrstvom), za katera je treba izdelati konservatorske načrte prenove po ZVKD-1, OPPN ali PIP za usmerjanje razvoja,

- izdelavo podrobnih strokovnih podlag, ki obsegajo podrobno morfološko-tipološko študijo za posamezno območje prenove, in opredelitev ključnih sestavin, ki jih je treba varovati oziroma prenoviti (kulturni spomeniki in druga kulturna dediščina, zelene površine, servisi),
- določitev obsega prenove in ciljev, ki naj bi bili doseženi (na primer izboljšanje stanovanjskega standarda, ureditev prometa, zelenih površin, oskrbe itd.),
- izdelavo akta (konservatorski načrti prenove po ZVKD-1, OPPN ali PIP) z merili in pogoji za posege v območje prenove, ki se nanašajo na parcelacijo, zazidalni sistem in arhitekturo. Akt mora biti izdelan v sodelovanju urbanistov, arhitektov in konservatorjev.

4.3.3. Sanacija obstoječe razpršene gradnje

(1) Glavna cilja sta preprečevati novo razpršeno gradnjo in sanirati območja obstoječe razpršene gradnje, predvsem s primerno infrastrukturno opremljenostjo.

(2) Območja obstoječe razpršene gradnje je treba sanirati kot:

- razpršeno gradnjo, ki bo vključena v naselje,
- razpršeno gradnjo kot območje novega naselja,
- druga območja razpršene gradnje.

(3) Območje razpršene gradnje bo vključeno v obstoječe naselje, če so izpolnjeni naslednji kriteriji:

1. območje leži neposredno ob območju s stanovanjskimi ali centralnimi dejavnostmi brez naravne ali grajene ločnice (cesta, potok),
2. območje se ne nahaja na potencialno ogroženih ali varovanih in varstvenih območjih (poplave, plazovi, kulturna, naravna dediščina ...),
3. območje je mogoče ustrezno komunalno opremiti (trasa/zmogljivost: vodovodno in nizkonapetostno električno omrežje ter možen priključek na javno cesto in na javno kanalizacijsko omrežje oziroma na malo čistilno napravo),
4. obstaja možnost navezave na JPP (radij 500 m od najbližjega postajališča),
5. zagotovljen je dostop do družbene infrastrukture (peš 800 m ali z avtobusom 10 min).

Območja razpršene gradnje, ki bodo vključena v obstoječe naselje, je treba urejati na podlagi podrobnega prostorskega načrta za sanacijo razpršene gradnje.

(4) Območje razpršene gradnje bo opredeljeno kot novo naselje, če so izpolnjeni naslednji kriteriji:

1. območje je večje (več kot 10 objektov) in se ne dotika obstoječih območij naselij ter ima možnost dopolnilne gradnje,
2. območje se ne nahaja na potencialno ogroženih ali varovanih in varstvenih območjih (poplave, plazovi, kulturna, naravna dediščina ...),
3. razpršena gradnja formira gručasto ali linearno pozidavo, ki jo je mogoče oblikovati v zaokroženo celoto,
4. obstajajo možnosti navezave na prometno in komunalno infrastrukturo,
5. obstaja možnost navezave na JPP,
6. z zgoščanjem je mogoče doseči gostoto vsaj 20 prebivalcev/ha (na primer Kašelj, Ižanska (dve lokaciji), Glince, Žeje),
7. v to skupino spadajo tudi območja, ki se nahajajo na območjih, predvidenih za kompleksno prenavo ali novogradnjo.

(5) Območja razpršene gradnje, ki postanejo nova naselja, je treba urejati na podlagi podrobnega prostorskega načrta za sanacijo razpršene gradnje. OPN MOL ID določi prostorske enote obstoječih gradenj in predvidene nove širitve, zapolnitve in zgostitve.

(6) Med **druga območja razpršene gradnje** so uvrščena tista območja razpršene gradnje, ki se nahajajo na potencialno ogroženih ali varovanih in varstvenih območjih (poplave, plazovi, kulturna, naravna dediščina) oziroma ki ne izpolnjujejo drugih pogojev iz odstavkov (4) in (5) tega

poglavja. V OPN MOL ID je treba po katastru stavb označiti stavbišča obstoječih objektov na območjih primarne rabe, ne pa stavbnih zemljišč. Objekti so lahko oblikovno in komunalno sanirani.

4.3.4. Območja širitve naselij

(1) Za potrebe večjih razvojnih projektov oziroma posegov, ki zahtevajo velike površine, so opredeljena nova razvojna območja zunaj poselitve. Ta območja je treba usmeriti v novo, ciljno, planirano ureditev. Praviloma so to površine kompleksnih graditev, strnjenih potez prestrukturiranja, odprtih športno-rekreacijskih in parkovnih ureditev. Opredeljene so tudi posamezne večje zelene površine, pri katerih je potrebna vzpostavitev tako javnih povezav med posameznimi območji zelenih in drugih odprtih javnih površin kot tudi povezav v naravno zaledje mesta.

(2) Območja so bila izbrana na podlagi naslednjih kriterijev:

- območja ne posegajo v območja varstva vodnih virov, najkakovostnejših kmetijskih zemljišč, varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom, razglašeni z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom in pomembnih rudnih nahajališč ter v območja naravne dediščine in območja izjemnih krajin,
- omogočeno je racionalno in optimalno koriščenje komunalne opremljenosti,
- zagotovljena sta varovanje in razvoj kakovosti bivalnega okolja v obstoječih območjih,
- omogočena je gradnja v skladu z načeli sonaravnega razvoja mesta.

(3) Za potrebe širitve stanovanjskih območij je treba ob kriterijih prejšnjega odstavka upoštevati še naslednja kriterija:

- bližina obstoječih družbenih in storitvenih dejavnosti ter dejavnosti oskrbe oziroma dopolnjevanje mreže z novimi,
- dostopnost JPP.

4.3.5. Okvirna območja razpršene poselitve

(1) Območja razpršene poselitve so značilna za hribovito zaledje, predvsem Posavskega in Polhograjskega hribovja. Ta poselitveni vzorec je treba ohraniti in varovati z:

- obnovo, prenovo in ponovno ali spremenjeno rabo obstoječih objektov,
- nadomestno gradnjo obstoječih objektov,
- novogradnjo, kadar gre za funkcionalno zaokrožitev komunalno opremljenega območja,
- obnavljanjem propadajoče stavbne dediščine in/ali kulturne krajine, lahko tudi s spremembo namembnosti območij in objektov, skladno s strokovnimi usmeritvami pristojnih državnih organov in s celovitim razvojem širšega območja.

(2) Pri urejanju teh območij je treba upoštevati tip kulturne krajine, obliko funkcionalnih območij poselitvenega vzorca in značilnosti oblikovanja grajenih struktur ter usmeritve ZVKD-1, če je to varovano območje.

5. Zasnova in usmeritve za razvoj v krajini

5.1. Zasnova krajinskega urejanja

Karta 06: Usmeritve za razvoj v krajini

(1) Obmestni prostor in hribovito zaledje MOL za potrebe krajinskega urejanja sta razdeljena v štiri krajinske sisteme oziroma tipe:

1. Obsavski prostor z zaledjem,
2. Barje,
3. Posavsko hribovje,
4. Polhograjsko hribovje.

(2) 1. krajinski sistem: Obsavski prostor z zaledjem

1. Obsega višje savske terase in ravan Ljubljanskega polja. Obsežen del tega prostora je v območju varstva vodnih virov. To je območje glavnih prezračevalnih koridorjev, ki zagotavljajo mestu kakovost zraka in ugodno poletno klimo. Zato bo treba v prihodnje omejiti razvoj poselitve v tem območju in sanirati tradicionalen vzorec obsavskih vasi.
2. Savski obrečni svet obsega neposredno prodnato obrežje Save ter tudi širše poplavno območje in območje nižjih savskih teras. Poleg predvidenih akumulacijskih zajezev savskih elektrarn bo ta prostor namenjen tudi razvoju rekreacije.
3. Obsavski prostor se navezuje na zeleni sistem mesta oziroma tvori dva pomembna zelena klina: severovzhodnega in severozahodnega (poglavje 4.2.3. Zasnova zelenih površin mesta). Te povezave je treba v celoti ohranjati.
4. Pri osamelcih (Šmarna gora idr.) je treba varovati njihova slemena in pobočja ter ohranjati kmečka gospodarstva, ki bodo skrbela za vzdrževanje kulturne krajinske podobe. Manj občutljiva območja v svetu ob Savi predstavljajo le obrobni pasovi ob osamelcih, ki so manj ploden svet, porasel z negospodarskim gozdom. To so območja, v katera bo po ambientalnih in drugih preveritvah usmerjena tudi nova naselitev, predvsem v povezavi z razvojem JPP in prometno navezavo z ostalo poselitvijo v prostoru (Gameljne, Nadgorica in Podgorica).
5. V tem prostoru so tudi območja s poudarjeno kakovostjo, ki imajo veliko ekološko, biotsko in krajinsko vrednost ter rekreacijski in identitetni pomen. Ta območja bodo vključena v krajinski park Zajčja dobrava in predlagana krajinska parka Šmarnogorski krajinski park in Krajinski park Dobeno.

(3) 2. krajinski sistem: Ljubljansko barje

1. Ljubljansko barje je razglašeno za krajinski park.
2. Na Ljubljanskem barju je treba ohranjati in razvijati primarno rabo zemljišč.
3. Rabo prostora na Barju je treba prilagoditi hidrološki funkciji območja, naravni dinamiki poplavljanja in potresni nevarnosti zaradi izrazito neugodne sestave tal, kar pomeni, da je treba občutljive rabe usmerjati na višje ležeče in poplavno varne površine. Intenzivnejše oblike rabe prostora bodo usmerjene v barjansko obrobje, na naravne robove meje s sosednjimi krajinskimi sistemi (na primer ob avtocestni obvoznici). Z vidika varovanja podzemne vode tudi na vršajih ni primerno intenzivno kmetijstvo, pač pa sonaravno kmetijstvo (omejitve glede gnojenja skladno s predlogom uredbe o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja z okolico). Začeti je treba z rekonstrukcijo in revitalizacijo obstoječih ruralnih naselij. Posebno skrb je treba posvetiti krajinskemu oblikovanju posegov v barjanske osamelce, ki predstavljajo nenadomestljiv element identitete barja. V prostoru osrednjega barja je treba preprečevati stihijsko obcestno pozidavo in usmerjati morebitne urbane posege v manjše enote ter nadgrajevati sedanjo mozaično menjavanje odprtih in poraslih površin.
4. Usmeritve za urejanje Ljubljanskega barja kot južnega zelenega klina mesta so podane v poglavju 4.2.3. Zasnova zelenih površin mesta. Večji del obravnavanega prostora je v območju Krajinskega parka Ljubljansko barje.

(4) 3. krajinski sistem: Posavsko hribovje

1. V Posavskem hribovju bo krajinska ureditev usmerjena prednostno v hribovito zaledje Besniške doline in Janč. Večina starih, organsko raščenenih naselij je v tem krajinskem sistemu locirana v pobočja, na pomole, robove in stikališča kultur ter na posamezne planotasto izravnane vrhove. Celotno območje je treba ohranjati v njegovi primarni produkcijski organiziranosti, pri čemer bodo obstoječa ruralna naselja, zaselki in posamezne kmetije posodobljeni. Pri tem je treba težiti k oblikovanju močnih zaščitnih kmetij. Z upoštevanjem regionalnih značilnosti terena, podnebja, gradiv in meril krajine ter obstoječih naselij pa tudi reprezentativnejše arhitekture bo dosežena skladnost v podobi naselij. Razvoj primarne rabe prostora bo pospešeno usmerjen v večfunkcionalno rabo (tudi razvoj turizma in rekreacije). Pri grajenih posegih se je treba izogibati robnim legam na pobočjih, ki so vizualno zelo občutljive celo na ravni panoramskih pogledov iz širšega krajinskega zaledja. Nove posege v planotaste izravnave v hribovitem svetu je treba preverjati z vidika njihove vidne izpostavljenosti panoramskim pogledom in pogledom z markantnih piramidnih vrhov. Sanirati je treba nelegalne kamnolome in dosledneje nadzorovati tovrstne posege v prostor.
2. V celoti je treba ohranjati povezave z območjem Golovca in Grajskega griča, ki je obravnavano kot del mestnega zelenega sistema. V tem območju bodo ohranjene le kmetije oziroma naselja, ki bodo prispevala k ohranjanju podobe kulturne krajine. Posebno skrb je treba posvetiti sanaciji deloma že stihijsko pozidanih slepih dolin in dolinskih zalivov ter grap.

(5) 4. krajinski sistem: Polhograjsko hribovje

1. Svet Polhograjskih Dolomitov, ki oblikuje celotni zahodni horizont Ljubljane, je treba ohranjati in varovati pred novimi vidnimi posegi in spremembami. Za ohranjanje in kakovostno nadgrajevanje zaščitene podobe kulturne krajine je treba rekonstruirati obstoječe vasi in samotne kmetije, ki tvorijo značilnosti tradicionalne ruralne krajine. Nove posege je treba usmerjati na zunanje robove pobočnih polic ter tako zaščititi posamezne poglede iz razglednih vrhov. Pri tem je treba upoštevati lokacijski in orientacijski sistem obstoječe graditve, tradicionalne materiale, usmerjenost in obliko strešin in členitev arhitekture. Pri novogradnjah v okviru samotnih kmetij je treba poudariti njihovo zaključenost in prilagajanje merilu obstoječe arhitekture.
2. Sanirati je treba nelegalne kamnolome in dosledneje nadzorovati tovrstne posege v prostor. Večji del obravnavanega prostora je v območju Krajinskega parka Polhograjski Dolomiti.

5.2. Kmetijske površine

(A) CILJI

(1) Kmetijstvo je kompleksna dejavnost, saj je njegova vloga izrazito večnamenska, zato mora kmetijstvo v povezavi z urbanim prostorom v MOL tvoriti povezano celoto, v kateri se različne vloge obeh med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Cilji urejanja kmetijskih površin so:

- ohranjati kmetijska zemljišča,
- ohranjati pridelovalni potencial tal ter varovati kmetijska zemljišča pred onesnaževanjem in spremembo rabe,
- vzdrževati in oblikovati kulturno krajino,
- ohranjati poseljenost in možnosti za kmetijsko proizvodnjo ter zagotavljati čim boljšo samooskrbo prebivalstva,
- ohranjati tradicionalna pridelovalna območja in modele,
- nov koncept obravnave vrtičkov.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Glede na kategorije varstva, ustreznost zemljišč za kmetijsko pridelavo, različne omejitvene dejavnike za razvoj ter potrebe nekmetijskih dejavnosti in rab (na primer rekreacija) je prostorsko

načrtovanje opredeljeno na naslednjih območjih kmetijskih površin oziroma območjih za kmetijsko pridelavo.

Območja varovanja kmetijskih zemljišč največje ustreznosti

(2) To so kmetijska zemljišča, trajno namenjena kmetijski rabi. Nahajajo se v Gameljnah, Podgorici in Nadgorici, v sklenjenih kompleksih na Sneberskemrodu oziroma okolici Zadobrove ter v pasu, ki se razteza od Hrušice prek Bizovika, Dobrunj in Sostrega do Kašlja oziroma Zaloga. Takšna območja se pojavljajo še ponekod v okolici Kamne Gorice in Kozarij ter v Gobovski in Besniški dolini. Na teh območjih poteka intenzivna kmetijska pridelava, vendar se ravna po splošnih načelih varstva okolja in naravnih virov. Mogoče so vse vrste agrarnih operacij in ukrepov, kot so komasacije, regulacije, hidromelioracije in namakanje.

Območja varovanja kmetijskih zemljišč

(3) To so območja zmerne ustreznosti za kmetijsko pridelavo zaradi slabših naravnih možnosti. Nahajajo se na območju Podutika in Brda ter v Posavskem hribovju. Zlasti območje v Posavskem hribovju je specifično – po eni strani je to območje intenziviranja posebnih oblik pridelave, predvsem sadja in jagodičevja, po drugi strani pa se močno zaraščajo slabša kmetijska zemljišča. Na tem območju je treba vzdrževati kulturno krajino z rednim obdelovanjem kmetijskih zemljišč.

Območja kmetijskih zemljišč z omejitvami

(4) Omejitve pri kmetijski pridelavi so povezane predvsem s predpisi v zvezi z vodovarstvenimi in poplavnimi območji, Naturo 2000, kulturno dediščino itd. Takšna kmetijska zemljišča so npr. na območjih južno od Save med Mednim in Poljem (okolica Broda, Roje, okolica Kleč in Savelj, okolica Tomačevega, Šmartna in Sneberij) ter ob Glinščici in na Barju. Na prvem območju je kmetijska pridelava omejena zaradi varstva vodnih virov, zato veljajo režim varovanja podtalnice zaradi zajemanja pitne vode za potrebe mesta in tudi posebni pogoji pridelave (na primer omejevanje uporabe gnojil in zaščitnih sredstev, namakanja, omejen je izbor kultur). To območje je prvenstveno namenjeno za trajno kmetijsko rabo, kamor urbanizacija kljub možnim nekaterim drugim rabam (rekreacija) ne sme poseči. Pri drugem območju izhajajo omejitve iz velikega interesa varstva kulturne krajine. Območje na Barju je uvrščeno v območje Nature 2000 in razglašeno kot krajinski park. Za to območje je značilen vzdolžni parcelacijski vzorec močvirnih barjanskih travnikov in nižinskih poplavnih gozdov, zato je to krajinsko in ekološko občutljiv prostor. Kmetijstvo je v tem primeru pomembno za ohranjanje naravnega ravnovesja, zato je treba obdelovalna kmetijska zemljišča ohranjati (na primer s subvencijami) ne glede na to, da je območje za pridelovanje hrane manj ugodno. Ohranjanje kmetijskih zemljišč z omejitvami je pomembno tudi zato, ker so to območja velikega rekreacijskega potenciala, pri čemer pa mešanje interesov ne sme biti konfliktno – predlagana je mirna rekreacijska raba, ki bo zlasti na Barju ustrezno usmerjena na označene poti. V primeru, da bo na teh območjih interes za kmetovanje kljub subvencioniranju upadel, je treba ta območja vzdrževati še naprej kot nepozidane površine.

Območja za vrtičkarstvo

(5) Na območju MOL je treba v OPN MOL ID celovito in sistematično opredeliti območja za vrtičkarstvo. Kot ustrezna za to dejavnost se kažejo večja območja na prehodu mesta v njegovo rekreacijsko in naravno zaledje, predvsem na robovih urbanih kompleksov, ter manjša območja med urbanim tkivom v kombinaciji z drugimi mestnimi zelenimi površinami. Opredeljena morajo biti kot posebna namenska raba ter enotno urejena in opremljena.

5.3. Gozdne površine

(A) CILJI

(1) Glavni cilj urejanja in gospodarjenja z gozdnimi površinami je njihovo ohranjanje, tako z vidika gozda kot obnovljivega naravnega bogastva in naravne dobrine kakor tudi z vidika njegovega

pomena za varstvo narave, zasnovano rekreacije, kakovost bivanjskega okolja, delovanje zelenega sistema, kakovost kulturne krajine, morfologijo in identiteto mesta.

(2) Temeljna cilja gospodarjenja s gozdovi sta:

- ohraniti gozdove in skrbeti za njihov trajnostni razvoj,
- ohraniti naravno okolje in ekološko ravnotežje v krajini.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Pri zasnovi območij gozdnih površin gre za razvojno-varovalni koncept, ki upošteva uravnotežen odnos med razvojnimi in varovalnimi interesi, pri čemer gre tudi za upoštevanje drugih dejavnosti, ki imajo v gozdu oziroma gozdnem prostoru svoj interes. Zasnova območij temelji na izhodišču, da je treba gozdove na območju MOL zaradi večplastnega pomena čim bolj ohraniti. Prav tako je potrebno ohranjati obvodno drevje z grmovno vegetacijo, mejice in skupine dreves, ki povezujejo večje gozdne komplekse, kot tudi drevje ob infrastrukturnih objektih, zlasti cest in stara drevesa ter osamelce sredi polj. Posamično gozdno drevje kot tudi skupine gozdnega drevja zunaj naselij imajo pomembno ekološko, socialno, kot tudi estetsko vlogo.

(2) Varovanje gozdnih površin obsega:

- varovanje pred spremembo v drugo namensko rabo (na primer zaradi stanovanjske gradnje, zaradi izkoriščanja mineralnih surovin, gradnje infrastrukturnih objektov ipd.),
- varovanje, ki se nanaša na izvajanje posegov in opravljanje dejavnosti, ki so odvijajo v gozdnem prostoru (na primer gozdno gospodarstvo, rekreacija ipd.).

(3) Glede na stopnjo in režim varovanja gozdnih površin so gozdovi razdeljeni v tri kategorije:

- večnamenski gozdovi,
- varovalni gozdovi,
- gozdovi s posebnim namenom.

Večnamenski gozdovi

(4) Na območju MOL prevladujejo večnamenski gozdovi, ki poleg proizvodnih funkcij opravljajo v tem okolju izrazito poudarjene socialne in ekološke funkcije oziroma imajo več različnih vlog.

Varovalni gozdovi

(5) Ta kategorija zajema gozdove, ki v zaostrenih ekoloških razmerah varujejo sebe, svoje zemljišče in nižje ležeča zemljišča, in gozdovi, v katerih je izjemno poudarjena katera koli druga ekološka funkcija. Na območju MOL so varovalni gozdovi na Grmadi in Šmarni gori, v Zajčji dobravi in v okolici Kašlja, Javorja in Prežganja. Zaradi izjemnih ali pestrih ekoloških kakovosti je le te potrebno ohranjati in varovati. V varovalne gozdove je dovoljeno posegati v skladu z določili Uredbe varovalnih gozdnih in gozdnih s posebnim namenom.

Gozdovi s posebnim namenom

(6) Ta kategorija zajema gozdove z izjemno poudarjeno raziskovalno funkcijo (gozdni rezervati) in gozdove z izjemno poudarjenimi socialnimi funkcijami, in sicer zaščitno, rekreacijsko, turistično, poučno, higiensko-zdravstveno, obrambno ali estetsko funkcijo. Gozdovi s posebnim namenom so tudi gozdovi na območjih, ki so zavarovana po predpisih s področja ohranjanja narave.

(7) V gozdnih rezervatih je zelo poudarjena raziskovalna funkcija, saj so to gozdovi, ki so zaradi svoje razvojne faze in dosedanjega razvoja zelo pomembni za raziskovanje, proučevanje in spremljanje naravnega razvoja gozdov, biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter kulturne dediščine. Na vzhodni meji MOL (Posavsko hribovje) leži 11 ha velik gozdni rezervat Jazbine, ki sodi med gozdove s posebnim namenom. V njem je gozd prepuščen naravnemu razvoju, ukrepov gospodarjenja ni.

(8) Kot gozdovi s posebnim namenom so na območju MOL pri gospodarjenju obravnavana tudi območja gozdov, v katerih so ukrepi gospodarjenja prilagojeni njihovim poudarjenim socialnim funkcijam. V teh gozdnih so prepovedana vsa dejanja, ki negativno vplivajo na njihovo ekološko stabilnost in ogrožajo funkcije gozdov. Na eni strani so to območja gozdov, ki so status pridobila

predvsem na podlagi estetske funkcije – to so gozdni ostanki, ki jih je treba zaradi redkosti, privlačnosti, ekološke pomembnosti in majhne sposobnosti renaturacije v celoti ohranjati in aktivno negovati, sem pa sodijo še območja, ki so status pridobila z estetsko vlogo, predvsem pa z rekreacijsko. Območja gozdov s posebnim namenom so: Rožnik in Šišenski hrib, Golovec (do obvoznice), Grajski grič, Šmarna gora in Grmada, Tabor in Straški hrib, Koseški boršt in gozd za Mošenico, Draveljska gmajna, Zajčja dobrava, Bokalce, Soteški hrib, Hrastje, Kleče, Stožice, Jarše, Dobrava pri Črnučah, Roje, Tacen, Dolnice, Brdo in Vrhovci, Kozarška gmajna in Dolgi most. Glede na poudarjeno rekreacijsko vlogo je treba razvoj te dejavnosti usmerjati tako, da ne bo poslabšala kakovosti gozda. Možna je gradnja osnovne tovrstne infrastrukture (na primer ustrezno označenih poti, počivališč, razgledišč). Na območju MOL se nahajajo štiri območja Nature 2000. Po direktivi o pticah in po direktivi o habitatskih tipih je razglašeno območje Nature 2000 Ljubljansko barje, po direktivi o habitatskih tipih pa Šmarna gora, Rašica in Sava – Medvode - Kresnice.

(9) Potrebni ukrepi in projekti so:

- programi gojitvenih in varstvenih del,
- sprejetje odloka o razglasitvi območja gozdov s posebnim namenom v MOL, kjer so prepovedana vsa dejanja, ki negativno vplivajo na njihovo ekološko stabilnost in ogrožajo funkcije gozdov,
- ohranjanje značilnih naravnih prvin (gozdni rob, podnožje pobočij, reliefne značilnosti, vidnost naselij in značilne vedute) pri umeščanju energetskih objektov in naprav v prostor,
- pridobitev soglasij za gradnjo objektov na zemljiščih, ki neposredno mejijo na območja gozdov,
- usmerjanje širitve urbanizacije na degradirana območja in ohranitev gozdov v mestu,
- nadzor nad dejavnostmi in posegi na območjih varovalnih gozdov in gozdov, ki opravljajo ekološke in socialne funkcije 1. stopnje,
- pomoč pri gradnji celovitega sistema gozdnih prometnic, ki mora biti urejen prostorsko racionalno in okoljsko neoporečno,
- sofinanciranje informativnih označb na območjih gozdov s poudarjeno rekreacijsko funkcijo o usmerjanju obiskovalcev na gozdne poti in ceste ter označitev območij za različne načine rekreacije, pomoč pri ureditvi in označitvi ustreznih dostopov do gozda ter gradnji ustreznih parkirnih mest,
- poklicno usposabljanje in dejavnosti informiranja,
- izobraževanje in osveščanje javnosti zaradi dajanja podpore za potrebne ukrepe v gozdovih, kot so sečnja, izvedba gojitvenih in varstvenih del ter del v zvezi z gradnjo in vzdrževanjem gozdnih prometnic v gozdovih v MOL,
- zagotavljanje stalnega dotoka informacij, ki se nanašajo na ohranitev gozdnih površin, v postopkih pridobitev dovoljenj za posege v gozd in gozdni prostor, za odlaganje odpadkov ali za pravočasno odstranjevanje nevarnih dreves,
- seznanjanje z osnovnimi določili varstva gozdov, ki omejujejo javno rabo gozdov (omejitve pri nabiranju gliv, omejitve v prometu v gozdnem prostoru ...),
- popularizacija avtohtonih drevesnih vrst, flore in favne gozdov, kar vse vodi k biotski pestrosti in s tem tudi k vzdrževanju biološkega ravnotežja gozdnega ekosistema,
- financiranje in vzdrževanje gozdnih učnih poti ter različnih rekreacijskih poti (za kolesarje, pešce itd.) v gozdu,
- ureditev gozdne učilnice v nepremičnini v lasti MOL na območju ali tik ob območju,
- sofinanciranje pri zasaditvi pasov gozdnega drevja ob cestah in drugih emisijskih virih,
- sprejetje prepovedi krčenja in pozidave gozdnih ostankov in obrečnih gozdov, ki se uredi s prostorskimi akti ali odlokom, odkup rekreacijskih gozdov,
- zagotovitev ustrezne ravni varnosti pred požarom in ukrepanja (odprtost gozdov s prometnicami, protipožarne preseke, ustreznimi odmiki objektov, možnost oskrbe z vodo itd.),
- opredelitev kakovostnih gozdnih robov, ki se varujejo pred vsemi vrstami posegov.

5.4. Vodne površine in vodnogospodarske ureditve

(A) CILJI

(1) Cilji prostorskega načrtovanja vodnih površin so:

- celostno obravnavati vodna telesa, obvodni prostor in ekosisteme v njem,
- zagotavljati poplavno varnost mesta in drugih krajev,
- varovati vse obstoječe in potencialno pomembne vodne vire ter spodbujati varčno in smotrno rabo pitne vode,
- izvajati zaščitne in sanacijske ukrepe za ogrožene vodne vire,
- ohranjati kakovost in količino podzemnih voda z umeščanjem dejavnosti na območja najmanjše ranljivosti in s tehnološko prilagoditvijo rabe,
- ohranjati naravno retencijsko sposobnost prostora,
- preprečevati neustrezno rabo ter dejavnosti in prostorske ureditve na poplavnih, erozijskih in plazovitih območjih,
- izvajati ukrepe za zmanjševanje onesnaženja vseh površinskih voda ter za ohranjanje naravne morfologije vodotokov in bogatenje samočistilne sposobnosti voda.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Zasnova urejanja in ohranjanja odtočnega režima obravnava predvsem poplavno varnost Ljubljane in drugih krajev v MOL, tako da določa retencijske površine, območja protipoplavnih ukrepov in ukrepe za vzpostavitev ustrezne protipoplavne varnosti. Za poplavno ogrožena območja bodo uvedeni ustrezni ukrepi, ki bodo omejili poplave na neurbana območja.

Varovanje retencijskih površin

(2) Ohranjati je treba obstoječe naravne retencijske in poplavne površine, torej površine, ki imajo sposobnost zadrževanja vode. Ohranjati je treba vsa obstoječa mokrišča in poplavne površine zunaj naselij oziroma preprečevati urbanizacijo teh območij. Načrtovanje ureditev na poplavnih območjih je izjemoma mogoče z upoštevanjem pogojev in omejitev kot jih določajo veljavni predpisi s področja voda.

(3) Predvsem Barje je z vidika vodnega gospodarstva treba varovati pred poselitvijo in drugimi posegi, saj je pomembna retencijska površina z veliko zmogljivostjo zadrževanja vode. Iz istega razloga je treba varovati tudi poplavne površine (sicer kmetijsko območje) v spodnjem toku Ljubljanice.

(4) Vse retencijske površine (suhi in mokri zadrževalniki, poplavne površine in druga mokrišča) so varovane kot rezervacije prostora. Zanje velja, da jih je mogoče sočasno uporabljati še za druge namene (kmetijstvo, rekreacija), ki niso v nasprotju s funkcijo zadrževanja voda in ne poslabšujejo poplavne varnosti. Rekreacijsko rabo voda je treba omogočiti tam, kjer je mogoče dostop urediti brez spreminjanja morfoloških značilnosti voda in kjer rekreacijska raba ni v nasprotju z drugimi kvalitetami krajine.

Zagotavljanje poplavne varnosti južnega dela Ljubljane

(5) Ukrepi za zagotavljanje poplavne varnosti južnega dela Ljubljane morajo biti usklajeni z ukrepi, kot so predvideni v strokovnih podlagah za DPN za zagotavljanje poplavne varnosti JZ dela Ljubljane.

(6) Vzhodni del južnega roba Ljubljane je poplavno ogrožen zaradi zalednih voda z Golovca in deloma zaradi poplavnosti Ljubljanice. Na Malenci, ki poplavlja Ilovico, je predviden zadrževalnik. Poplavno varnost Ilovice in Gabrovice je treba zagotoviti z manjšimi lokalnimi zadrževalniki, ohranjati je treba retencijsko sposobnost poplavnih površin in tam graditi zadrževalnike (bajerje, depresije v terenu). Ti vodnogospodarski objekti so hkrati del krajinske oziroma parkovne ureditve območja.

Zagotavljanje poplavne varnosti v ostalih delih MOL

(7) Poplavna varnost v ostalih delih MOL se zagotavlja skladno s strokovnimi ugotovitvami in predlaganimi ukrepi, kot so navedeni v izdelanih strokovnih podlagah – hidrološko hidravličnih študijah, ki so sestavni del OPN.

Odvodnjavanje in zadrževanje voda v urbanih območjih

(8) Za ustavitev naraščanja visokovodnih konic in zmanjševanje neprepustnosti oziroma slabe prepustnosti tal je treba uvajati ustrezne tehnične rešitve tlakovanja površin ter zbiranja in odvajanja padavinske vode. Ustrezne krajinske in arhitekturne ureditve vključujejo ureditve za zadrževanje vode, kar prispeva k upočasnitvi hipnega odtoka in bogati podzemne vode (na primer zelene strehe). Pri novogradnjah je treba spodbujati zbiranje padavinske vode in njeno uporabo za sanitarno vodo in zalivanje.

Zasnova varstva kakovosti vode in vodnega okolja

(9) Izboljšanje ekološkega stanja vodnega okolja temelji na ohranjanju vodotokov v čim bolj naravnem stanju oziroma na njegovi obnovi v čim večji možni meri. Namen predlaganih ukrepov je izboljšati vodno okolje in njegove sposobnosti, posredno pa ukrepi pripomorejo tudi k dvigu kakovosti bivanja.

Varovanje mokrišč in naravnih vodotokov

(10) Poudarjeno je treba varovati vodotoke v Posavskem hribovju in zgornje tokove vodotokov iz Polhograjskih Dolomitov, saj imajo velik naravovarstveni pomen. Manjše odvodnike zalednih voda je treba ohranjati kot površinske vodotoke in jih vključevati v urbane ureditve. Ljubljnico, lžico, Mali Graben, Gradaščico in Glinščico je treba obnoviti oziroma obogatiti tako, da bo dosežen boljši ekološki status voda in bo izboljšana njihova samočistilna sposobnost. Na ekološko zelo spremenjenih odsekih Ljubljance (z Gruberjevim prekopom) in Gradaščice skozi urbanizirano območje, kjer renaturacija ni več mogoča, je potrebna zahtevnejša obnova, predvsem v smislu krajinske sanacije in podobe vodotokov.

(11) Mokrišča so najvitalnejši deli narave v bližini mesta z najvišjo stopnjo samočistilne sposobnosti in biotske raznovrstnosti. V okolici Ljubljane so najpomembnejša območja mokrišč na Barju vzdolž Glinščice in spodnjega toka Ljubljance. Mokrišča je treba ohranjati, izgubljene površine pa, kolikor je mogoče, nadomeščati z drugimi. Velik delež mokrišč je bil namreč v preteklosti izsušen zaradi pozidave ali priprave za intenzivnejšo kmetijsko rabo. Z regulacijami in kmetijsko rabo priobalnih zemljišč se je skrčil obvodni pas vegetacije, ki je velikega pomena za samočistilno sposobnost vodotokov.

Ukrepi za obogatitev vodotokov

(12) Hkrati z urejanjem vodnih zadrževalnikov je smiselno izvajati ukrepe za renaturacijo in obogatitev vodnega okolja. Z oživljanjem mrtvih rokavov je treba povečati samočistilno sposobnost.

(13) Vodotoki so najbolj dinamičen in vitalen del zelenega sistema, zato je ob njih treba pustiti oziroma načrtovati širše vegetacijske pasove. Ti hkrati zmanjšujejo širjenje površinskega onesnaženja (zaradi kmetijstva, urbanizacije) v vodotoke.

(14) Betonska rečna korita ter regulirane ali celo kanalizirane vodotoke je treba preoblikovati oziroma renaturirati, kjerkoli je to mogoče in smiselno. Z odpiranjem strug vodotokov in sonaravnimi ureditvami je treba izboljšati ekološki status voda in pripomoči k izboljšanju v krajinskem in okoljskem pogledu.

Urejanje erozijskih območij

(15) Vidni erozijski pojavi in manj stabilna zemljišča na območju MOL obsegajo kar četrtno površin. Enega ključnih erozijskih problemov predstavlja na primer Grajski grič.

(16) Za preprečevanje posledic delovanja različnih vrst erozije in hudournikov na vseh erozijskih območjih je treba:

- načrtovati in izvajati dolgoročne in trajne protierozijske ukrepe,
- ustrezno usmerjati rabo ter preprečevati neustrezno rabo in dejavnosti na erozijsko ogroženih območjih,
- vključevati posebne preventivne ukrepe na pogojno stabilnih zemljiščih,
- izdelati natančno geološko oziroma geotehnično karto območja MOL za usmerjanje gradnje na potresno, plazovno in erozijsko varnejša območja in za usmerjanje načina gradnje.

5.5. Površine za izkoriščanje mineralnih surovin

(1) Pridobivanje mineralnih surovin na območju MOL nima večje gospodarske vloge. Prostorsko načrtovanje pridobivalnih površin mora biti usmerjeno predvsem v sanacijo razvrednotenih območij in zmanjševanje okoljskih vplivov.

(A) CILJI

(1) Cilji prostorskega urejanja na področju izkoriščanja mineralnih surovin so:

- zagotavljati trajnost vira in racionalno rabo ter varovati okolje ob hkratnem razumnem ekonomskem učinku,
- koncentrirati dejavnost, postopno zmanjševati število lokacij izkoriščanja iste vrste surovin in racionalno odpirati nove kope,
- uporabljati do okolja prijazne tehnologije pridobivanja in predelave,
- sanirati razvrednotenja v prostoru z usmerjanjem v nove rabe, prilagojene okoliškemu prostoru, ter z vzpostavljanjem prejšnjega stanja ali s prepuščanjem sukcesijskim naravnim procesom.

(B) ZASNOVA

(1) Zasnova izkoriščanja mineralnih surovin temelji na zmanjšanju števila lokacij pridobivanja in na koncentraciji pridobivanja posameznih vrst mineralnih surovin na dve evidentirani, urejeni in nadzorovani lokaciji.

Obsavski prostor z zaledjem: območje zadržanega razvoja

(2) Možnost izkoriščanja gramoza v Obsavskem prostoru je omejena predvsem na prodne nanose vzdolž Save in spodnjega toka Ljubljanice. Ker je to hkrati občutljiv obrečni prostor z območji varstva vodnih virov oziroma območji kmetijskih zemljišč največje ustreznosti, je predviden zadržan razvoj dejavnosti. Pridobivanje gramoza znotraj varstvenega pasu vodnih virov ni predvideno. Nova območja izkoriščanja je mogoče odpirati samo na podlagi podrobnejših okoljsko-prostorskih preveritev zunaj pasov varstva vodnih virov kot del nadziranega sistema, ki je vzporedno z vzpostavljanjem nove rabe (gradnjo) oskrbovan še z mineralno surovino. Ob gradbenih izkopih je tako pridobljena mineralna surovina obravnavana tudi kot izkoriščanje naravnega vira in s tem kot gospodarska dejavnost. Odvzemanje gramoza iz rečne struge ne sme niti gorvodno niti dolvodno povzročiti poglobljanja struge.

(3) V Obsavskem prostoru so vsa območja opredeljena kot območja sanacije, oziroma spremenjene namenske rabe v:

- Stanežiče – gradnja stanovanjske soseske,
- Tomačevo – gradnja športnega parka s stadionom,
- Gameljne – sanacija v dveh fazah: 1. faza: obdelava gradbenih odpadkov, 2. faza: rekultivacija v primarno kmetijsko rabo,
- Obrije – sanacija v dveh fazah: 1. faza: obdelava gradbenih odpadkov, 2. faza: rekultivacija v primarno kmetijsko rabo,
- Brod (vzhodno od območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami) – renaturacija oziroma preoblikovanje v eno od programskih jeder širšega rekreacijskega območja ob Savi.

Posavsko hribovje: območje ohranjanja dejavnosti

(4) V Posavskem hribovju je treba ohranjati izkoriščanje dolomita v perspektivno ocenjenem kamnolomu Sadinja vas (s preveritvijo ustreznosti načina oziroma tehnologije izkoriščanja in sprotnega saniranja). Znotraj območja so tudi druga potencialno zanimiva nahajališča mineralnih surovin (Brezje, Javor, Prežganje), katerih naravne danosti (predvsem geološke) so ugodne za morebitno eksploatacijo. Vendar izkoriščanje teh nahajališč ni predvideno, zato se jih ohranja pod drugimi namenskimi rabami.

Druga neperspektivna nahajališča oziroma prostorsko neprimerne lokacije (na primer Podmolnik, Podlipoglav) so opredeljene kot območja sanacije.

(5) V Posavskem hribovju je eno nahajališče s podeljeno rudarsko pravico za gospodarsko izkoriščanje mineralne surovine: Sadinja vas.

Polhograjsko hribovje: območje prenehanja dejavnosti

(6) V območju Polhograjskega hribovja so območja izkoriščanja delno sanirana (Podutik), opuščena ali pa se v njih že pojavlja druga raba (Smodinovec, Podutik - Strmica). Območja so z rudarskega vidika ocenjena kot neperspektivna zato je zanje predlagana sanacija (sprememba namenske rabe v OPN MOL ID).

(7) V Polhograjskem hribovju je eno nahajališče s podeljeno rudarsko pravico za gospodarsko izkoriščanje mineralne surovine: Podutik.

5.6. Območja za potrebe obrambe ter območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

Karta 16.a: Območja in objekti za potrebe obrambe

Karta 16.b: Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja zaščite in reševanja

5.6.1. Obramba

(A) CILJI

(1) Cilja na področju obrambe sta zagotavljati ustrezne prostorske pogoje za potrebe obrambe in zavarovati prostor pred posegi, ki lahko bistveno spremenijo njeno delovanje.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Zasnova določa območja izključne rabe, namenjena za potrebe obrambe, območja možne izključne rabe, ki so sicer namenjena za druge dejavnosti in so aktivirana za potrebe obrambe v primerih izrednega in vojnega stanja, krize ter ob naravnih in drugih nesrečah, ter območja omejene in nadzorovane rabe, ki so potrebna za varnost in delovanje obrambnih območij.

Območja izključne rabe

(2) Območja izključne rabe so namenjena izključno za obrambne potrebe, na katerih potekajo stalne aktivnosti, zlasti za razmestitev, usposabljanje in delovanje vojske:

- vojašnice,
- skladišča,
- operativni objekti in območja za potrebe obrambe,
- objekti in območja informacijskih in komunikacijskih sistemov.

Območja možne izključne rabe

(3) Območja možne izključne rabe so primarno namenjena drugim uporabnikom in jih je v primeru izrednega ali vojnega stanja, krize ter ob naravnih in drugih nesrečah mogoče uporabiti za obrambne potrebe, v miru pa za usposabljanje. Dejavnosti in posegi na teh območjih ne smejo onemogočati uporabe območja za potrebe obrambe in morajo omogočati takojšnjo vzpostavitev izključne rabe. To so predvsem:

- heliporti in vzletišča za helikopterje,
- železniške nakladalne rampe,
- objekti in območja javnih in drugih informacijskih in komunikacijskih sistemov,
- območja za mobilizacijo,
- vadišča.

Območja omejene in nadzorovane rabe

(4) To so varnostna in vplivna območja objektov izključne rabe za potrebe obrambe, za katera so potrebne omejitve iz varnostnih razlogov in zaradi vplivov na delovanje območij za potrebe obrambe.

5.6.2. Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

(1) Cilji varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so zmanjšati število nesreč, preprečiti oziroma zmanjšati žrtve in druge posledice teh nesreč ter zagotoviti ustrezno raven intervencijskega pokrivanja območja MOL z obvezno lokalno javno gasilsko službo in zdravstveno reševalno službo v odvisnosti od ravni urbaniziranosti (vrsta objektov, namen objektov, število ljudi) posameznih delov MOL. Za zagotavljanje teh ciljev je treba pri načrtovanju rabe prostora upoštevati naravne in druge dejavnike, nevarnosti (nevarnost potresa, poplave, plaz, industrijske in druge nesreče) in dejavnike ranljivosti (ljudje, objekti, javne storitve itn.), ki

vplivajo na stopnjo ogroženosti, ter zagotoviti prostorske pogoje za učinkovito ukrepanje ob nesrečah.

5.6.2.2. Nevarnosti in značilnosti prostora

(A) CILJI

(1) Cilji opredeljevanja nevarnosti in značilnosti prostora so zagotavljati varno in z okoljem skladno rabo prostora, zlasti pa:

- določiti ukrepe in omejitve na območjih poplavne in potresne ogroženosti, nevarnosti zaradi industrijskih in drugih nesreč ter na vodnih in priobalnih zemljiščih,
- omejevati posege na erozijskih in plazovitih območjih,
- izboljšati potresno in požarno varnost v sklopu prenove, revitalizacije in transformacije mestnih površin osrednjih mestnih predelov.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Orografska, hidrološka in geološka raznolikost območja MOL vplivajo na nevarnost zemeljskih plazov, poplav, erozije in na potresno nevarnost. Posamezna območja so izpostavljena nevarnosti industrijskih nesreč. Zasnova zato opredeljuje naslednja območja nevarnosti in značilnosti prostora:

- vode (vodna telesa vodotokov vseh redov, vodna zemljišča, priobalna zemljišča, erozijska območja, poplavna območja, območja objektov za varstvo pred poplavami),
- geologija,
- potresna nevarnost,
- območja nevarnosti zaradi industrijskih nesreč (Butan plin, Belinka Perkemija, Geoplin plinovod, Petrol Zalog, Skladišče eksplozivnih sredstev družbe SCT d.d., Termoelektrarna Toplarna Ljubljana).

(2) Na območjih nevarnosti zaradi naravnih in drugih nesreč so dovoljeni le posegi, ki ne povečujejo nevarnosti in ogroženosti, oziroma tisti posegi, ki povečujejo varnost in omogočajo upravljanje z nevarnostmi. Dovoljeni nista novogradnja virov večjega ali manjšega tveganja za nastanek industrijskih nesreč ali sprememba namembnosti objektov za dejavnosti, ki bi imele ob nesreči vpliv zunaj območja obrata večji kot:

- 2,1 kPa nadtlaka,
- 4,5 kW/m² toplotnega sevanja,
- vrednosti TEEL (Temporary Emergency Exposure Limits) 0 oziroma ERPG (Emergency Response Planning GUIDE) 1 za strupen izpust v zrak.

Obstoječi obrati, ki presegajo navedene vrednosti, morajo poskrbeti za prilagoditev.

5.6.2.3. Zaščita in reševanje

(A) CILJI

(1) Cilji s področja zaščite in reševanja so:

- ohraniti primerna območja za potrebe zaščite, reševanja in pomoči, izvajati naloge zaščite, reševanja in pomoči ter zaščitne ukrepe in zagotavljati osnovne življenjske pogoje,
- izboljšati dostopnost reševalnih vozil in plovil do območij in objektov (ureditev mirujočega prometa, uveljavljanje SIST DIN 14090, urejanje dostopov do vodotokov),
- postaviti ustrezno mrežo postaj gasilske in zdravstvene reševalne službe (predvidoma tri dodatne poklicne postaje) in s tem zagotoviti tveganjem in standardom ustrezen čas vožnje reševalnih vozil (glede na spremembe v organizaciji prometa, nove stanovanjske soseske, tudi v okviru novih rekreacijskih ureditev, na primer ob akumulacijskem jezeru ob Savi),
- zagotoviti ustrezno preskrbo s požarno vodo na območjih, kjer to ni zagotovljeno prek vodovodnega sistema.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Zasnova zaščite in reševanja določa:

- območja, ki so potrebna za zaščito, reševanje in pomoč (gasilske postaje, postaje zdravstvene reševalne službe, zbirališča reševalnih služb, območja za splovitev reševalnih plovil, območja za prestrazovanje nevarnih snovi na vodotokih, črpališča požarne vode, požarne bazene, zajetja in druge vire požarne vode),
- območja, potrebna za izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči (intervencijske dostopne in dovozne poti ter postavitvene površine za gasilska in reševalna vozila), za izvajanje zaščitnih ukrepov (odvajanje, zadrževanje in razlivanje poplavnih voda, območja za izvedbo zadrževalnikov, razbremenilnikov in razlivnih območij, območja za umik ljudi iz objektov, območja za dekontaminacijo ljudi, živali in opreme, območja za predelavo in odlaganje ruševin, območja obvezne gradnje zaklonišč) in za zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev ob nesrečah (območja za zdravstvene postaje, območja za zasilno in začasno nastanitev),
- zasnova komunalne infrastrukture mora omogočati intervencijsko pokrivanje območja MOL.

Območja izključne rabe

(2) Območja izključne rabe so namenjena izključno za dejavnosti zaščite in reševanja:

- obstoječa javna zaklonišča,
- zdravstveni domovi,
- bolnišnice,
- gasilske postaje in nepozidana območja okoli njih ter območja za postavitve novih poklicnih gasilskih postaj,
- pristajališča za helikopterje (Univerzitetni klinični center, Gasilska brigada Ljubljana),
- skladišča s pripadajočo infrastrukturo.

Območja možne izključne rabe

(3) Območja možne izključne rabe so površine, rezervirane za potrebe zaščite in reševanja. To so površine, praviloma v javni lasti, na katerih potekajo posamezne dejavnosti, ki ne zmanjšujejo dostopnosti in funkcionalnosti površin ob morebitnih naravnih in drugih nesrečah. Te površine morajo biti dosegljive takoj.

(4) Območja možne izključne rabe so:

- območja za umik prebivalstva, ki se lahko uporabljajo tudi za začasno odlaganje ruševin,
- območja za zasilno in začasno nastanitev prebivalstva, ki so predvidena za postavitve začasnih bivališč (zabojnikov, šotorov, montažnih objektov). Načrtovana so na večjih zelenih in rekreacijskih površinah v mestu in na večjih površinah zunaj pozidanih območij z dobrim dostopom in komunalno opremo. Uporabljajo se ob večjih rušenjih objektov ob potresu, poplavih, nesrečah in vojni,
- območja za izvajanje raznih aktivnosti, ki so namenjena za zbirališče reševalnih služb, zasilno in začasno namestitve prebivalstva, začasno odlaganje ruševin, umik prebivalstva, postavitve začasnih zdravstvenih postaj in drugo. Predvidena so ob vpadnicah v mesto z dobrim dostopom na prometno omrežje mesta in z dobro komunalno opremo. Neposredno ob njih so predvidene lokacije za urgentni pristanek helikopterjev. Uporabljajo se ob potresu, poplavih, nesrečah in vojni. Raba območij za zbirna mesta reševalnih ekip in raba območij za nastanitev se med seboj ne izključujeta,
- območje za pokop živali,
- območja za pokop ljudi, ki so locirana ob današnjih pokopališčih. Uporabljajo se v primeru potresa in vojne, če pokopov ni mogoče zagotoviti na običajen način,
- območji za predelavo in odlaganje ruševin, ki sta locirani na deponiji komunalnih odpadkov (samo kot prekrivni material) in na območju že izkoriščenega dela kamnoloma Sadinja vas. Uporabljata se ob večjih rušenjih objektov ob potresu in vojni,
- območje za dekontaminacijo ljudi, živali in drugih dobrin, ki je ob centralni čistilni napravi. Uporablja se v vojni,
- črpališča požarne vode ob mestni Ljubljanci in Gruberjevem prekopu, ki se uporabljajo ob prekinitvi dobave požarne vode,

- območja za splovitev gasilskih reševalnih plovil na Savi (ob ureditvi akumulacijskih jezer) in Ljubljani (Špica), ki se uporabljajo za redne intervencije,
- območja za prestrazanje nevarnih snovi na Savi (Šentjakob) in Ljubljani, ki se uporabljajo za redne intervencije,
- območje bazne postaje zvez zaščite in reševanja.

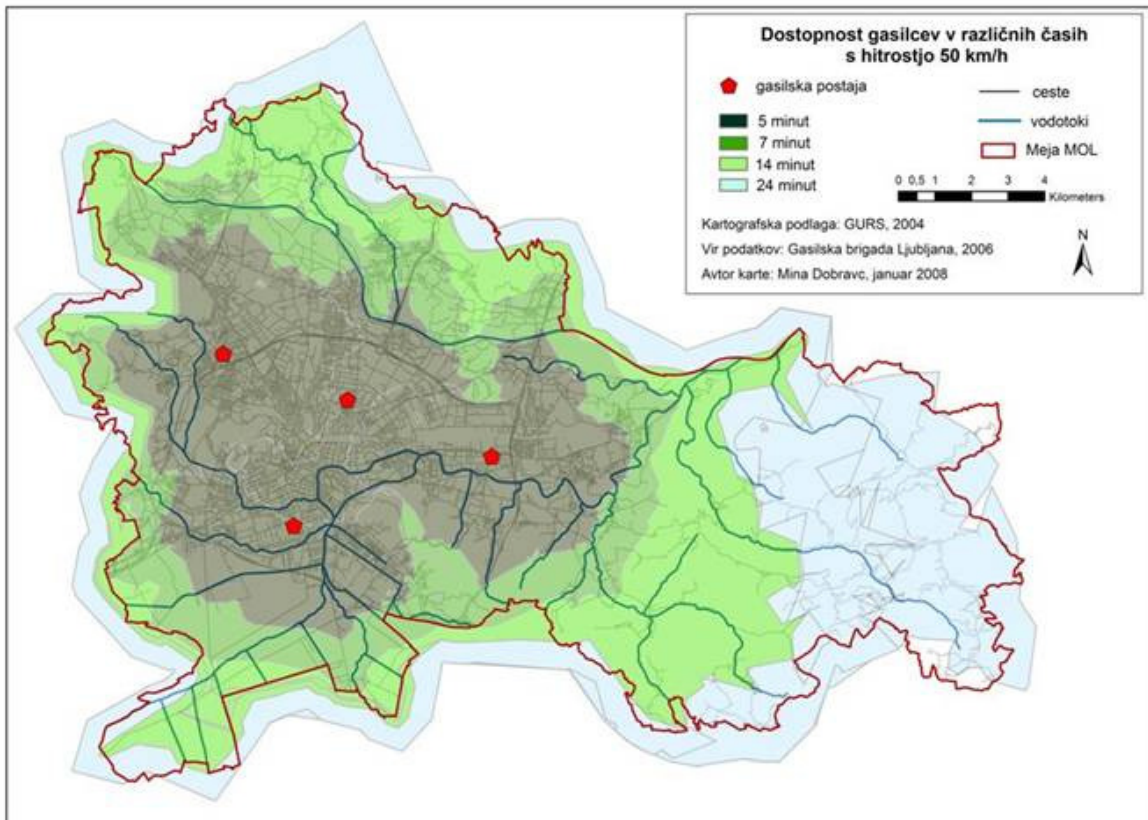
Območja omejene in nadzorovane rabe

(5) To so območja, kjer je pred odločitvami o načrtovanih posegih ali med njihovo izvedbo treba upoštevati nevarnost nastanka naravnih in drugih nesreč, pogoje za delovanje reševalnih služb ter pogoje za zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja. To so območja obvezne gradnje zaklonišč, območja, ki jih ogrožajo poplave, erozija, plazovi, industrijske in druge nesreče, potresno posebej nevarna območja ter intervencijske, dostopne in dovozne poti, postavitvene površine in delovne površine za gasilska vozila. V okviru te rabe so območja požarnih bazenov, požarnih zajetij in drugih virov požarne vode. To so tudi območja, kjer je predvidena gradnja nadomestnih načinov preskrbe s požarno vodo, ker obstoječe in predvideno vodovodno omrežje ne zagotavlja ustrezne izdatnosti. Sem sodijo tudi območja, ki so namenjena zagotavljanju poplavne varnosti.

Druga območja

(6) To so območja MOL, ki jih njihove sedanje ali prihodnje značilnosti (gostota pozidave, višina objektov, vrsta rabe objektov) uvrščajo v določeno raven ogroženosti ter je zato z ustrezno razporeditvijo postaj reševalnih in gasilskih služb in njihovim številom treba zagotoviti tak čas dostopa, ki omogoča reševanje življenj in premoženja.

Zasnova razporeditve gasilskih postaj je pogojena z rabo prostora in objektov (objekti z nevarno dejavnostjo, objekti z večjim številom prebivalcev oziroma zaposlenih in obiskovalcev, objekti z večjo višino, globino in volumnom) ter aplikacijo standardov za ustrezen dostopni čas optimalno oblikovanih gasilskih enot. Na tej podlagi je treba v lokalni javni gasilski službi vzpostaviti mrežo treh dodatnih gasilskih postaj, s poklicno posadko, da bo ta obvezna storitev lokalne skupnosti za prebivalce, obiskovalce in investitorje skladna s sedanjim urbanim stanjem in predvidenim razvojem mesta. Načrtovanje rabe prostora in projektiranje objektov sta namreč tesno povezani z dostopnim časom in zmogljivostjo gasilske službe na določenem delu mesta – zahtevnejši objekti z nevarnejšo dejavnostjo in objekti z več ljudmi v njih zahtevajo krajši dostopni čas večjega števila gasilskih enot.

Slika 13: Načrtovana mreža poklicnih postaj javne gasilske službe MOL z območji različnih dostopnih časov

6. Usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč in organizacijo dejavnosti v prostoru

6.1. Osnovne namenske rabe

Karta 02: Osnovna namenska raba in glavno infrastrukturno omrežje

(1) Na podlagi usmeritev razvoja poselitve, razvoja v krajini in zasnove gospodarske javne infrastrukture so določena območja za osnovno namensko rabo zemljišč za:

- stavbna zemljišča,
- kmetijska zemljišča,
- gozdna zemljišča,
- vode,
- druga zemljišča.

6.2. Zasnova razmestitve dejavnosti v prostoru

Karta 03: Usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč

6.2.1. Stanovanja

(A) *CILJI*

(1) Zasnova na področju prostorskega načrtovanja stanovanj je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti ustrezne površine za gradnjo vseh vrst stanovanj, vključno s posebnimi oblikami stanovanj,
- zagotoviti pestro stanovanjsko ponudbo, bogatejšo strukturiranost stanovanjske pozidave oziroma raznolike tipe stanovanj in različna bivalna okolja, ki ustrezajo tipološko diferencirani strukturi družin,
- zagotoviti komunalno opremljene površine za stanovanjsko gradnjo,
- zagotoviti dobro povezavo stanovanj z JPP,
- preprečiti nadaljnje razpršene gradnje in zagotoviti racionalnejšo rabo prostora,
- ohraniti in prenoviti stanovanja v mestnem središču,
- prenoviti stanovanja in velike stanovanjske soseske,
- zagotoviti stanovanja za starejše občane,
- dvigniti stanovanjski standard in izboljšati kakovost bivanja tudi s stališča požarne in potresne varnosti.

(B) *ZASNOVA IN USMERITVE*

(1) Območja za stanovanja so pretežno namenjena stanovanjem in spremljajočim dejavnostim. V ta območja se uvrščajo tudi posebne oblike stanovanj, kot so domovi in oskrbovana stanovanja za starejše občane, začasna bivališča, varne hiše za ženske in otroke žrtve nasilja ter študentski in dijaški domovi. Spremljajoče dejavnosti, kot so trgovina, predšolska vzgoja, osnovna šola, športni objekti, prostori MOL in četrtnih skupnosti, osebne obrtne storitve, parkovne ureditve, otroška igrišča ipd., so pomembni sestavni del stanovanjskih območij in so nujno potrebne za zagotovitev ustrezne kakovosti bivanja.

(2) Načeloma ima stanovanjska gradnja v okvirih obstoječe poselitve prednost pred širjenjem površin na kmetijska zemljišča oziroma v odprt prostor. Površine za novo stanovanjsko gradnjo je treba zagotoviti v prvi vrsti na območjih, kjer je mogoča zgostitev obstoječe poselitve, ter s prenovo oziroma rekonstrukcijo znotraj obstoječih stanovanjskih lokacij.

(3) Na novih, obsežnejših območjih za stanovanjsko gradnjo je treba zagotavljati različne tipe stanovanj, da bi bila dosežena mešana struktura stanovalcev. Po drugi strani je treba dopustiti možnost razvoja specifičnih tipov zazidave na območjih, kjer takšna zazidava predstavlja karakteristično arhitekturno tipologijo in se ustrezno vključuje v obstoječo pozidavo (na primer območja individualne stanovanjske gradnje).

(4) Stanovanjska raba je sicer predvidena tudi v območjih mešane rabe, kot so na primer mestno središče, zaledje mestnih vpadnic in vaška naselja. Pretežno stanovanjska območja so tista, na katerih ima stanovanjska raba s spremljajočimi dejavnostmi največji del prostorske rabe območja. Ta območja se delijo na območja zgostitve in sanacije, območja prenove in revitalizacije, območja rekonstrukcije oziroma spremembe namembnosti za stanovanjsko gradnjo ter območja gradenj na novih površinah.

(5) **Zgostitve in sanacije** so predvidene v zdajšnjih stanovanjskih območjih s slabo izrabo površin oziroma z nizko gostoto stanovanjskih objektov ter v območjih, ki so slabo opremljena s komunalno opremo ali družbeno infrastrukturo. Posegi v območja zgostitve in sanacije sledijo dvema načeloma: razvijanju kompaktnega mesta in dekoncentriranemu zgoščevanju suburbanih območij v širšem mestnem prostoru. Predlagani tipologiji zazidave v obmestnem območju sta večstanovanjska in individualna stanovanjska gradnja srednjih in nižjih gostot, v strnjenem urbanem območju pa je večstanovanjska gradnja različnih tipologij višjih in srednjih gostot. Območja, na katerih so predvidene večje zgostitve, so predvsem Ilovica (severni del), Galjevica, Rakova jelša ter območje med ulico Ernesta Kramerja in Levarjevo ulico ob južni obvoznici.

(6) **Celovita prenova in revitalizacija** sta predvideni v obstoječih stanovanjskih soseskah. Celovita prenova je usmerjena zlasti v odpravo strukturnih in infrastrukturnih pomanjkljivosti obstoječega stanovanjskega sklada. Gre za fizično prenovo objektov, programske dopolnitve in urejanje odprtih površin zlasti v soseskah, ki so bile zgrajene pred letom 1990.

(7) **Območja rekonstrukcije oziroma spremembe namembnosti** so vsa degradirana urbana območja, na primer tista z nedoločeno vsebinsko in prostorsko identiteto, ki so nastala v preteklosti zaradi razvoja industrije, ter območja opuščениh proizvodnih in storitvenih obratov, ki so posledica prestrukturiranja gospodarstva ipd. Večje rekonstrukcije in spremembe namembnosti, kjer so vključena tudi stanovanja, so načrtovane v naslednjih območjih: Partnerstvo Šmartinska, Parmova ulica, bivša IMP in Avtoobnova za Bežigradom, Tobačna tovarna, Avtomontaža in Slovenijavino v Šiški.

(8) **Večja območja na novih stanovanjskih površinah, na katerih je predvidena gradnja, so:**

- Ruski car – večstanovanjska zazidava srednjih do višjih gostot,
- Hrušica (severno od Litijske ceste) – večstanovanjska zazidava srednjih do višjih gostot z osrednjim oskrbnim središčem v območju mešanih rab, ki je načrtovan vzdolž Litijske ceste,
- Stanežiče – stanovanjska zazidava različnih tipologij srednjih in višjih gostot z osrednjim oskrbnim jedrom v območju mešanih rab, ki so predvidene vzdolž Celovške ceste,
- Stožice in Škofovi zavodi – stanovanjska zazidava različnih tipologij srednjih gostot,
- Podgorica, Kozarje – individualna in večstanovanjska gradnja različnih tipologij od nizke do srednje gostote,
- Novo Polje, Sneberje, Zgornji Kašelj južno od Kašelske ceste – individualna prosto stoječa gradnja nižjih do srednjih gostot,
- Slape – večstanovanjska in individualna gradnja različnih tipologij od srednje do nižje gostote,
- Ilovica – večstanovanjska in individualna gradnja različnih tipologij od srednje do nižje gostote, ki bo zagotovila racionalnejšo rabo površin ter sanacijo zdajšnje komunalne opreme in gradnjo nove,
- Gameljne – individualne stanovanjske hiše nižjih gostot in višjega bivanjskega standarda.

(9) V stanovanjska območja so vključena tudi občasna bivališča, kot so počitniške hiše, počitniška stanovanja, stanovanja za preživljanje prostega časa ipd. Takšna oblika bivanja je predvidena predvsem v hribovitih delih Posavskega in Polhograjskega hribovja.

(10) **Območja gradenj stanovanj za starejše občane**

Poleg gradnje domov za starejše občane in oskrbovanih stanovanj je predvidena tudi zagotovitev stanovanj za starejše osebe v okviru vseh predvidenih večjih novih stanovanjskih sosesk. Delež

tovrstnih (prilagojenih) stanovanj naj bi bil nekje med 10–15 % skupnega števila stanovanj v soseski, predvsem v pritličju in v prvem nadstropju. Površine za predvideno oziroma predlagano stanovanjsko gradnjo za starejše občane so: Dunajska, Tacen, Murgle, Cesta na Poljane, Stanežiče (v okviru predvidene nove stanovanjske soseske), Škofovi zavodi (v okviru predvidene nove stanovanjske soseske), Šiška ob obstoječem domu starejših občanov, Dravlje, Bokalce ob obstoječem domu starejših občanov, Podutik – opuščeni peskokop, Brdo 2. faza (v okviru predvidene nove stanovanjske soseske), Trnovo ob veterinarski kliniki, Ob DSO Sotočje, v podaljšku obstoječega pokopališča, Črnuče – opuščeni glinokop, Bežigrad jug – območje Parmove, Tabor – Tovarna Rog, Poljane – bivša klavnica (v okviru predvidene nove stanovanjske soseske), Šmartinka – območje Kolinska - Velana, opuščeni železniški servis, Štepanjsko naselje, ob Ljubljani, Nove Fužine (znotraj obstoječega stanovanjskega naselja in na območju opuščene proizvodnje).

(11) Priporočljiva gostota stanovanjske pozidave po tipih naselij

Pri planiranju novih stanovanjskih območij je treba čim bolj realno in natančno presoditi prihodnjo rabo zemljišča in gostoto naselitve glede na različne tipe stanovanjskih objektov. V ta namen so opredeljeni trije karakteristični tipi stanovanjske zazidave, in sicer visoka gostota, srednja gostota in nizka gostota. Priporočljive gostote so prikazane v spodnji preglednici.

Preglednica 1: Priporočljiva gostota stanovanjske gradnje po tipih zazidave

Tip stanovanjske zazidave			Nizka gostota (prosto stoječe in vrstne hiše)	Srednja gostota (vrstne hiše in stanovanja)	Visoka gostota (pretežno stanovanja)
Lokacija	Dostopnost z JPP	Lega			
Kompaktno mesto	Zelo dobra	Centralna			240–350 st/ha FI > 2,0
	Zelo dobra	Urbana		55–175 st/ha FI = 0,5–1,5	165–275 st/ha FI > 1,0
	Dobra	Suburbana		30–80 st/ha FI = 0,3–0,8	80–120 st/ha FI > 0,8
Obmestje	Dobra	Urbana		50–110 st/ha FI = 0,5–1,2	100–275 st/ha FI > 1,0
Območja ob prometnih koridorjih in v bližini lokalnih središč	Zagotovljeni osnovna dostopnost in navezanost na P&R	Suburbana	30–60 st/ha FI < 0,5	30–80 st/ha FI = 0,5–1,0	
Drugi obmestni prostor	Zagotovljeni osnovna dostopnost in navezanost na P&R	Suburbana	20–60 st/ha FI < 0,5		

FI – faktor izrabe.

6.2.2. Centralne dejavnosti in omrežje družbene javne infrastrukture

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja centralnih dejavnosti in družbene infrastrukture je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

1. na državni in regionalni ravni:

- spodbujati urbano centralnost nacionalnega in regionalnega pomena,
- dograditi mrežo kulturnih institucij evropskega, nacionalnega in regionalnega pomena;

2. na ravni mesta:

- oblikovati središča različnih ravni z dograditvijo omrežja centralnih dejavnosti na četrtni in lokalni ravni,
- izboljšati oskrbo v neprimerno ali pomanjkljivo opremljenih središčih glede na predvideno raven oskrbe,
- razmestiti osrednje dejavnosti v območja, ki so dostopna s sedanjim ali načrtovanim potniškim prometom,
- enakomerneje razporediti kulturne dejavnosti ter prenoviti in dograditi mrežo kulturnih institucij lokalnega pomena,
- spodbujati mešanje skladnih dejavnosti zaradi zagotavljanja dnevne frekventiranosti (delovna mesta), popoldanske zasedenosti (zabava, prosti čas) in stalne navzočnosti prebivalcev (stanovanja).

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Centralne dejavnosti vključujejo oskrbne, storitvene in družbene dejavnosti. Med oskrbne dejavnosti so uvrščene trgovine in tržnice. Med storitvene dejavnosti so uvrščeni državna in javna uprava, pošte, banke, hoteli, kinodvorane, gledališča, knjižnice in sejmišča. Med družbeno javno infrastrukturo spadajo tudi zdravstvene, izobraževalne, verske, kulturne in športne ustanove.

(2) Centralne dejavnosti so navzoče v vsem urbanem prostoru, koncentrirane pa so v mestnem središču, središčih naselij in ob mestnih vpadnicah. Območja mešanih dejavnosti so tista, kjer se na omenjenem prostoru vzpostavijo dejavnosti različnih komplementarnih ali nemotečih tipov.

(3) Krepiti je treba središča različnih ravni. Osrednje dejavnosti je treba umeščati v dobro dostopna območja ali v območja, kjer je mogoče izboljšati dostopnost z JPP, ter v območja, povezana z javnimi odprtimi površinami. Stanovanja so zelena dejavnost v mešanih območjih, če so skladna z drugimi dejavnostmi v območju.

(4) Preprečevati je treba selitev osrednjih mestnih dejavnosti na obrobje. Z umeščanjem ustreznih mešanih dejavnosti je treba krepiti konkurenčnost mestnega središča glede na zunajmestna nakupovalna središča.

(5) Centralne dejavnosti osrednjega mestnega dela se bodo širile čez območje notranjega cestnega obroča v smeri Šiške (Spodnja Šiška), južnega Bežigrada do Samove ulice in Topniške, Vodmata in Most ter Poljan do Kodeljevega.

6.2.2.2. Zdravstveno varstvo

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja zdravstvenega varstva je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti razmere za umeščanje zdravstvene dejavnosti v prostor, ki bodo preprečevale konflikte na terenu, tako da bo mogoče ohraniti zdajšnje in ponuditi nove, ter predvideti nove lokacije za zdravstvene ustanove, ki delujejo v območjih z nesprijemljivimi razmerami za delo,

- zaokrožiti dejavnosti v območju kliničnega centra, vendar ne na škodo splošnega javnega interesa, na primer s preobremenitvijo prometa,
- omogočiti rezervno lokacijo bolnišnic za premeščanje dejavnosti z območja kliničnega centra,
- omogočiti lokacijo za mestno bolnišnico (institucijo sekundarnega zdravstvenega varstva) in ob njej prostor za postavitve stacionarja ob naravnih in drugih nesrečah,
- zagotoviti zadostno količino odprtih površin v območjih za zdravstvo,
- izoblikovati bolj urban mestotvoren prostor v območjih klinik in bolnišnic,
- organizirati skupine posameznih klinik ob upoštevanju že zgrajenega sistema,
- s povečanjem števila postaj zdravstvene reševalne službe in zvišanjem zmogljivosti službe skrajšati dostopni čas do življenjsko ogroženih bolnikov ter tako znižati umrljivost in zmanjšati posledice skladno z mednarodnimi standardi,
- zagotavljati potresno odpornost ter druge vidike varnosti objektov in dejavnosti zdravstvenega varstva kot dela kritične infrastrukture mesta, zagotavljati neprekinjenost delovanja in visoke ravni pripravljenosti na ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Pri reševanju prostorskih problemov na področju zdravstvenega varstva je treba upoštevati prometno dostopnost. Zagotoviti je treba dobro dostopnost do mrež zdravstvenih ustanov z javnim in osebnim prometom. Omogočiti je treba umeščanje drugih osrednjih in mešanih dejavnosti v stanovanjska območja ter zagotavljati odprte zelene površine v območjih zdravstvenih ustanov.

(2) Celotno območje Zaloške ceste, Njogoševe ulice, Šmartinske ceste, Jenkove ulice, Vodmata ter območji Vojne bolnišnice in Malenškove ulice so rezervirana za univerzitetni klinični center Ljubljana. Območje kliničnega centra med Njogošovo cesto, Grablovičevo ulico, Ljubljanico in Infekcijsko kliniko je treba intenzivirati. Pri izbiri lokacij za zdravstveno dejavnost so mogoče prenove degradiranih območij s spremembo namembnosti, posodobitve obstoječih območij in lokacije na novih površinah.

(3) V območje kliničnega centra je treba preseliti tiste klinike, ki so dislocirane in imajo prostorske težave, predvsem pa so funkcionalno vezane na osrednji blok kliničnega centra. V območju kliničnega centra je treba zagotoviti tudi prostorski razvoj medicinske fakultete. Z območja kliničnega centra je smiselno umakniti klinike, ki niso neposredno odvisne od navezave na center oziroma lahko delujejo samostojno. Nove klinike naj bodo umeščene v prostor po načelu združevanja v urbano še obvladljive sklope, ki ne pomenijo degradacije urbanih površin (zaprtost, monofunkcionalnost območja, neprehodnost ...) Za klinike je pomembna dobra dostopnost. Hkrati so potrebni zaščita oziroma odmiki od virov hrupa in virov onesnaženja zraka. Območja klinik potrebujejo čim več odprtega parkovno urejenega prostora.

(4) Lokacije za umeščanje zdravstvene dejavnosti velikega obsega (bolnišnice in klinike) so tudi na desnem bregu Ljubljanice, na območju sedanjih komunalnih služb med Poljansko cesto, Potočnikovo ulico, Povšetovo ulico in Glonarjevo ulico, območje zaporov ob Povšetovi ulici (pri izselitvi zaporov na primernejšo lokacijo) ter pri Psihiatrični kliniki Ljubljana (sedanje prazno območje) in na območju Rehabilitacijskega središča Soča (nepozidane površine, predvidene za potrebe novih klinik in inštitutov).

(5) Bolnišnico v Šiški je treba razvijati na sedanji lokaciji.

(6) Glede na kriterije za umeščanje klinik v prostor so poleg naštetih površin primerne lokacije tudi med Ljubljanico in Litijsko cesto, torej območja, ki so dobro povezana na avtocestni obroč in tudi dostopna z JPP.

(7) Enote javnih zavodov Zdravstveni dom Ljubljana in Lekarna Ljubljana je treba ohraniti na sedanjih mestih. Lokacije za nove zdravstvene domove niso predvidene. V novih soseskah, ki pomenijo veliko širitev urbanizacije, v zasnovi sosesk ni treba posebej predvideti zmogljivosti primarnega zdravstvenega varstva, ampak se to zagotavlja v okviru mešanih dejavnosti.

6.2.2.3. Visoke šole

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja institucij visokega šolstva je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- odpirati univerzo za mednarodne programe in projekte izobraževanja,
- dopolnjevati mrežo izobraževalnih ustanov,
- krepiti mesto kot najpomembnejše univerzitetno središče v Sloveniji,
- dvigovati prostorski standard na vseh stopnjah izobraževanja (v objektih, zunanjih površinah in navezavah na vzporedne programe),
- povezovati izobraževalne ustanove z drugimi urbani programi,
- krepiti mesto kot center reprodukcije znanja v povezavi z univerzo in raziskovalnimi inštituti,
- zagotoviti dovolj prostorskih možnosti za razvoj institucij visokega šolstva, vključno s potrebnimi športnimi površinami,
- omogočiti hitre povezave in možnost zmožljivega javnega prevoza študentov med fakultetami zaradi novih shem študija,
- umeščati mestotvorne programe, osnovno oskrbo in zabavo v območja univerzitetnih programov,
- navezati območje biotehničnega središča na JPP,
- izboljšati potresno in požarno varnost objektov visokega šolstva.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Univerza v Ljubljani (fakultete, akademije, visoke šole) in drugi visokošolski zavodi se bodo še naprej razvijali v posameznih jedrih v mestu. Med temi območji in študentskimi domovi ter med samimi univerzitetnimi jedri je treba zagotoviti zmožljiv javni prevoz ter ustrezno kolesarsko infrastrukturo. V območjih visokošolskih ustanov naj bodo locirane vse dopolnilne dejavnosti, potrebne za delo in bivanje učiteljev. Po območjih so izhodišča naslednja:

- **Bežigrad:** Družboslovno humanistično središče za Bežigradom ima dobre vsebinske in prostorske možnosti za razvoj. V območju je mogoče načrtovati različne nove univerzitetne programe, predvsem družboslovne fakultete in sorodne inštitutske dejavnosti, športne objekte in rekreacijske površine, študentske domove in stanovanja za osebe v širšem območju. Dopolnilni programi so umeščeni predvsem ob Dunajski in Štajerski cesti (mestotvorni programi, osnovna oskrba, zabava). Severno univerzitetno območje je treba razviti v skladu s celovito prostorsko zasnovo. Pri tem je treba upoštevati povezavo z naravnim zaledjem in rekreacijskim območjem ob Savi ter povezave z mestnim središčem.
- **Vič–Center:** Območje fakultet na Viču je treba sanirati. Novi univerzitetni programi na tem delu niso predvideni, potrebe po novih fakultetah bodo izpolnjene na drugih lokacijah. Novogradnje so dopustne le izjemoma (odvisno od prostorskih možnosti po rekonstrukciji Tržaške ceste). Dopustne so le adaptacije, nadzidave in širitve, predvsem pa ureditve zunanjih površin, kot so rešitve dostopov, parkiranja in parkovnih površin. Zagotoviti je treba možnosti za širitev fakultete za gradbeništvo in geodezijo na obstoječi lokaciji. Širitev filozofske fakultete je treba omogočiti v bližini zdajšnje lokacije ob premestitvi drugih fakultet, na primer fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo in strojne fakultete ter inštitutov IHR in KI. Del potreb – osrednja humanistična knjižnica – bo izpolnjen v okviru NUK. Na območju Viča ni večjih možnosti za povečanje nastanitvev za študente. Območje med Aškerčevo cesto in Rimsko cesto bi s preureditvijo tako postalo osrednje območje Univerze v Ljubljani.
- **Brdo** (pod Rožnikom): Območje biotehniškega središča je razširjeno, predvsem za naravoslovno tehniške fakultete (fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, kemijski inštitut, fakulteta za računalništvo in informatiko in fakulteta za strojništvo), gradnjo spremljajočih programov, študentskih domov ter novega botaničnega vrta. Predvidena je intenzivna povezava s programi tehnološkega parka, lociranega v neposredni bližini območja. Zaradi slabe navezave na mestno središče je treba območje navezati na JPP.
- **Klinični center:** Območje univerze v kliničnem centru je zaokroženo oziroma dopolnjeno. Posodobitev medicinske fakultete je treba planirati v okviru celovite prenove – sanacije območja kliničnega centra. Objekte medicinske fakultete je treba predvideti povezane v

funkcionalne celote. Območje kliničnega centra je treba ob teh posegih tudi bolj povezati z urbanim prostorom mestnega središča.

- **Roška:** Na Roški so locirane tri akademije (tudi srednja šola za oblikovanje) – glasbena, likovna in gledališko-filmska. Zaradi dislokacije od mestnega središča je treba omogočiti zmogljiv javni prevoz do centra mesta.
- **Kodeljevo:** Fakulteta za šport ostaja na isti lokaciji z možnostjo prostorskih širitev na območju Kodeljevega in navezavo do Golovca ter razvoja univerzitetnega športnega centra.

6.2.2.4. Srednje in glasbene šole

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja srednješolskih programov je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti nove prostore za srednje šole (možne relokacije glede na potrebe univerze), prav tako za glasbene šole,
- zagotoviti bližino javnih športnih površin,
- umestiti srednješolske programe v četrti in stanovanjske soseske znotraj urbanega območja,
- omogočiti šolam boljšo dostopnost z JPP,
- izboljšati potresno in požarno varnost objektov.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Srednješolske programe je treba umeščati v četrti in stanovanjske soseske znotraj urbanega območja, kjer ni zadostnih javnih programov, predvsem v tista območja, kjer ni šolskega programa, v urbano degradirana območja širšega mestnega središča, kjer bi oživele določene mestne predele, in ob današnje srednje šole, kjer je prostor za nastanek šolskega središča. Zagotoviti je treba površine za šport in rekreacijo.

(2) V širšem mestnem središču so prostorske možnosti za nove srednje šole: jugovzhod, območje tirnih naprav v Šiški, Stara Šiška, Šmartinska cesta, Mesarica oziroma Livada. To so degradirana urbana območja, ki bodo preoblikovana v cone mešane ali stanovanjske rabe.

(3) Novi srednješolski programi so umeščeni ob zmožljive linije JPP ali pa je treba za te programe predvideti posebne linije.

(4) V velikih srednješolskih središčih, kjer je prevelika koncentracija srednješolskih programov (Poljane), je treba omejiti nadaljnji razvoj srednješolskega programa.

6.2.2.5. Osnovne šole

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja osnovnega šolstva je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- omogočiti v sedanjem omrežju osnovnih šol vzpostavljanje sodobnega prostorskega standarda, kar pomeni prenovo in dvig kakovosti obstoječih objektov ter možne širitve površin,
- omogočiti širitev šol skladno s predvidenimi programi,
- vzpostaviti zdravo okolje za bivanje in delo v šolskih prostorih,
- zasnovati obšolski prostor s poudarjanjem socialno-povezovalne funkcije, ki jo ima osnovna šola v okolju,
- zagotoviti prometno varnost in odprte prostore za rekreacijo,
- dopolniti mrežo osnovnih šol v skladu z načrtovano gradnjo novih stanovanjskih območij,
- zagotoviti dostopnost z JPP,
- izboljšati potresno in požarno varnost.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Pri reševanju vprašanj izobraževanja je treba upoštevati, da je treba osnovne šole in vrtce umeščati v območja stanovanj glede na demografski razvoj in predvidene nove gradnje. Zagotoviti je treba odprte in zaprte športne površine v sklopu izobraževalnih območij, ustrezna parkirišča ter dobro in varno dostopnost do osnovnih šol.

(2) Upoštevati je treba socialno-povezovalno funkcijo, ki jo ima osnovna šola v okolju.

(3) Pri dimenzioniranju šol je treba izhajati iz določil predpisov, ki urejajo šolstvo.

(4) Za izračun kapacitet objektov osnovnih šol se uporabljajo naslednji normativi:

- delež otrok v starosti od 6-14 let je v povprečju 8 % prebivalstva, treba je predvideti perspektivni vpis v šolo za prihodnjih pet let,
- zmogljivosti šol je treba določiti v skladu z navodili za graditev osnovnih šol (na učenca je treba zagotoviti najmanj 25,00 - 35,00 m² površine zemljišča; pri dozidavi (nadzidavi) obstoječih šol v urbanem območju naselja je treba zagotoviti najmanj 10,00 - 15,00 m² površine zemljišča na učenca).

(5) Lokacija šole naj bo praviloma v osrednjem delu stanovanjske soseske ali v četrtnem ali lokalnem središču, po možnosti v povezavi z igralnim in športnimi površinami soseske oziroma naselja ter v bližini oskrbnega in družbenega centra. Priporočen radij dostopnosti je 500,00 do 800,00 m, kar velja tudi za oddaljenost šole od postajališč javnega potniškega prometa. Večje oddaljenosti so dopustne v območjih redkejšje poselitve.

(6) Osnova za dimenzioniranje osnovne šole je število učencev. Če je pouk enoizmenski, je populacijska osnova za podružnične osnovne šole 250 do 1000 prebivalcev, za samostojne matične osnovne šole pa 750 do 6250 prebivalcev (90 do 750 učencev).

6.2.2.6. Predšolska vzgoja

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja predšolske vzgoje je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- dvigniti kakovost obstoječih objektov in otroških igrišč,
- vzpostaviti zdravo okolje za bivanje in delo v prostorih vrtcev,
- omogočati večjemu deležu otrok vzgojo v vrtcih,
- dopolniti mrežo vrtcev v skladu z načrtovano gradnjo novih stanovanjskih območij,
- izboljšati potresno in požarno varnost.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Vrtce je treba umestiti v območja stanovanj ali v četrtno ali lokalno središče glede na demografski razvoj in predvidene nove gradnje stanovanj.

(2) Probleme otroških igrišč in druge aktualne probleme na sedanjih lokacijah je treba reševati s prenovo in dvigom kakovosti.

(3) Zagotavljati je treba ustrezna igrišča, parkirišča ter dobro in varno dostopnost.

(4) Za izračun kapacitet objektov predšolske vzgoje se uporabljajo naslednji normativi:

- delež otrok v starosti od 1-5 let je v povprečju 6 % prebivalstva, predviden je 100 % delež vključenosti otrok,
- zmogljivost vrtcev je treba določiti v skladu s predpisi o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (najmanj 25,00 m² zemljišča na otroka, izjemoma tudi manj, če so v oddaljenosti manj kot 100,00 m vrtca zelene površine, ki jih je mogoče uporabljati za igro otrok, vendar ne manj kot 15,00 m² zemljišča na otroka).

(5) Največji priporočen radij dostopnosti do vrtca je 500,00 m – 800,00 m, kar velja tudi za oddaljenost vrtca od postajališča javnega potniškega prometa. Večje oddaljenosti so dopustne v območjih redkejšje poselitve.

6.2.2.7. Šport

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega razvoja športa je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zasnovati omrežje športnih centrov, ki bodo dostopni prebivalcem v vseh mestnih območjih in bodo na ravni MOL zagotavljali zakonsko predvideni normativ 0,5 m² pokritih površin na prebivalca in 3 m² odprtih površin na prebivalca (v teh normativih niso upoštevani veliki športni kompleksi na prostem, kot so smučišča, skakalnice in igrišča za golf),
- zagotoviti v okviru športnih centrov in parkov površine in infrastrukturo za potrebe vrhunškega in kakovostnega športa,
- zasnovati omrežje športnih parkov po intenzivnosti rabe (gosto omrežje manjših, manj gosto, a kljub temu primerno razporejeno in dostopno omrežje večjih centrov),
- zagotavljati javno dostopne odprte športno-rekreacijske površine za vse v okviru otokov športa,
- opredeliti površine, ki so del socialne in kulturne infrastrukture mesta in se lahko uporabljajo tudi za šport in rekreacijo,
- zagotavljati pokrite in nepokrite športne površine pri projektiranju novogradenj in prenove, ki bi zagotavljale tudi možnost za zasilno namestitvev ljudi ob naravnih in drugih nesrečah, ter izboljšati potresno in požarno varnost obstoječih objektov.

(2) Športno-rekreacijske površine je treba umestiti v prostor skladno z načeli trajnostnega razvoja mest, kar pomeni, da je treba zagotavljati njihovo dostopnost prednostno za kolesarje in pešce oziroma s sredstvi JPP.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Zaradi specifičnih prostorskih zahtev in prepletenosti obeh dejavnosti (šport in rekreacija) so športna središča razdeljena v tri kategorije glede na namembnost in intenzivnost rabe ter obremenitve prostora.

(2) V I. kategorijo so uvrščeni **športni centri**: ti obsegajo najmanj 10 ha površin in predstavljajo najintenzivnejšo raven omrežja športnih površin, namenjenih kakovostnemu in vrhunskemu športu. V prostor so umeščeni na strateško izbranih točkah, ki zagotavljajo ustrezne naravne pogoje za vadbo oziroma organizacijo vrhunskih športnih dogodkov in dobro dostopnost. Predvideni športni centri so:

- Športni center Stožice (pokrita športna dvorana, stadion in rekreacijske površine),
- Športni center Podutik (pokriti smučarski center),
- Športni center Sava, namenjen športom na vodi (veslanje, kajak, drugi vodni športi),
- Športni center Trnovsko predmestje (vodni zabaviščni center z olimpijskim plavalnim bazenom in golf center),
- Center urbanih športov (skating, monobiking, bmx, rolanje ...).

(3) V II. kategorijo so uvrščeni **športni parki**: ti obsegajo približno 3 ha površine in so sestavni del univerzitetnih športnih središč in športnih središč mestnih četrti. Športni parki obsegajo sklop pokritih in nepokritih športnih površin z določeno javno ali komercialno programsko vsebino. Športni parki II. kategorije imajo v prostoru dve vlogi: obogatiti posamezne mestne četrti s programi, ki bodo središča javnega in socialnega utripa četrti, ter omogočiti vsem prebivalcem MOL enakovreden dostop do športno-rekreacijskih površin. Predvideni športni parki so:

- Športni park Bežigrad (športni kompleks stadiona za Bežigradom in Jama),
- Športni park Črnuče,
- Športni park Kodeljevo (univerzitetni športni center),
- Športni park v Zalogu,
- Športni park Ježica,
- Hipodrom,
- Športni park Rudnik,
- Športni park Krim,

- Športni park Tivoli – strateški cilj bi moral biti postopoma povrniti Tivolski športni park v otok športa za vse,
- Šiška: Športni park Ljubljana,
- Šiška: Športni park Ilirija,
- Vič: Športni park Svoboda.

(4) III. kategorijo predstavljajo **otoki športa za vse**: ti zasedajo majhne površine (manj kot 3 ha), imajo zmogljivost za manj kot 500 obiskovalcev in nimajo motečih vplivov na okolico. Ti otoki športa sestavljajo najbolj razpršeno raven športnega omrežja. Obsegajo urejene površine za različne športe, večnamenske športne ploščadi in športne objekte šol. Otoki športa za vse so nepokrite in javno dostopne športne površine, kjer lahko prebivalci samostojno, neorganizirano izvajajo različne športne aktivnosti. Otoki športa za vse prebivalcem v neposredni bližini naselij v mestu v radiju 300 metrov omogočajo hitro kratko vsakodnevno športno aktivnost. Otoki športa za vse smiselno dopolnjujejo odkrite šolske športne površine. Športna središča v naravnem okolju so površine, ki so bile v predlogu zasnove opredeljene kot mestna rekreacijska središča v okviru kategorije otokov športa za vse.

(5) Površine za športno ponudbo, ki jih uravnava trg povpraševanja in ponudbe, so določene fleksibilno in se umeščajo v območja drugih namenskih rab. Opredeljene so kot komercialni športni centri. Uvrščajo se predvsem v kategoriji športnih centrov in športnih parkov.

(6) Za zagotavljanje razvoja športa bo v MOL v naslednjih letih moral dodati športni in rekreacijski ponudbi naslednje objekte in ureditve:

- osrednji nogometni stadion in športno dvorano v Športnem centru Stožice,
- pokrit olimpijski plavalni bazen z vodnim zabaviščnim centrom, golf igriščem in turističnimi nastanitvenimi zmogljivostmi v športnem centru Trnovsko predmestje,
- smučarski center v Podutiku,
- športni center za športe na vodi na Savi,
- pokrit športni center za urbane športe (rolkanje, rolanje, kolesarstvo, plezanje) v Jaršah v okviru Partnerstva Šmartinka,
- smučarski park v Šentvidu,
- osrednjo gimnastično dvorano v športnem parku Svoboda,
- športne parke v Savskem naselju, Murglah, Štepanjskem naselju, Rožni dolini, Šentvidu, Dravljah, Črnučah, Mostah, Posavju, Golovcu, Trnovem in Rudniku,
- kopališči Kolezija in Ilirija (prenova),
- 10 otokov športa za vse v vsaki mestni četrti do leta 2025, kamor sodijo tako otroška igrišča kot večnamenske športne ploščadi za športe z žogo in druge urbane športe,
- odprte športno-rekreacijske površine ob Ljubljani, Gruberjevem prekopu in Savi,
- tekaške in pohodne poti, ki se navezujejo na PST.

6.2.2.8. Kultura

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja na področju kulture je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- ohraniti obstoječo kulturno infrastrukturo, ki je v postopku denacionalizacije, ter pridobiti nove prostorske zmogljivosti za kulturne dejavnosti,
- izboljšati sodelovanje med MOL in državo, pri čemer je nujen pogoj usklajen dolgoročni program skupnih investicij v javno kulturno infrastrukturo,
- izboljšati dostopnost do javnih kulturnih dobrin in storitev z vidika enakomernejše prostorske razporejenosti kulturne ponudbe zunaj ožjega mestnega jedra,
- pridobiti več sredstev iz evropskih virov za osrednje naložbe v kulturo,
- zagotoviti pogoje za kulturno ustvarjalnost, dostopnost kulturnih dobrin in ohranjanje kulturne raznolikosti in identitete,
- zagotavljati varstvo kulturnih dobrin in obiskovalcev prirediteljev pred naravnimi in drugimi nesrečami.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Za razliko od nekaterih drugih centralnih dejavnosti glede zasnove kulturnih dejavnosti v prostoru, razen za področje splošnega knjižničarstva, ne obstajajo standardi, ki bi predpisovali število in vrsto ustanov glede na število prebivalcev ali velikost naselja. Nove kulturne programe je zato treba umeščati na podlagi izraženega pomanjkanja kulturnih programov ter primernosti lokacije.

(2) Glede razmestitve v prostoru je treba zgoščevati in krepiti kulturno dejavnosti glede na primerno raven v mestnem središču, lokalnih in četrtnih središčih ter ob mestnih vpadnicah. Zagotoviti je treba sredstva in prostorske možnosti za krepitev in nadaljnji razvoj obstoječih omrežij.

(3) Poleg vzdrževanja in nadgradnje teh omrežij ter obnove in modernizacije obstoječih kulturnih objektov v MOL so v naslednjih letih predvidene še:

- gradnja knjižnice NUK II na območju Aškerčeve, Slovenske, Rimske in Emonske,
- zgoščanje in dopolnjevanje mreže splošnih knjižnic,
- gradnja prirodoslovnega muzeja (Biološko središče),
- vzpostavitev centra sodobnih umetnosti v prenovljeni tovarni Rog,
- vzpostavitev centra tradicionalne in sodobne kulturne produkcije na Metelkovi,
- gradnja centra za sodobni ples na Metelkovi (gradnja plesne dvorane, vadbenih in drugih spremljevalnih prostorov),
- gradnja centra za intermedijske umetnosti na Metelkovi,
- gradnja kulturno-poslovnega centra v prenovljenem Kolizeju,
- gradnja objektov, namenjenih kulturi, v okviru četrti Nova Tobačna,
- gradnja Informacijske točke Barje za raziskovanje barja s poudarkom na kulturni in naravni dediščini,
- oživitev objektov starega letališča Ljubljana (muzejsko-zabavišni prostor na temo slovenskega letalstva),
- vzpostavitev slikarskih in kiparskih ateljejev v okviru novogradenj in prenov ter zagotavljanje večnamenskih prostorov za ljubiteljsko kulturo v stanovanjskih sooseskah,
- gradnja novega gledališča v neposredni bližini Baragovega semenišča (Bežigrad),
- gradnja novih depojskih in skladiščnih prostorov za potrebe kulture,
- zgoščevanje knjigarniške mreže (spodbujanje dodatnih programov, kot so kulturni večer, predstavitev knjig ...),
- vzpostavitev centrov ustvarjalnosti mladih,
- preureditev stanovanja na Ribjem trgu 2 v »Trubarjevo hišo literature«,
- obnova bivalnih in umetniških ateljejev Švicerija (Pod Turnom 2) in vzpostavitev rezidenčnega centra za tuje gostujoče umetnike,
- vzpostavitev centra za ustvarjalnost otrok Ljubljana: hiša eksperimentov, otroški muzej, hiša umetnosti za otroke (otroška galerija, glasbene delavnice za otroke), otroška igralnica,
- dokončanje obnove Fužinskega in Ljubljanskega gradu.

6.2.2.9. Dejavnost opravljanja verskih obredov

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja dejavnosti opravljanja verskih obredov je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti prostorske pogoje in ustrezne površine za dejavnost opravljanja verskih obredov,
- zagotoviti dobro dostopnost teh objektov z JPP in tudi z osebnim avtomobilskim prometom,
- omogočiti opremljanje površin z vso potrebno infrastrukturo.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Pomembno je ohranjanje obstoječih območij za verske obrede.

(2) Predvideni sta dve novi lokaciji: območje za cerkev v Štepanji vasi in območje za džamijo ob Parmovi ulici.

6.2.2.10. Državna in javna uprava

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja institucij državne in javne uprave je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- združevanje posameznih služb ministrstev na prostorsko zaokroženih lokacijah,
- umestitev posameznih državnih organov, ki delujejo v najemnih prostorih, v prostore v neposrednem ali posrednem lastništvu Republike Slovenije,
- umestitev državnih organov z manjšo intenzivnostjo poslovanja z občani na lokacije izven mestnega središča ob vpadnicah in v območja z dobro dostopnostjo z javnim potniškim prometom; tako se zmanjšajo tudi potrebe po parkirnih mestih za uslužbenice,
- združevanje dejavnosti javne uprave z večjo intenzivnostjo poslovanja z občani na dobro dostopnih lokacijah, vezanih na kakovosten javni promet,
- zagotavljati potresno odpornost ter druge vidike varnosti objektov in dejavnosti mestne uprave kot dela kritične infrastrukture mesta ter zagotavljati neprekinjenost delovanja ter visoko raven pripravljenosti za ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Državna in javna uprava se bo združevala predvsem na lokacijah:

- ob vpadnicah, v območju dobre dostopnosti z javnim prometom,
- na lokacijah Parmova, Kotnikova, Masarykova, Gregorčičeva, s potrebnimi razširitvami in drugih lokacijah v lasti Republike Slovenije,
- v Cukrarni kot centru državne, pokrajinske in občinske uprave predvsem s službami, vezanimi na poslovanje z občani.

6.2.3. Proizvodne dejavnosti

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja proizvodnih dejavnosti je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti ustrezne površine za razvoj funkcionalno in tehnološko različno infrastrukturno opremljenih površin za proizvodnjo, storitve in druge oblike podjetništva,
- spodbujati prenovo na opuščeni in neracionalno izkoriščeni proizvodni površini in uvajati nove visoko tehnološke oblike v proizvodnih in storitvenih dejavnostih,
- zagotavljati ustrezne nove površine za razvoj proizvodnih in tehnoloških parkov na državni in regionalni ravni ter v povezavi z univerzo in raziskovalnimi inštituti,
- opredeliti primerno lokacijo za prometno logistični terminal,
- zmanjšati negativne medsebojne vplive nezdružljivih rab v območjih za proizvodnjo in storitve,
- razmestiti različna proizvodna in storitvena območja po kriterijih dostopnosti, infrastrukturne opremljenosti, okoljskih omejitev in ogroženosti.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) **Zasnova območij za proizvodnjo** opredeljuje:

- območja gospodarskih con,
- območja za proizvodnjo in distribucijo energije,
- območja za industrijo in tehnološke parke,
- prometno logistični terminal.

(2) Uvajanje novih območij za proizvodne dejavnosti zaradi ukinitve več proizvodnih con v MOL in potrebe po novih delovnih mestih je tudi v skladu z usmeritvami Lizbonske strategije, ki v gospodarstvu poudarja pomen rasti in delovnih mest.

(3) Pri razvoju gospodarskih con je treba upoštevati poleg družbenoekonomskih pogojev, kapitala in znanja na področju visoke tehnologije in delovne sile tudi prostorske kriterije:

- optimalno povezavo s prometnim in energetskim omrežjem ter z drugo infrastrukturno opremljenostjo,
- gospodarske cone morajo biti umeščene ob prometnih vozliščih tako, da so dobro povezane z železniškim in cestnim omrežjem, ki omogoča javni prevoz, izkoristiti je treba tudi bližino obstoječe infrastrukture (letališče, električna energija večjih zmogljivosti in moči). Pri izbiri lokacije je treba preveriti možnost prenove in sanacije opuščenih industrijskih, komunalnih, prometnih in podobnih območij. Območja nekdanje industrije, ki izpolnjujejo prostorske, okoljske, infrastrukturne in druge pogoje sodobnih proizvodnih parkov je treba ponovno usposobiti za proizvodne namene,
- razmestitev proizvodnih dejavnosti ne sme poslabšati bivalnih in delovnih razmer v neposredni okolici in ne sme zmanjševati dostopnosti do drugih območij,
- v industrijskih območjih ne smejo biti umeščena stanovanja in spremljajoče dejavnosti, primarna kmetijska proizvodnja in dejavnosti, ki ogrožajo varnost ljudi in premoženja,
- na vplivnih območjih industrijskih nesreč novogradnje niso dovoljene,
- z načrtovanjem območja proizvodnih dejavnosti je treba zagotoviti tudi ustrezno ureditev zelenih površin in drugih odprtih javnih prostorov,
- na stiku območij proizvodnih dejavnosti in območij stanovanj je treba zagotoviti ustrezne odmike in zelene pasove,
- upoštevati je treba vse ukrepe za varstvo okolja,
- primernost lokacije za gospodarsko cono je treba ugotavljati po naslednjih kriterijih: gravitacijsko zaledje, prometna dostopnost, infrastrukturna oprema, navezave na raziskovalne ustanove, univerzo, tehnološki park in druga razvojna jedra, prostorske možnosti in omejitve, stanovanjske razmere v okolici in trg delovne sile itd.

Območja gospodarskih con

(4) V območja gospodarskih con, namenjenih obrtnim, skladiščnim, prometnim, trgovskim, poslovnim in proizvodnim dejavnostim, so umeščene predvsem tiste dejavnosti, ki za svoje delovanje potrebujejo dobro infrastrukturno opremljenost in dobro prometno dostopnost z navezavo na avtocestni sistem in železniško omrežje. Zaradi možnih vplivov posameznih proizvodnih in storitvenih dejavnosti niso umeščene v bližino bivalnih območij.

(5) Predlagana nova območja za razvoj gospodarskih con so:

- Sibirija – območje med avtocesto na jugu in potokom Mali graben na severu – predvsem za razvoj storitvenih dejavnosti,
- Nadgorica – območje ob regionalni cesti Ljubljana–Domžale in ob železnici – predvsem za razvoj pretežno poslovnih dejavnosti.

Območja za proizvodnjo in distribucijo energije

V območja za proizvodnjo in distribucijo energije so umeščeni termoelektrarna toplarna Moste, toplarna Šiška, območja za energijsko izrabo odpadkov, območja glavnih plinovodnih merilno-regulacijskih postaj, območja elektroenergetskih razdelilnih transformatorskih postaj in elektroenergetske napajalne postaje.

Območja za industrijo in tehnološke parke

(6) Opredeljeni sta dve območji za tehnološke parke:

- Brdo z umestitvijo proizvodnih, storitvenih in raziskovalnih dejavnosti, ki ne vplivajo obremenjujoče na okolje,
- Litostroj z umestitvijo proizvodnih in storitvenih dejavnosti, ki v svoje procese uvajajo nove visoke tehnologije. Dopustna je rekonstrukcija in nadomestna gradnja obstoječih nestanovanjskih stavb iz industrijske v pretežno poslovno dejavnost razen kompleksnih

industrijskih objektov. Sprememba namembnosti rabe stavb ne sme pomeniti povečanja tveganja za onesnaženje vodnega telesa.

(7) Predlagani novi območji za razvoj industrije sta:

- Zalog II – območje med ranžirno postajo Zalog in Zaloško cesto – predvsem za razvoj proizvodnih dejavnosti,
- Zalog III – območje med cesto do centralne čistilne naprave in območjem Koto – predvsem za razvoj prometno intenzivnih proizvodnih dejavnosti (v dveh delih, vmes zeleni pas do naselja Zalog).

Prometno logistični terminal

(8) Lokacija je umeščena med ranžirno postajo in proizvodno cono Zalog III in ima neposredni dostop na avtocestno omrežje.

Neperspektivna območja za proizvodnjo

(9) Za proizvodnjo so neperspektivna po površini manjša območja za proizvodnjo, ki so razpršeno razporejena po območju MOL in nimajo prostorskih, infrastrukturnih in drugih možnosti za nadaljnji razvoj. Zato se bo namembnost spremenila v skladu s potrebami in razvojem sosednjih območij. Ta območja so Totra, Žima, Opekarna Črnuče, Gameljne, Saturnus in druga.

6.2.4. Posebna območja

6.2.4.1. Trgovski centri

(A) *CILJI*

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja trgovskih centrov je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- razvijati trgovska središča v pogledu mednarodne konkurenčnosti, tako da lahko tekmujejo z drugimi v širšem gravitacijskem področju (Gradec, Zagreb, Trst, Reka),
- urediti prometno dostopnost ter tudi mirujoči promet in predvsem JPP,
- razvijati mešane programe, ne izključno trgovske.

(B) *ZASNOVA IN USMERITVE*

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja trgovskih centrov predvideva:

- razvijanje in dopolnjevanje trgovskih središč predvsem na sedanjih lokacijah,
- zagotavljanje možnosti izboljšanja trgovinske ponudbe in drugih programov,
- umeščanje poslovnih, športno-rekreativnih in kulturno-zabaviških dejavnosti v trgovska središča ter uvajanje mešane rabe površin,
- zmanjšanje negativnega vpliva na delovanje in razvoj različnih ravni trgovine na drobno, omrežje naj bo dopolnjeno ob upoštevanju konkurenčnosti proizvodov in ponudbe,
- izboljšanje ravni urbanistične opremljenosti in zagotavljanje rešitev za odpravo konfliktnih pojavov, ki jih imajo trgovinska območja na sosednja območja (hrup, prometne obremenitve, onesnaženje idr.),
- zagotavljanje varnosti, zlasti požarne in potresne, v samih objektih in prometne varnosti na območju trgovskih središč.

7. Zasnova gospodarske javne infrastrukture

7.1. Promet

7.1.1. Cestni promet

Karta 08: Cestno omrežje

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja cestnega prometa ima predvsem naslednje cilje:

- omejevati osebni avtomobilski promet v mestnem središču in posameznih zaključenih conah z gosto poselitvijo,
- povečati uporabo JPP z izboljšanjem povezanosti posameznih sistemov v enoten sistem in s sodobno ureditvijo prestopnih točk iz osebnega avtomobila na JPP, vključno s sistemom parkirišč (P&R),
- ustvariti možnosti za izločitev regionalnega in medkrajevnega tranzita,
- dopolniti obstoječo cestno mrežo z manjkajočimi odseki cest,
- ustvariti neposredne cestne povezave med posameznimi območji mesta,
- ustvariti zaključene urbane cone (kareje) brez tranzitnega prometa,
- skrajšati potovalne čase in poti s hkratnim zmanjševanjem emisij v prometu,
- gradbeno preurediti in tehnično dopolniti križišča s premajhno prepustnostjo oziroma slabo prometno varnostjo,
- skrajšati potovalne poti in čase s hkratnim zmanjšanjem emisij v prometu,
- odpraviti konfliktno točke, na katerih ni zadovoljive prometne varnosti (»črne točke«),
- odpraviti križanja z železniško progo v istem nivoju,
- urediti vodenje prometa z uvedbo inteligentnih transportnih sistemov,
- omejiti promet z motornimi vozili na območju kliničnega centra ter omogočiti hiter dostop za reševalna vozila do njega,
- urediti in vzdrževati prehodnost intervencijskih poti za zdravstvena in gasilska reševalna vozila in vzpostaviti vodenje prometa, ki bo omogočalo skrajšanje časov (ITS),
- ustvariti pogoje za delovanje prometno logističnega terminala v Zajčji dobri.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Cestno mrežo v MOL tvorijo (glede na prometno funkcijo):

- avtoceste in hitra cesta Zadobrova–Koseze,
- glavne in regionalne ceste,
- glavne mestne ceste,
- zbirne krajevne ceste,
- mestne ceste,
- stanovanjske ceste in ulice ter poti.

(2) Primarno cestno omrežje v Ljubljani, ki ga tvorijo glavne mestne ceste, je zasnovano radialno (mestne vpadnice) in koncentrično (krožne povezave – cestni obroči). To omrežje je v središču mesta zaključeno z notranjim obročem.

(3) Glavne ceste se v zasnovi razlikujejo med seboj tudi po načinu oblikovanja njihovega cestnega prostora. Pri glavnih cestah, ki so namenjene vstopu zunanjega prometa v mesto, so primarno upoštevane prometne potrebe (ugodnejši tehnični elementi, višja potovalna hitrost). Pri drugih, po katerih bo potekal predvsem notranji mestni promet, pa sta promet in hitrost podrejena možnemu prostoru in oblikovanju (prilagojeni tehnični elementi, nižja potovalna hitrost).

(4) Glavne mestne ceste so tudi ceste znotraj notranjega mestnega obroča, na katerih naj bi bil promet sicer močno omejen in selekcioniran (Slovenska cesta med Dunajsko in Barjansko ter povezava med Celovško in Zaloško cesto). Tako so uvrščene z namenom zagotoviti ustrezno raven gospodarjenja z njimi in poudariti njihov pomen za vodenje linij JPP skozi mestno jedro.

(5) Sistem zasnove glavnih in zbirnih cest je izbran tako, da potek vrisanih cest tvori zaključene urbane cone, znotraj katerih naj bi se odvijal samo njihov notranji promet. JPP poteka po robu teh con. Izjema so le večje cone, v katerih je JPP voden tudi skozi cono (zagotavljanje dostopnosti 5 minut hoje). Glavne in zbirne ceste ter ceste, po katerih poteka JPP, ustvarjajo cone, ki so primerne za ureditev režima umirjenega prometa.

(6) S tako zasnovo je ohranjena prvotna radialna zasnova cest, ki je dopolnjena s koncentričnimi cestnimi obroči. Z nekaj dopolnitvami je poleg notranjega (prvega) obroča ustvarjen še srednji (drugi) obroč. Pomembna sestavna dela srednjega (drugega) obroča sta oba predora – Golovec in Rožnik.

Dopolnitev zasnove cestne mreže v mestu

(7) Osnovno vodilo pri urejanju cestne mreže v Ljubljani je, da je treba mestne ceste preurediti predvsem na njihovih obstoječih površinah in zgraditi le manjkajoče odseke, ki bodo izdatno pomagali doseči postavljene cilje.

(8) Poleg že načrtovanih manjkajočih vmesnih delov cest (povezava Roška cesta–Njogoševa cesta in nova severna vpadnica Tomačevo–Žale) je na cestni mreži predvidena dopolnitev z novimi cestami, ki so razvidne na karti cestnega omrežja. To so predvsem:

- tangencialne ceste za vodenje regionalnega in daljinskega tranzitnega prometa mimo mesta,
- povezava Rudnika s predorom pod Golovcem do Kajuhove ulice,
- povezava med Litijsko in Letališko prek Chengdujske ceste,
- povezava med Litijsko in Bratislavsko prek Poti na Fužine,
- predor pod Rožnikom za povezavo med Drenikovo ulico in Koprsko ulico (srednji obroč),
- povezava od priključka AC Zadobrova do prometno logističnega terminala pri Zajčji dobravi,
- nov priključek AC s podaljškom Koprške ceste na Barje in preureditev priključkov AC na Rudniku,
- razširitev avtocestnega obroča na 6 pasov,
- povezava od Tržaške ceste pod železniško progo mimo Grbe/Vrhovcev do Tehnološkega parka in Brdnikove,
- razširitve obstoječih vpadnic s ciljem povečanja pretočnosti vozil javnega potniškega prometa na ločenih vozniških pasovih.

(9) Vsi zgoraj navedeni cestni odseki bodo v fazi podrobnejšega načrtovanja preverjeni s predhodnimi prometnimi študijami, ki bodo temeljile na konceptu trajnostnega prometa.

7.1.2. Železniški promet

Karta 09: Železniško omrežje

(A) CILJI

(1) Glavni cilj je, da železnica postane osnovna nosilka vseh vrst transportov (potniških in blagovnih) v mednarodnih okvirih in v regiji. Pri posodobitvi in dograditvi sistema železniških prog je treba poleg prometnih ciljev upoštevati še:

- vplive železniških prog na možnosti za razvoj mesta,
- vplive železniškega prometa na okolje,
- zmanjšanje celotne dolžine poteka (združevanje koridorjev) železniških prog na območju mesta,
- možnosti ugodnih cestnih povezav v mestu v primeru poglobitve proge, ki jo MOL podpira,
- potek hitre proge v evropskem koridorju TEN 5,
- povezavo sistema regionalnih vlakov v enotni sistem JPP v mestu,
- zgraditev že predvidenega prometno logističnega terminala (PLT) najvišje kategorije pri Zajčji dobravi.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Na podlagi zaključene Študije variant razvoja in druge železniške infrastrukture na območju ljubljanskega železniškega vozlišča, ki je preučila smotrnost, tehnično izvedljivost, vplive na okolje in ekonomsko upravičenost različnih variant vodenja železniškega prometa, bodo v državnem prostorskem načrtu določene končne trase železniških prog skozi Ljubljano in končna zasnova celotnega železniškega vozlišča.

(2) Zasnova ljubljanskega železniškega vozlišča je sledeča:

- proge v območju mestnega središča in potniške postaje potekajo pod terenom, v enem ali dveh nivojih, pri čemer je proga za tovorni promet ločena od tiste za potniški promet,
- proga za tovorni promet poteka zahodno od Rožnika med Vičem in Šentvidom v predoru, v razcepu zahodno od Rožnika se odcepi krak tovarne proge proti vzhodu, ki v predoru poteka pod mestnim središčem in potniškim centrom do tovarne postaje Moste, naprej proti vzhodu pa na terenu,
- varianta severne obvozne tovarne proge (Trata–Črnuče–Polje) je zaradi potrebe po večjih novih površinah in omejevanju razvojnih prostorskih potreb mesta, predvsem pa z okoljskega vidika, ker poteka prek najpomembnejšega vodovarstvenega območja, problematična in zato ni sprejemljiva,
- potek hitre proge od Dolgega mostu do železniške postaje in naprej proti Zidanemu mostu je predviden skozi predor pod Rožnikom,
- od Šentvida je predvidena nova gorenjska proga mimo Brnika do Kranja, stara proga pa postane regionalna,
- nova gorenjska proga se od Šentvida nadaljuje skozi predor do razcepa za Rožnikom, kjer se združi s primorsko progo,
- potek prog za hitro železnico in za tovorni promet skozi mesto je mogoče tudi spremeniti, če bo v postopku načrtovanja na ravni države ugotovljeno, da bodo s tem ustvarjeni boljši pogoji za obratovanje železnice, pri čemer pa ne smejo biti prezrti vitalni interesi mesta pri teh spremembah,
- število železniških tirov je treba optimizirati, površine vzdolž železniških koridorjev pa varovati pred pozidavo in jih urejati kot linijske javne prostore, da so s tem ohranjene za potrebe morebitnih širitvev koridorjev v prihodnosti,
- nove ureditve za potrebe železniškega prometa ne smejo poslabšati prehodnosti mestnega prostora in njegovih doživljajskih kvalitet, kjer pa do poslabšanja zaradi odsotnosti drugih možnih rešitev pride, so potrebni omilitveni ukrepi,
- obstoječe proge ohranijo svoj potek, s tem da sta gorenjska proga od Šentvida do Centra in primorska proga od Dolgega mostu do Centra namenjeni le regionalnemu potniškemu prometu,
- predvidena je nova regionalna železniška povezava do Vrhnike,
- načrtovani so drugi tiri na železniških progah: Ljubljana – Jesenice, Ljubljana – Kamnik in Ljubljana – Grosuplje,
- elektrifikacija je načrtovana za železniški progi Ljubljana – Kamnik in Ljubljana – Grosuplje,
- ohranjena je tudi železniška povezava med železniško postajo Ljubljana in BTC Cityjem,
- v okviru prestopnih točk in navezav na ostale vrste prometa je ob progah predvidena zgraditev dodatnih postajališč, treba jih je zgraditi pri Dolgem mostu (na železniški progi Ljubljana – Sežana), na Rudniku (na železniški progi Ljubljana – Grosuplje), postajališče Ježa (na železniški progi Ljubljana – Kamnik), postajališče Ljubljana – Moste (na železniški progi Ljubljana – Maribor),
- vozlišča za tovorni promet so tehnična postaja Moste, ranžirna postaja Zalog in novi prometno logistični terminal v Zalogu.

7.1.3. Javni potniški promet

Karta 10: Javni potniški promet

(A) CILJI

- (1) Zasnova javnega potniškega prometa je usmerjena predvsem v naslednje cilje:
- v čim večjem številu preusmeriti uporabo osebnega avtomobila na JPP,
  - omogočiti medsebojno dosegljivost posameznih delov mesta brez večkratnega prestopanja,
  - podaljšati glavne linije JPP do regijskih središč in urediti parkirne površine (P&R),
  - postaviti regionalno železnico za nosilko JPP v regiji,
  - z dostopnostjo JPP izboljšati bivalne razmere v mestu.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Z izboljšanjem ponudbe (direktnější potek linij, manj prestopanja, urejenost postajališč, krajši čakalni časi na postajah in poenoten cenik oziroma enotna vozovnica) naj bi se odstotek uporabe JPP povečal na okoli 20–22 %, pri uspešni promociji uporabe JPP pa tudi več. Za doseganje tega cilja je predvidena preureditev poteka linij JPP. Mreža glavnih mestnih cest je zasnovana tako, da omogoča 5-minutno dosegljivost postajališč JPP. Kjer to ni mogoče ali za to obstajajo drugi razlogi (prostorske omejitve, premajhno povpraševanje), je treba uvesti dostopnost prog JPP s servisiranjem povpraševanja z drugačnimi oblikami prevoza.

(2) Po kriteriju pomembnosti in prioriteti prometnega sredstva na njih so linije JPP razdeljene na:

- glavne, ki povezujejo glavne predele mesta (v začetni fazi zglobni avtobus, hitri avtobus, pozneje glede na povečano povpraševanje po JPP tirno vozilo – tramvaj),
- dopolnilne, ki povezujejo sosednje predele mesta (zglobni avtobus, avtobus), in
- servisne, ki servisirajo znotraj predela mesta (minibus – shuttle).

(3) Na karti 10 so označene ceste, po katerih bodo potekale glavne linije JPP. Vrsta vozil, ki bo obratovala na njih, še ni opredeljena (avtobus, tramvaj), za izbor vozil bo opravljena študija upravičenosti. Za glavne linije JPP bodo postopno uvedeni lastni prometni pasovi, po potrebi in selektivno tudi z dograditvijo dodatnega pasu oziroma od cestišča ločene površine.

(4) Obvezna sestavina vseh glavnih linij JPP so parkirišča P&R na vseh lokacijah, kjer se linije približajo pomembnim prometnim tokovom iz regije in na vstopnih točkah v mesto. Lokacije P&R so določene glede na prostorske možnosti in prometne potrebe, na vstopnih točkah v mesto naj bo zmogljivost teh površin vsaj 500 parkirnih mest.

(5) Z dopolnilnimi linijami mestnega avtobusnega prometa je treba oskrbeti celotno mestno območje in njegovo zaledje. Te linije bodo določene sproti in po potrebi.

(6) Servisne linije obratujejo v zaključenih območjih in imajo lahko fiksne ali spremenljive poti (na poziv).

(7) Zaradi visoke stopnje dnevnih migracij v okviru ljubljanske regije je treba v sodelovanju z okoliškimi občinami pospešeno zagotavljati integracijo mestnih linij JPP z ostalimi linijami JPP v regiji. Za ta namen je treba v največji možni meri izkoristiti obstoječe (oziroma modernizirane) železniške proge, jih dopolniti s smerjo proti Vrhniki ter na njih uvesti regionalne vlake. Vsako podaljšanje je treba dopolniti s površinami P&R (obvezno na koncu linije), ki morajo biti ustrezno opremljene.

7.1.4. Kolesarski promet

Karta 11: Kolesarski promet

(A) CILJI

(1) Za kakovostno kolesarsko infrastrukturo je treba pri načrtovanju kolesarskega omrežja zagotoviti predvsem pet temeljnih elementov: neprekinjenost, direktnost, privlačnost, varnost in udobnost. Ureditev te infrastrukture bo pripomogla k povečanju kolesarskega prometa in zmanjšanju prometa osebnih vozil ter posledično k izboljšanju prometnih in bivalnih razmer.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Mesto potrebuje poleg nepretrganih kolesarskih vpadnic notranji kolesarski obroč (5-minutna dostopnost s kolesom iz središča mesta), s katerim bi bil dosežen hitrejši tranzit kolesarjev po obroču namesto skozi mestno jedro. Znotraj notranjega kolesarskega obroča je predvidena ureditev enakomerne terciarne mrežaste strukture kolesarskih povezav z rastrom, ki ni večji od 200 m.

(2) V dosegu 15-minutne dostopnosti s kolesom iz središča mesta je predviden še en gravitacijski zunanji kolesarski obroč, namenjen predvsem daljinskemu kolesarskemu prometu z možnostjo izoginitve zgoščenemu mestnemu območju ali samo kot najkrajša navezava do naslednjega kraka daljinske povezave. Med obema kolesarskima obročema je predvidena ureditev vzporedne enakomerne sekundarne mrežaste strukture kolesarskih povezav z rastrom, ki ni večji od 500 m.

(3) Med obema kolesarskima obročema so v radialni smeri predvidene kratke in čim direktnejše, udobnejše in varnejše primarne kolesarske povezave, ki so nato navezane na poti daljinskega državnega kolesarskega omrežja.

(4) Načrtovanje in izvedba gradbenih del za kolesarske površine sta največkrat izvedeni hkrati z urejanjem ali gradnjo cest. V primeru, da se pri načrtovanju cest zgodi, da je prostor po širini omejen, je kolesarske poti mogoče voditi tudi po vzporednih cestah, če niso preveč oddaljene.

(5) Prometne površine za kolesarje (in pešce) niso načrtovane ob glavnih mestnih cestah z veliko prometno obremenitvijo zaradi onesnaženosti zraka, če obstaja možnost njihovega vodenja na vzporednih cestah, ki niso preveč oddaljene.

(6) Vzporedno z urejanjem kolesarskih poti bo treba urejati tudi nove kolesarnice. Lokacije in velikost naj bodo določene v okviru urbanističnega urejanja posameznega urbanega območja.

(7) Postopno naj bo uvedena tudi akcija »mestno kolo« (nabava koles, površine in služba za vzdrževanje in hranjenje koles).

7.1.5. Mirujoči promet

(A) CILJI

(1) Glavna cilja načrtovanja mirujočega prometa v mestu sta izboljšati dostopnost mesta in izboljšati bivalne razmere (odprava ali temeljito zmanjšanje motečih vplivov) v mestu. Drugi cilji so:

- urediti parkirišča P&R na površinah ob mestnih vpadnicah in v regijskih urbanih centrih, ki so dobro povezana z mestom z JPP, in s tem zmanjšati osebni motorni promet v mestu,
- olajšati in pospešiti gradnjo skupinskih garažnih zmogljivosti za potrebe prebivalcev v MOL,
- zagotoviti parkirne možnosti znotraj ožjega mesta za potrebe obiskovalcev kulturnih in podobnih prireditev ter dejavnosti, ki jih mesto izkaže kot svoj poseben interes.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Izboljšanje pogojev za mirujoči promet, predvsem za dnevno parkiranje, je treba doseči z naslednjimi posegi in ukrepi:

- z graditvijo novih P&R na površinah ob mestnih vpadnicah,
- s podaljšanjem linij JPP v regijo in formiranjem P&R v regijskih urbanih centrih (dogovor s sosednjimi občinami),
- s formiranjem novih linij JPP v smereh večjega povpraševanja (obratovanje lahko tudi časovno omejeno, npr. ob konicah za dom-služba-dom, zmanjšanje števila prestopanja),
- s preselitvijo dejavnosti, ki zaposlujejo veliko delavcev, in dejavnosti, ki imajo veliko število obiskovalcev, na prometno dostopnejša mesta,
- z ustrežno cenovno politiko (bližje – dražje, kratkotrajno – cenejše, dolgotrajno – dražje),
- s spodbujanjem uporabe JPP (različni ukrepi: potovalni načrti podjetij, uradov),
- s spodbujanjem gradnje parkirišč v večetažnih objektih zaradi izboljšanja izrabe zemljišč,

- z določitvijo ustreznih parkirnih normativov za ureditev parkiranja v stanovanjskih območjih.

(2) V zvezi s površinami za P&R je treba zagotoviti:

- javno razsvetljavo,
- kontrolo dovoza in odvoza (varovanje) vozil,
- dodatno ponudbo (prodajalne, kioski, WC),
- prostorske možnosti za dodatno »opremljanje« teh lokacij, npr. čistilnica, avtoservis, kolesarnice ipd.
- varen dostop do postajališča JPP,
- ozelenitev z visokim drevjem.

7.1.6. Vodni promet

(1) Plovno območje celinskih voda na območju MOL, kjer je dovoljena plovba za gospodarske, turistične, športne in rekreacijske namene, obsega reki Savo in Ljubljanico ter Grubarjev prekop in vodotok Ižico.

(2) Za vodni promet (za gospodarske, turistične in športno-rekreativne namene) po celinskih vodah na območju MOL je treba določiti plovni režim, upoštevajoč veljavne državne predpise za plovbo po celinskih vodah in veljavne občinske predpise za plovbo po Ljubljani.

(3) Na Ljubljani je treba urediti pristanišče na Špici (na Gruberjevem prekopu) ter omogočiti organizirano plovbo v turistične namene. Vstopno-izstopna mesta so na Ljubljani, Grubarjevem prekopu in Ižici. Z ureditvijo ustreznih postajališč in servisnih točk pa nastane tudi možnost za uvedbo JPP.

(4) Na reki Ljubljani je dovoljena plovba za prevoz potnikov in blaga s plovili na motorni pogon na odseku Ljubljane od mostu avtoceste v Črni vasi do zapornice na Ambroževem trgu ter po Grubarjevem prekopu z določenimi tehničnimi omejitvami plovil. V prihodnosti je treba težiti k uvajanju takšnih pogonov, ki ne onesnažujejo ozračja (npr. električni). Dovoljeni sta tudi športna in rekreacijska plovba s plovili brez motorja.

(5) Na Savi potekata športna in rekreacijska plovba s plovili brez motorja.

(6) Za varno izvajanje vodnega prometa je treba zagotoviti ustrezne zmogljivosti za reševanje na vodi in iz vode.

7.1.7. Zračni promet

(1) Potniški in tovorni zračni promet Ljubljane sta vezana na letališče Brnik, ki je tudi osrednje slovensko letališče. Načrtovani sta njegova razširitev in posodobitev, predvsem pa je treba zagotoviti boljšo povezanost mesta z letališčem, ki leži zunaj MOL. V ta namen je poleg obstoječe AC načrtovana nova železniška proga Šentvid–Brnik–Kranj.

(2) MOL bo v naslednjem obdobju nadaljevala aktivnosti za opredelitev lokacije športnega letališča na svojem teritoriju.

(3) Za različne potrebe so v mestnem območju predvidene tudi lokacije helidromov:

- za potrebe Univerzitetnega kliničnega centra na objektu ob Bohoričevi ulici,
- za potrebe Ministrstva za obrambo ob Baragovi ulici in štajerski vpadnici,
- skladno s pogoji Ministrstva za promet na več poslovnih stavbah (Tobačna, Kolizej),
- za potrebe zaščite, reševanja in pomoči na novi lokaciji Gasilske brigade Ljubljana.

7.2. Elektronske komunikacije

(A) *CILJI*

(1) Cilji prostorskega načrtovanja na področju telekomunikacij so:

- z dolgoročnim, stabilnim in pospešenim razvojem elektronskih komunikacij zagotoviti zanesljive komunikacijske storitve, katerih ponudba bo usklajena s pričakovanji uporabnikov in potrebami informacijske družbe. Cilj je zagotoviti možnost priključka na optični kabel vsem gospodinjstvom in poslovnim uporabnikom v vseh mestnih in obmestnih središčih,
- zagotoviti dostopnost univerzalnih telekomunikacijskih storitev vsem na celotnem območju MOL po dostopnih cenah,
- zagotoviti in pospeševati učinkovitost in tekmovanje med ponudniki telekomunikacijskih storitev,
- umeščati objekte komunikacijske infrastrukture na čim bolj nevpadljiv način ob upoštevanju okoljskih in prostorskih razsežnosti posega,
- zagotavljati potresno varnost in druge vidike varnosti objektov in dejavnosti telekomunikacij kot dela kritične infrastrukture mesta, zagotavljati neprekinjenost delovanja ter visoke ravni pripravljenosti na ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Dolgoročno je pričakovati razmah elektronskih komunikacijskih povezav, zato mora MOL pripraviti koncept gradnje telekomunikacijskega omrežja in skupaj z operaterji oziroma ponudniki storitev zagotoviti dostopnost telekomunikacijskih povezav za vsak objekt. Podpora je dana gradnji širokopasovnih omrežij kot osnovne optične hrbtenice in zagotovitvi razpršene navezave uporabnikov s pomočjo brezžičnih tehnologij. Obstoječo kanalsko infrastrukturo je treba ustrezno razširiti in povezati z ostalimi tehnološko naprednimi sistemi za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev.

(2) V mestnem in obmestnih središčih je treba zagotoviti omejen brezplačni dostop do interneta, ki predstavlja tudi podporno tehnologijo za vse javne službe v občini.

(3) Zaradi vizualne izpostavljenosti objektov mobilne telefonije je nujno treba mobilne brezžične telefonske povezave skrbno načrtovati in upoštevati sodobna načela umestitve in zakrivanja baznih postaj v prostoru.

(4) Območje MOL je ustrezno pokrito s sistemom oddajnikov RTV, ki se nahajajo na stavbi RTV na Kolodvorski ulici, na stavbi Telekom Slovenije na Cigaletovi ulici, na stavbi Telekom Slovenije v Stegnah in na Šancah na Ljubljanskem gradu. Koridorji oddajniških povezav so usmerjeni proti oddajnikoma na Krimu in Krvavcu.

(5) Gradnja objektov, ki se nahajajo v liniji brezžičnih komunikacijskih povezav oddajnikov RTV Slovenije in Telekom Slovenije, je dovoljena le v skladu s pogoji pristojne službe.

7.3. Energetika

Karta 12: Oskrba s toploto, plinom in naftnimi derivati

Karta 13: Elektroenergetski sistem

(A) CILJI

- (1) Pri načrtovanju energetske infrastrukture za zagotavljanje oskrbe z energijo so cilji naslednji:
- zagotavljati kakovostno in zanesljivo oskrbo na celotnem območju MOL,
  - prednostno uporabljati obnovljive vire energije za ogrevanje in hlajenje ter za proizvodnjo električne energije,
  - proizvajati električno energijo iz obnovljivih virov energije, kot sta vodna energija reke Save in sončna energija, ter postaviti čim več malih kogeneracijskih in trigeneracijskih postrojev,
  - uporabljati obnovljive vire energije na javnih površinah zaradi ozaveščanja porabnikov,
  - uporabljati potencial za energetske preskrbo z lesno biomaso (na primer vzhodnega dela MOL),
  - zagotavljati dolgoročno in kakovostno oskrbo z energijo,
  - vključiti ukrepe učinkovite rabe energije pri gradnji novih javnih stavb in jih naknadno vpeljati pri obstoječih javnih stavbah in na drugih vidnih javnih površinah v mestu,

- vključiti ukrepe učinkovite rabe energije tudi pri vseh ostalih novo zgrajenih objektih,
- načrtno uporabljati raznolike vire energije ter zagotoviti zadostne zaloge,
- spodbijati učinkovito rabo primarne energije s sproizvodnjo toplotne in električne energije ter uporabo toplotne energije za hlajenje (trigeneracija),
- uporabljati domače in obnovljive vire energije,
- zmanjšati obremenjevanje okolja s spodbujanjem uporabe obnovljivih virov energije in priklučevanjem stavb na centralna sistema MOL: sistem daljinskega ogrevanja in distribucijski sistem zemeljskega plina,
- spodbujati racionalno rabo prostora in usklajeno izvajanje energetskih naprav in omrežja,
- zagotavljati potresno varnost in druge vidike varnosti objektov in dejavnosti energetike kot dela kritične infrastrukture mesta ter zagotavljati neprekinjenost delovanja in visoke ravni pripravljenosti na ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

Proizvodnja toplotne (in električne) energije

(1) Za povečanje zanesljivosti dobave, izpolnjevanje okoljevarstvenih zahtev in racionalnejšo proizvodnjo je treba dopolniti obstoječe proizvodne objekte, zato sta načrtovani gradnja novega plinsko-parnega kogeneracijskega postroja v TE-TOL v Mostah in v TOŠ v Šiški ter posodobitev vršne kotlovnice in rezervoarskih prostorov v TOŠ s prehodom mazuta na kurjenje okoljsko sprejemljivejšega ekstra lahkega kurilnega olja. Pri načrtovanju objekta za toplotno obdelavo sekundarnega goriva iz RCERO Barje in CČN v Zalogu je treba zasledovati cilj koristne izrabe pridobljene toplote z vključitvijo v sistem daljinskega ogrevanja.

(2) Niz hidroelektrarn na Savi predstavlja največji vodni (obnovljivi) vir energije, ki ga je še mogoče izkoristiti za proizvodnjo električne energije. Na odseku Ljubljanske kotline so predvidene hidroelektrarne Ježica, Šentjakob, Zalog, Jevnica, Kresnice in Ponoviče. Za manjše hidroelektrarne pa je treba upoštevati tudi možnosti na reki Ljubljanici.

(3) Hidroelektrarne na srednji Savi bodo povezale stopnje na zgornji in spodnji Savi v sklenjeno verigo. Na odseku je predvidenih deset oziroma devet energetskih stopenj in se v geografskem pogledu delijo na dve območji: Ljubljansko kotlino s hidroelektrarnami Ježica, Šentjakob, Zalog, Jevnica, Kresnice in Ponoviče ter kanjonski del Zasavja s hidroelektrarnami Renke, Trbovlje in Suhadol.

(4) Vsi objekti na srednji Savi so zasnovani v dveh možnih tipih hidroelektrarn: rečne in derivacijske elektrarne. Posegi v rečni prostor so naravnani tako, da v ničemer ne poslabšujejo stanja v vodotoku, temveč rešitve pomenijo novo kakovost in vrednost v prostoru. Pri načrtovanju objektov na Savi so zahtevani posebni zaščitni ukrepi, kot so zagotavljanje poplavne varnosti, varovanje kakovosti in količine podtalne vode ter varovanja vodnega režima in rečne dinamike. Ob tem je treba zagotavljati tudi prehodnost jezovnih zgradb za vodne organizme, ohranjanje biološke raznovrstnosti in avtohtonosti habitatov ter ohranjanje in varovanje naravnih vrednot.

(5) Spodbujati je treba tudi nameščanje fotonapetostnih panelov na prikladnih lokacijah na objektih, na primer na strehah ali na pročeljih stavb. Še posebej na javnih zgradbah in na vidnih javnih površinah je treba zasnovati demonstracijske projekte rabe obnovljivih virov energije in ukrepov za varčno rabo energije. Izvedbeni prostorski akti ne smejo preprečevati uporabe obnovljivih virov za ogrevanje, hlajenje ali proizvodnjo električne energije.

Sistem daljinskega ogrevanja s toploto in paro

(6) Znotraj območja daljinske oskrbe s toploto je cilj zgoščevati odjem, to je priklučitev vseh sedanjih in novih objektov, kjer je to mogoče in ekonomsko upravičeno. Razširiti je treba področja uporabe toplote iz sistema daljinskega ogrevanja, prednostno za hlajenje stavb na temelju absorpcijske tehnologije, s čimer je večja izkoriščenost sistema daljinskega ogrevanja in zmanjšana obremenjenost elektroenergetskega sistema.

(7) Zaradi zmanjševanja emisij v okolje je treba z ustreznimi upravnimi akti določiti sistem daljinskega ogrevanja kot prednostni način oskrbe z energijo za ogrevanje in hlajenje.

(8) Vročevodno omrežje je mogoče razširiti tudi na nova razvojna območja tik ob meji sedanjega oskrbovalnega sistema. Na sistem daljinskega ogrevanja naj bodo priključene predvsem večje kotlovnice, ki trenutno niso vključene v sistem oskrbe s plinom. Za večjo zanesljivost oskrbe in izrabe je treba zgraditi nova sistemska vročevoda od Toplarne Šiška proti središču mesta in po novi štajerski vpadnici na odseku med Baragovo cesto in Žalami. Zaradi dotrajanosti je treba vročevodno omrežje sistematično obnavljati. Črpališča za distribucijo vroče vode je treba posodobiti in prilagoditi novim režimom obratovanja virov za proizvodnjo toplote.

(9) Parovodni sistem je treba skladno s potrebami odjemalcev bodisi nadomestiti z vročevodnim sistemom bodisi rekonstruirati (gradnja povratnega kondenzatnega voda). Za tehnološke potrebe je predvidena gradnja parovoda od TE-TOL do Papirnice Vevče.

Opremljenost območij s plinovodnim omrežjem

(10) Za zagotavljanje ustreznih količin zemeljskega plina za oskrbo MOL, to je za dolgoročno zanesljivo napajanje distribucijskega omrežja in za priključitev načrtovane plinske tehnologije v TE-TOL, je treba zgraditi prenosni plinovod M5/R51 Vodice-TE-TOL. Prvi del tega plinovoda do RP Jarše predstavlja tudi prvi odsek prenosnega plinovoda M5 Ljubljana-Novo mesto, ki se od RP Jarše nadaljuje v smeri proti vzhodu in jugu. Za priključitev načrtovane plinske tehnologije v TOŠ je treba zgraditi prenosni plinovod R52 Kleče-TOŠ. Zaradi povečanja zmogljivosti obstoječega prenosnega plinovodnega omrežja je načrtovana gradnja plinovoda M3/1 Šempeter-Vodice. Za zagotavljanje ustreznih količin zemeljskega plina za oskrbo MOL je treba zgraditi še prenosna plinovoda R51A RP Jarše-10000 v Sneberjah in R51B TE-TOL-Vevče. Oba plinovoda se priključita na obstoječe (rekonstruirano) prenosno plinovodno omrežje 10000 za zagotovitev napajanja Ljubljane prek plinovodnega obroča.

(11) Kot eden od ukrepov povečanja zanesljivosti oskrbe je predvidena sklenitev plinovodnega obroča okrog Ljubljane na trasi od MRP Rudnik do plinovoda 10000 na Studencu. Plinovod MRP Kozarje-MRP Rudnik je treba izvesti kot rekonstrukcijo v isti trasi ali kot novogradnjo ob trasi južne avtoceste. Na celotnem plinovodnem obroču okoli Ljubljane je treba dvigniti obratovalni tlak.

(12) Prednostni sta priključevanje sedanjih (predvsem vseh večjih kotlovnice na trdna ali tekoča goriva) in novih objektov zunaj območja možne oskrbe s sistemom daljinskega ogrevanja ter s tem zgoščevanje odjema. Sistem oskrbe z zemeljskim plinom je mogoče razširiti na obrobna območja mesta (Rudnik, Ilovica, Rakova jelša, Sibirija, Cesta dveh cesarjev, Dolgi most, Brdo, Vrhovci jug, Majland, Žeje, Kozarje, Bokalce, Dolnice, Glince, Pržan, Stanežiče, Medno, Tacen, Šmartno pod Šmarno goro, Gameljne, Ježica sever, Savlje sever, Cesta na Brod, Šentjakob, Podgorica, Obrije, Jarše, Šmartno, Hrastje, Sneberje, Zadobrova, Novo Polje, Slape, Vevče vzhod, Kašelj, Dobrunje, Zadvor, Sostro, Žabja vas in še večje število manjših zaključenih območij) ter izvesti priključitve vseh porabnikov zemeljskega plina.

Za širitev oskrbovalnega območja in povečanje zanesljivosti oskrbe je treba zgraditi regulatorске postaje (Stanežiče, Zadobrova, Dobrunje, Peruzzijska in Brdo) in glavne distribucijske plinovode v vlogi sistemskih povezav. Zaradi dotrajanosti je treba obstoječe distribucijsko plinovodno omrežje sistematično obnavljati, prednostno omrežje iz PVC materiala.

Pri gradnji novih sosesk z večjo gostoto pozidave, ki se nahajajo zunaj vplivnega območja sistema daljinskega ogrevanja, je smiselno graditi lokalne sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja. Lokalne energetske vire je treba priključiti na plinovodni sistem in toploto (hlad) proizvajati v soprodukciji z elektriko.

(13) Predvidene so izvedba popisa vseh kurišč v MOL, preveritev stanja cistern za kurilno olje in opredelitev sanacijskih ukrepov ter obveznost priklopa na sistem daljinskega ogrevanja ali sistem oskrbe zemeljskim plinom, kar naj bo konkretno opredeljeno v lokalnem energetskem konceptu MOL.

(14) Utekočinjeni naftni plin (avtoplin, LPG, GPL) in stisnjeni zemeljski plin (CNG) sta okolju prijazni plinski gorivi za uporabo v motornih vozilih, katerih uporaba lahko znatno pripomore k zmanjšanju emisij v prometu. V prihodnosti je pričakovati porast teh goriv, zato je treba njuno uporabo spodbujati in predvideti več črpalk LPG in CNG na območju MOL.

Elektroenergetski sistem – opremljenost območij

(15) Za zanesljivo preskrbo ljubljanskega elektroenergetskega bazena je treba izvesti nekatere ključne posege, ki vsebujejo gradnjo ali obnovo daljnovodnih povezav. Najpomembnejša posega sta gradnja prenosnega daljnovoda 2 x 400 kV Beričevo–Krško, s čimer bo zagotovljena oskrba iz Krškega, in zamenjava obstoječega prenosnega 220 kV daljnovoda z novim, 2 x 400 kV daljnovodom Divača–Kleče–Beričevo–Podlog. V prenosnem omrežju je za zagotovitev zanesljivega napajanja mesta Ljubljana predvidena še gradnja prenosnih daljnovodov 2 x 110 kV Beričevo–Zasavje ter voda 2 x 110 kV Logatec–Vič.

(16) V distribucijskem omrežju je za zagotovitev zanesljivega napajanja Ljubljane treba zgraditi vod 2 x 110 kV Polje–Vič, novi vod 2 x 110 kV Kleče–Litostroj po obstoječi trasi 35 kV daljnovoda, nekatere nove 110 kV kabelske povezave na relacijah RTP Litostroj–RTP Siška–RTP Vrtača–RTP PCL–RTP Center–RTP Toplarna. V skladu z razvojnimi študijami je treba predvideti tudi 110 kV kabelsko povezavo od RTP Vrtača (lokacija Tobačna) v smeri RTP Trnovo oziroma daljnovoda 2 x 110 kV Polje–Vič (in dolgoročno RTP Lavrica, če oziroma ko bo le-ta izvedena v občini Škofljica). Na mestnem območju je treba zgraditi nove razdelilne transformatorske postaje Vrtača (Tobačna), PCL, Toplarna, Trnovo ter pozneje Stanežiče, RTP Brdo, Vevče, Rudnik ter izvesti razširitve oziroma rekonstrukcije obstoječih RTP Vič in Bežigrad.

(17) Zaradi prehoda srednjenapetostnega omrežja z 10 kV na 20 kV so vse predvidene novozgrajene RTP načrtovane v 20 kV izvedbi, vse bodo priključene na 20 kV srednjenapetostno omrežje. Zato bo nujno treba v najkrajšem času zamenjati skoraj 600 km 10 kV kablov s 20 kV, kar je mestu Ljubljana v energetskem smislu bistvena prednostna naloga.

Blagovne rezerve

(18) Za potrebe blagovnih rezerv RS je treba na lokaciji Zalog zagotoviti maksimalno možno širitev skladiščnega prostora za ohranjanje naftnih derivatov ter na lokaciji Verovškova ulica ohraniti in zagotoviti možnost širitve skladiščnih zmogljivosti za utekočinjeni naftni plin.

(19) Za potrebe obveznih rezerv nafte in njenih derivatov RS je treba na lokaciji Energetika Ljubljana zagotoviti skladiščne kapacitete najmanj v sedanjem obsegu (36.000 m²) za skladiščenje naftnih derivatov.

(20) Obstoječa območja za hranjenje naftnih derivatov se ohranjajo: Zalog (severni in južni del), TE-TOL, Energetika Verovškova in Butan plin Verovškova.

7.4. Oskrba z vodo ter odvajanje in čiščenje odpadne vode

Karta 14: Vodovodni sistem

Karta 15: Odvajanje in čiščenje odpadne vode

(A) CILJI

(1) Oskrba z vodo ter odvajanje in čiščenje onesnaženih voda sta nedeljiv sistem, zato morajo biti cilji skupni. Najpomembnejši skupni strateški cilji pri oskrbi z vodo ter odvajanju in čiščenju onesnaženih voda so:

- zagotavljati potrebno količino kakovostne zdrave pitne vode vsem prebivalcem MOL,
- racionalno uporabljati naravne vire in sanirati omrežja za zmanjševanje izgub na 15–20 %,
- zaščititi vodne vire z vodovarstvenimi območji,
- aktivno zaščititi vodarne z bogatenjem podtalnice,
- sanirati obstoječe vire onesnaževanja znotraj vodovarstvenih območji vodnih virov,
- povečati prostornino vodohranov ali ustrezno energetska napajanje,
- zadrževati in ponikati neonesnažene padavinske vode v urbanih področjih,
- uporabljati deževnico za sanitarno vodo (spodbujati uporabo, vendar ne pri salonitnih strehah z vsebnostjo azbesta in pri strehah z drugimi škodljivimi primesmi),
- iskati potencialne rezervne vodne vire,
- priključiti skupaj 95 % prebivalcev na sistem za odvajanje in čiščenje onesnaženih voda,
- prenavljati in posodobiti dotrajane in preobremenjene kanalizacijske sisteme,
- sanirati predele s stihijsko in razpršeno gradnjo,
- varovati pred poplavami s padavinskimi vodami in vdorom visokih voda iz rek,
- opremljati kanalizacijski sistem z zadrževalnimi bazeni, pri čemer sta cilja čim manjše onesnaževanje s prelito vodo in da bi Ljubljana postala spet kopalna voda,
- zagotavljati potresno varnost in druge vidike varnosti objektov in dejavnosti zagotavljanja pitne vode in odvajanja odplak kot dela kritične infrastrukture mesta, zagotavljati neprekinjenost delovanja ter visoke ravni pripravljenosti na ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Oskrba MOL s pitno vodo temelji na izkoriščanju podzemne vode Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja ter nekaterih manjših vodnih virov predvsem v vzhodnem delu MOL.

(2) Nujna je zaščita (zadostnih količin pitne vode) že obstoječih vodarn. Dolgoročni ukrepi za zagotavljanje ustrezne kakovosti in količine pitne vode so:

- umetna infiltracija ob vodarni Kleče (ponikovalno polje Roje) ali povečevanje naravne infiltracije vode iz deregulirane oziroma ustrezno spremenjene brežine reke Save,
- nadomestna vodarna Hrastje (Hrastje 3) na savski terasi med reko Savo in Šmartnim,
- potencialni vodni viri na območju Draveljske doline in ob Curnovcu – določiti je treba ustrezno namensko rabo za ohranitev potenciala.

(3) Dolgoročno je predvidena izvedba vseh ukrepov za zagotovitev ustreznih vodnih virov za oskrbo naselij na območju lokalnih vodovodnih sistemov na vzhodnem delu MOL ter na Toškem čelu in Šmarni gori. V I. fazi je treba urediti oskrbo s pitno vodo v vseh posameznih lokalnih vodovodnih sistemih, ki bodo opremljeni z novimi ali izboljšanimi vrtinami oziroma zajetji ob hkratni sanaciji cevovodov in objektov v sistemih. V II. končni fazi bodo lokalni vodovodni sistemi na vzhodnem delu MOL smiselno in po potrebi združeni v večje zaključene sisteme.

(4) Zagotavljanje požarne vode je pomemben del funkcije vodooskrbnega sistema, vendar bo na nekaterih perifernih območjih treba preučiti alternativne vire te oskrbe zaradi neugodnega vpliva na zastajanje vode (poraba/večji prerez cevovoda zaradi zagotavljanja delovanja hidrantnega omrežja).

(5) Glede na zakonske zahteve in načrtovane dograditve kanalizacijskega sistema v Ljubljani bo treba čistilno napravo dograditi in nadgraditi, kar bo predstavljalo gradnjo III. faze CČN, ki bo obsegala:

- povečanje zmogljivosti CČN zaradi preobremenjenosti obstoječe naprave in predvidenih priključevanj novih uporabnikov,
- gradnjo terciarne stopnje čiščenja (denitrifikacija in odstranjevanje fosforja),
- prilagoditve in ureditev obstoječe CČN.

(6) V vseh poselitvenih območjih znotraj centralnega kanalizacijskega sistema, ki obsega kotlinski del Ljubljane, je treba zgraditi kanalizacijsko omrežje. Prvenstveno je treba dograditi sklop kanalizacijskega sistema Ljubljanskega polja in določiti ukrepe za večjo varnost oskrbe s pitno vodo z zmanjšanjem negativnih dejavnikov, ki vplivajo na njeno kakovost.

(7) Ostala območja zunaj centralnega kanalizacijskega sistema je treba opremiti v skladu z določili Pravilnika o odvajanju in čiščenju odpadne vode in državnega operativnega programa z lokalnimi kanalizacijskimi sistemi. To so kanalizacijski sistemi v naseljih Rašica, Dobrava v Črnučah (ob Štajerski cesti), Podgrad, Besnica, Gabrje pri Jančah, Češnjica, Zagradišče, Pance in Veliki Lipoglav. Na območjih, kjer gradnja kanalizacijskih sistemov ni zahtevana ali predvidena, je treba dovoliti gradnjo malih čistilnih naprav ali nepretočnih greznic, ki morajo biti atestirane in redno vzdrževane.

(8) Z gradnjo zbiralnika C0 od Broda do centralne čistilne naprave Zalog so zagotovljene zadostne zmogljivosti, da je mogoče ukiniti delovanje čistilnih naprav Brod in Črnuče. Na C0 bo navezanih 147 naselij z možnostjo odvajanja odpadne vode.

(9) Predvidena je gradnja kanalizacijskega sistema na Rakovi jelši, s čimer bo urejeno dolgoletno onesnaževanje Ljubljanice in Ljubljanskega barja ter odpravljena zdravstvena ogroženost Ljubljane. Na sistem bodo priključena tudi območja Sibirijske, Ilovice, Črne vasi in poselitvena območja ob Lžanski cesti.

(10) Izboljšanje delovanja obstoječega kanalizacijskega sistema, ki bo izboljšalo delovanje sistema in zmanjšalo vpliv na okolje, bo zagotovilo večje transportne in dinamične zmogljivosti sistema, preprečilo vtok Ljubljanice v kanalizacijski sistem in zaščitilo Ljubljanico pred onesnaženjem. Na centralnem kanalizacijskem sistemu je tako predvidena gradnja zadrževalnih bazenov s skupno zmogljivostjo 37.000 m³. Ti zadrževalni bazeni so:

- zadrževalni bazen ob Stolpniški ulici v športnem parku z zmogljivostjo 15.000 m³,
- zadrževalni bazen ob Kajuhovi ulici ob sotočju Ljubljanice in Gruberjevega prekopa z zmogljivostjo 6.000 m³,
- zadrževalni bazen na Krakovem z zmogljivostjo 6.000 m³,
- zadrževalni bazen na območju CČN Zalogu pred dotokom na čistilno napravo z zmogljivostjo 10.000 m³,
- zadrževalni kanal Fužine–Zalog od razbremenilnika v Ljubljanico pri Fužinskem gradu do CČN v Zalogu; za zadrževalni kanal Fužine–Zalog je v izdelavi občinski podrobni prostorski načrt.

(11) Nujna je obnova zastarelega ali poškodovanega kanalizacijskega omrežja.

(12) Pri vseh večjih novih objektih v MOL je treba zagotoviti sistem zbiranja deževnice za sanitarno vodo.

7.5. Odpadki

(A) CILJI

(1) Temeljni cilj je racionalno ravnati s komunalnimi in drugimi odpadki, in sicer v tem okviru racionalno izrabljati prostor za sisteme zbiranja odpadkov, objekte za njihovo obdelavo ter odlaganje preostankov odpadkov po obdelavi ob zmanjševanju vplivov na okolje. Pri tem je treba prednostno zagotoviti:

- čim večjo pokritost območja MOL z ločenim zbiranjem (frakcij) komunalnih odpadkov na izvoru,
- vzpostavitev racionalne mreže namenskih objektov in naprav, zbirnih centrov ter objektov in naprav za nadaljnjo obdelavo (predelavo) odpadkov, vključno s predelavo biološko razgradljivih odpadkov, in sicer za celotno prispevno območje,

- regionalizacijo in povezovanje tehnoloških sistemov (racionalizacija oskrbe, ekonomija obsega, naravne danosti, geografske razmere) predvsem na ravni predelave in odlaganja preostankov odpadkov,
- stimulatивно in usmerjeno cenovno oziroma tarifno politiko glede na količino in kakovost odpadkov po načelu »povzročitelj plača«.

(B) USMERITVE IN ZASNOVA

(1) V okviru zasnove prostorskih ureditev MOL na področju ravnanja z odpadki je treba s predlaganimi usmeritvami na tem področju zagotoviti zlasti izpolnitev temeljne funkcije OPN MOL SD kot glavnega strateškega prostorskega akta MOL.

(2) Območja in površine za ravnanje z odpadki morajo biti zasnovani tako, da bo izvajanje dejavnosti v skladu s predpisi in bodo negativni vplivi na naravno, kulturno in bivalno okolje čim manjši. Mikrolokacije posameznih objektov in naprav za ravnanje z odpadki zaradi svoje konfliktnosti v prostoru terjajo zahtevno uskladitev z drugimi rabami. Predvideti je treba:

- zajem odpadkov z zbiralnicami ločenih frakcij (ekoloških otoki, zbirni centri);
- obdelavo (predelavo) odpadkov (razvrščanje, sortiranje, snovna in energetska predelava: kompostiranje, mehansko-biološka obdelava/stabilizacija, toplotna obdelava odpadkov, predelava gradbenih odpadkov ...),
- odstranjevanje preostankov odpadkov (odlaganje nenevarnih in inertnih odpadkov).

Vzpostavitev mreže objektov in naprav za zbiranje

(3) Zbiralnice odpadkov (posameznih ločeno zbranih odpadnih frakcij in drugih komunalnih odpadkov) je treba uravnoteženo razporediti po celotnem območju MOL. Posebna pozornost mora biti posvečena urejanju zbiranja odpadkov s podzemnimi zbiralnicami v starem mestnem jedru in postopni širitvi na širše območje mesta. Prav tako je treba optimirati ravnanje z odpadki v območjih z visoko gostoto poselitve (večja blokovska naselja) s pomočjo zbirnih stiskalnic. Za povečevanje deleža ločeno zbranih frakcij je treba prednostno proučiti možnosti gospodinjstvom prijaznega prevzemanja odpadkov (door-to-door).

(4) Na območju MOL je dolgoročno treba postaviti od štiri do šest zbirnih centrov. V okviru izvedbenih načrtov je mogoče na podlagi analiz, ki prednostno upoštevajo kriterije vodovarstvenih območij, gostoto poselitve in dostopnost prometne infrastrukture, določiti več lokacij za to namensko rabo, in sicer tako, da z obstoječim zbirnim centrom na območju odlagališča Barje (ki prostorsko zajema območje Viča in Rudnika), prostorsko zaokrožajo prednostno še prispevna območja Šentvid - Tacen - Šiška (zahod – načrtovana lokacija v Pržanu), Bežigrad - Črnuče (sever – lokacija v Črnučah), Moste - Polje - Zalog (vzhod lokacije na Rjavi cesti, Sneberjah in Hrušici).

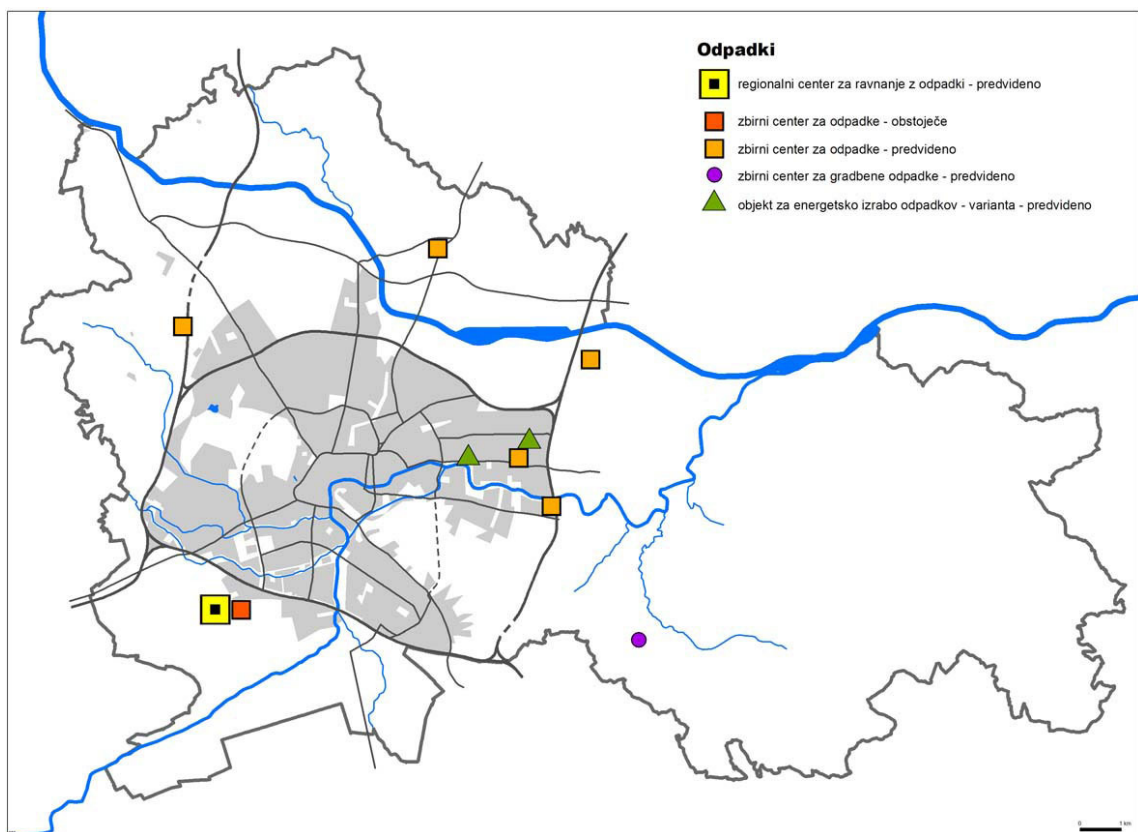
Gradnja regijskega centra

(5) V skladu z državno strategijo razvoja regijskih centrov ravnanja z odpadki je treba za območje Ljubljane z okolico nadaljevati z gradnjo regijskega centra za ravnanje z odpadki - RCERO. Kot najprimernejše območje za večji del objektov in naprav RCERO je opredeljeno obstoječe območje ob odlagališču Barje, kjer je treba upoštevati omejitve glede varovanja narave (Natura 2000, Krajinski park Ljubljansko barje).

(6) Za prostorsko umeščanje dejavnosti obdelave (predelave) ostalih vrst odpadkov (ločene frakcije, odpadni papir, kovine) in trženje s pridobljenimi sekundarnimi surovinami je treba prednostno upoštevati ustrezno namensko rabo in bližino prometne infrastrukture.

(7) Zbiranje in razvrščanje nevarnih odpadkov pred nadaljnjim ravnanjem potekata v tistih zbirnih centrih, katerih mikrolokacije ustrezajo zahtevam varstvenih pasov vodnih virov.

Slika 14: Omrežje centrov za ravnanje z odpadki

Obdelava (predelava) odpadkov

(8) Za ravnanje z živalskimi odpadki z visokim tveganjem in drugimi organskimi odpadki je še naprej namenjeno območje v Zalogu (Koto, Agrokombinatska cesta).

(9) Za izvajanje predelave gradbenih odpadkov, ki nastajajo zlasti pri novogradnjah (izkopi, rušitve) in sanacijah starih bremen (črna odlagališča), je treba primerne lokacije prednostno iskati oziroma namenjati na območjih, ki so že degradirana s podobnimi dejavnostmi (delujoči ali opuščeni kamnolomi, peskokopi ipd.). S tem so zagotovljeni sinergični učinki rabe prostora dveh med seboj sorodnih dejavnosti (predelava gradbenih odpadkov in izvajanje končne sanacije zaradi pridobivanja mineralnih surovin (povrnitev območij v prvotno stanje)). Prezemanje gradbenih odpadkov iz gospodinjstev je sicer prednostno zagotovljeno v zbirnih centrih.

(10) V okviru načrtovane toplotne obdelave produktov predelave odpadkov v RCERO je predvideno načrtovanje naprave za toplotno obdelavo odpadkov s hkratnim izkoristkom energije. Prostorske ureditve za toplotno obdelavo odpadkov so načrtovane tako, da sta zagotovljeni priključitev na obstoječa energetska omrežja in možnost izkoristka toplotne energije za daljinsko ogrevanje ali v gospodarske namene. Prostorske ureditve za toplotno obdelavo odpadkov so načrtovane kot gospodarski objekti in naprave na območjih z možnostjo navezave na železniško prometno omrežje in zagotovljenimi prostorskimi možnostmi za odlaganje preostankov po toplotni obdelavi odpadkov. Pri iskanju širših območij mikrolokacij je zato treba prednostno najprej proučiti lokacije obstoječih objektov in naprav, ki v prihodnosti z nadgradnjo lahko zagotavljajo te dejavnosti, ter lokacij, ki razpolagajo z dobro prometno infrastrukturo.

Odstranjevanje odpadkov

(11) Odstranjevanje odpadkov je treba zagotavljati na prostorsko racionalen način ter z upoštevanjem zahtev za varstvo okolja in družbene sprejemljivosti lokacije. Pri iskanju in potrjevanju mikrolokacije morajo biti usklajeni interesi varovanja narave.

Stara bremena in črna odlagališča

(12) Stara odlagalna polja na odlagališču Barje, ki nimajo ustrezne zaščite za omilitve vplivov na okolje, je treba v smislu bližine naravovarstvenega območja Barje po potrebi sanirati na tehnološko ustrezen način. V primeru obratovanja naprave za toplotno obdelavo odpadkov je treba proučiti tudi možnosti premestitve in toplotne obdelave teh odpadkov ter odložitve preostanka na vnaprej pripravljeno odlagališče.

(13) Sistemsko je treba pristopiti k urejanju razmer na črno odloženih, zlasti gradbenih odpadkov, vključno z nevarnimi azbestnocementnimi odpadki, ki nastanejo pri rušenju objektov, in sicer v okviru obstoječih zmogljivosti odlagališča Barje oziroma v okviru sistema predelave gradbenih odpadkov.

7.6. Pokopališča

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja območij pokopališč je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- vključiti območja pokopališč na podlagi enotnih izhodišč in javnega interesa za primarno in sekundarne rabe,
- zasnovati omrežje pokopališč, ki bo podlaga za razvoj in rabo prostora ter nadaljnjo organizacijsko in pravno urejanje zadev (na območju MOL je 18 pokopališč),
- uveljaviti načelo trajnega varovanja območij pokopališč in vključevanja v zeleni sistem,
- novogradnje, urejanje in vzdrževanje na pokopališčih podrediti najstrožjim strokovnim merilom in kriterijem, kontekstu okolja in dejavnosti,
- ugotoviti potrebe dejavnosti v regiji in vzpostaviti izhodišča za sodelovanje na področju,
- varovati vsa pokopališča kot območja kulturne dediščine, vključno s štirimi vojnimi grobišči, ki se nahajajo zunaj pokopališč, in sicer Brezarjevo brezno, Kucja dolina, Spomenik žrtvam fašizma na Urhu in Orlov vrh na Grajskem griču,
- izdelati sanacijske načrte za pokopališča, ki se nahajajo na območjih varstva vodnih virov,
- urediti lokacijo za pokopališče za male živali.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Značaj pokopališč v Ljubljani in odnos prebivalcev do njih narekujeta povezovanje vseh obstoječih in novih pokopališč v omrežje, ki je del »zelenega« sistema mesta. Vsa, tudi manjša pokopališča je treba kot javne parke ohranjati v urbanih okoljih. Zasnove in ureditve pokopališč in grobov je treba prilagajati pričakovanjem uporabnikov predvsem z razširjanjem ponudbe različnih pokopaliških okolij.

(2) Obstoječa pokopališča so razporejena v dve kategoriji: mestna in krajevna pokopališča. Predvidena je širitev predvsem mestnih pokopališč, krajevna pokopališča bodo v glavnem ohranjena aktivna v sedanjem obsegu.

(3) Mestna pokopališča (Žale, Vič in Sostro) so pokopališča, namenjena najširšemu krogu prebivalcev. Pokopališči Vič in Sostro imata prostorske možnosti za širitev.

(4) Lokacija za novo mestno pokopališče je na območju Stanežič, ki bi nadomestila potrebe po širitvi krajevnih pokopališč Šentvid in Dravlje, projekt je vezan na gradnjo Stanežič.

(5) Krajevna pokopališča (Šentjakob, Bizovik, Dravlje, Polje, Šmartno, Rudnik in Šentvid) so pokopališča z večjo stopnjo lokalne pripadnosti. Možnost širitve na obstoječi lokaciji imata predvsem pokopališči Polje in Šentvid. Razvojno gledano bi za te pokopališke prostore moralo obveljati, da jih je mogoče ponujati kot prostore pokopavanja za razširjeno območje pripadnosti.

(6) Druga krajevna pokopališča (Šentpavel, Javor, Prežganje, Lipoglav, Janče, Štepanjsko naselje, Črnuče in Stožice) se bodo v planskem obdobju postopno zapolnjevala na obstoječih lokacijah. Dovoljena so vzdrževalna dela in gradnja manjših mrliških vežic.

- (7) Vsa pokopališča v MOL bodo aktivna tudi po zapolnitvi grobnih polj, saj je več kot 90 % pokopov žarnih.
- (8) Dolgoročni cilj je v določenem času spremeniti značaj pokopališč v mestu tako, da bo obstoječe omrežje pokopališč skupaj z novimi lokacijami postalo eno od parkovnih omrežij mesta. V prostorskem pogledu je omrežje javnih pokopaliških parkov del zelenih površin.
- (9) V organizacijskem pogledu koncept pomeni postopni prehod na mestna pokopališča, ki jih prebivalci izbirajo glede na značilnosti, kvalitete, posebnosti, posamezne lokacije in vsaj v pretežni meri ne več glede na teritorialno pripadnost.
- (10) Lokacija za pokopališče za male živali z ustrezno upepeljevalnico je na območju Sostrega.

8. Usmeritve za določitev prostorskih izvedbenih pogojev

Karta 05: Usmeritve za urbanistično in arhitekturno oblikovanje

(1) Usmeritve za določitev prostorskih izvedbenih pogojev za posamezne vrste posegov v prostor in prostorskih ureditev so dane v prejšnjih poglavjih v zasnovah in usmeritvah za razvoj posameznih sistemov lokalnega pomena (poselitev, družbena in javna infrastruktura, krajina). V zasnovi razmestitve dejavnosti v prostoru so podrobneje določene usmeritve za določanje namenske rabe ter opredeljeni ukrepi in projekti.

(2) V tem poglavju so obravnavane predvsem usmeritve za urbanistično-arhitekturno oblikovanje na različnih ravneh mesta (obmestje, kompaktno mesto in mestno središče) in za različne elemente razpoznavne strukture mesta (karakteristična območja, povezovalne strukture in območja kulturne krajine), ki so opisani v poglavju 4.2. Usmeritve za urbanistično oblikovanje.

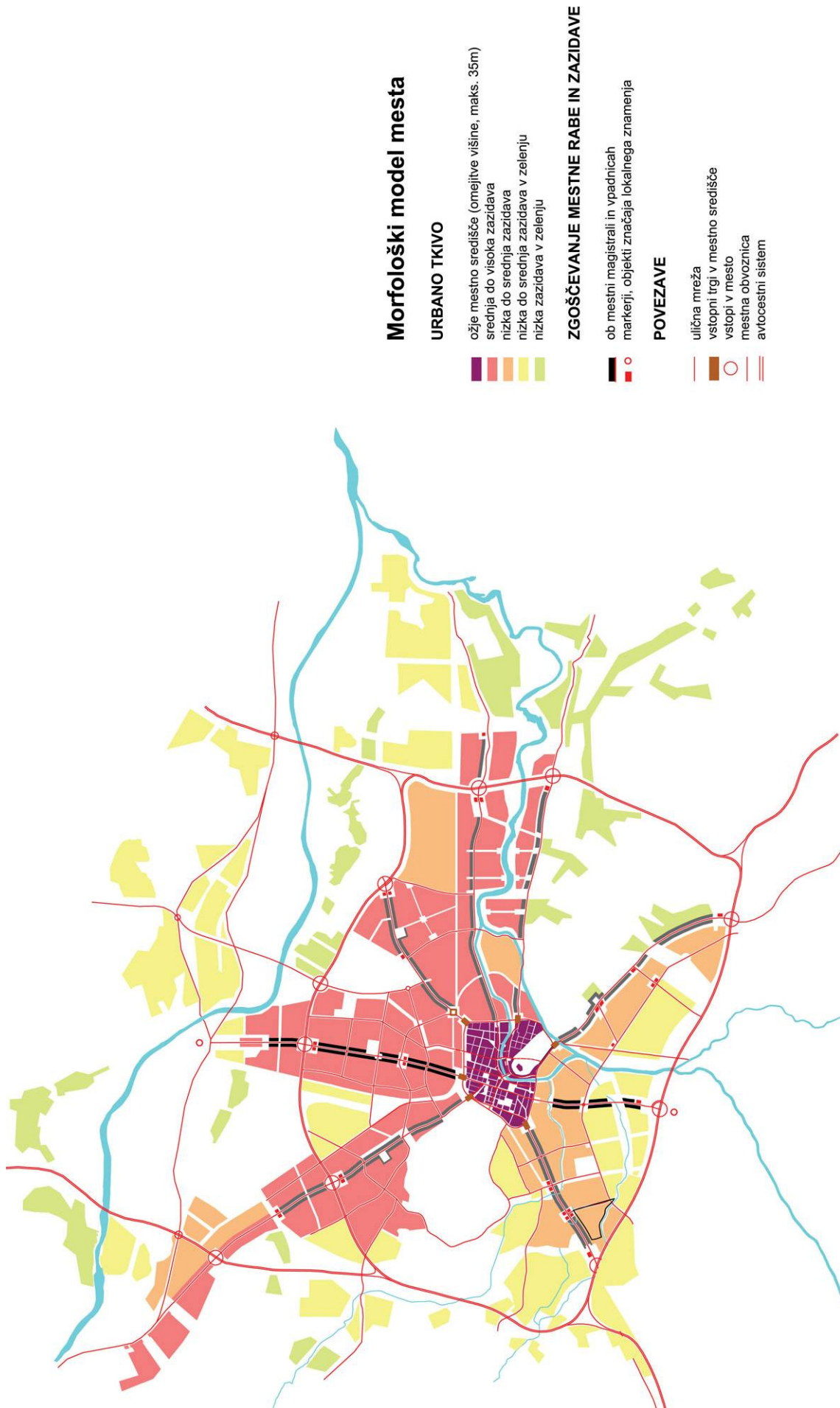
8.2. Splošne usmeritve za oblikovanje mesta na različnih ravneh

8.2.1. Mestno središče

(1) Temeljne usmeritve za urejanje mestnega središča so:

- celovito ohranjanje, varstvo in prenova zgodovinskega mestnega jedra, njegove urbane dediščine, kulturnih in duhovnih vrednot,
- celovito ohranjanje in prenova karakterističnih območij, še zlasti območij najkakovostnejših kulturnih spomenikov in druge kulturne dediščine (srednjeveško mestno jedro, srednjeveška predmestja, baročna, secesijska, Plečnikova in moderna Ljubljana),
- vzdrževanje, ohranjanje in prenova ključnih arhitekturnih kulturnih spomenikov iz različnih zgodovinskih obdobj,
- varovanje in dograditev vodilnih urbanističnih potez (sistem ulic in trgov na obeh straneh Ljubljanice, notranji obroč z vstopnimi trgi na križiščih z radialnimi vpadnicami, naravnanimi na Grajski grič, povezava Grad–Rožnik, mestna magistrala, Plečnikova avenija),
- ohranjanje in prenova ključnih spomenikov zgodnje industrijske arhitekture (Tobačna, Rog, Cukrarna) za nove mestne dejavnosti,
- dograditev začelih projektov (NUK, prometna glava) in prenova degradiranih površin s kakovostnim oblikovanjem javnih prostorov in arhitekture (predvsem v območju med Masarykovo cesto, Njogoševo cesto, nabrežjem Ljubljanice in Resljevo cesto ter ob Kolodvorski ulici),
- ureditev novih razvojnih območij (urbanih vozlišč) ob notranjem cestnem obroču, posebej območij na stiku notranjega cestnega obroča z mestnimi avenijami (vpadnicami): Celovško in Gosposvetsko, Tržaško in Aškerčevo cesto, Slovensko in Dunajsko cesto, Šmartinsko cesto in Njogoševo ter Poljansko cesto,
- izboljšanje kakovosti življenja za vse starostne skupine prebivalcev,
- izboljšanje stanovanjskih razmer tako, da bo mestno središče lahko konkuriralo predmestnim stanovanjskim naseljem,
- revitalizacija: ohranjanje in spodbujanje programov, ki generirajo raznolikost urbanega življenja (alternativna kultura: Kersnikova ulica, Metelkova ulica, pomembna socialna žarišča ...) in privlačijo prebivalce, obiskovalce in investitorje.

(2) Mestno središče je treba urejati v skladu z obstoječimi tipološkimi in morfološkimi vzorci, ki so ovrednoteni po ZVKD-1 kot kulturna dediščina ali po OPN MOL SD kot karakteristično območje. Odstopanja so mogoča le na podlagi soglasja Zavoda za varstvo kulturne dediščine, OE Ljubljana, in določil Konservatorskega načrta za prenovo oziroma v skladu s posebnimi določili OPPN ali PIP.

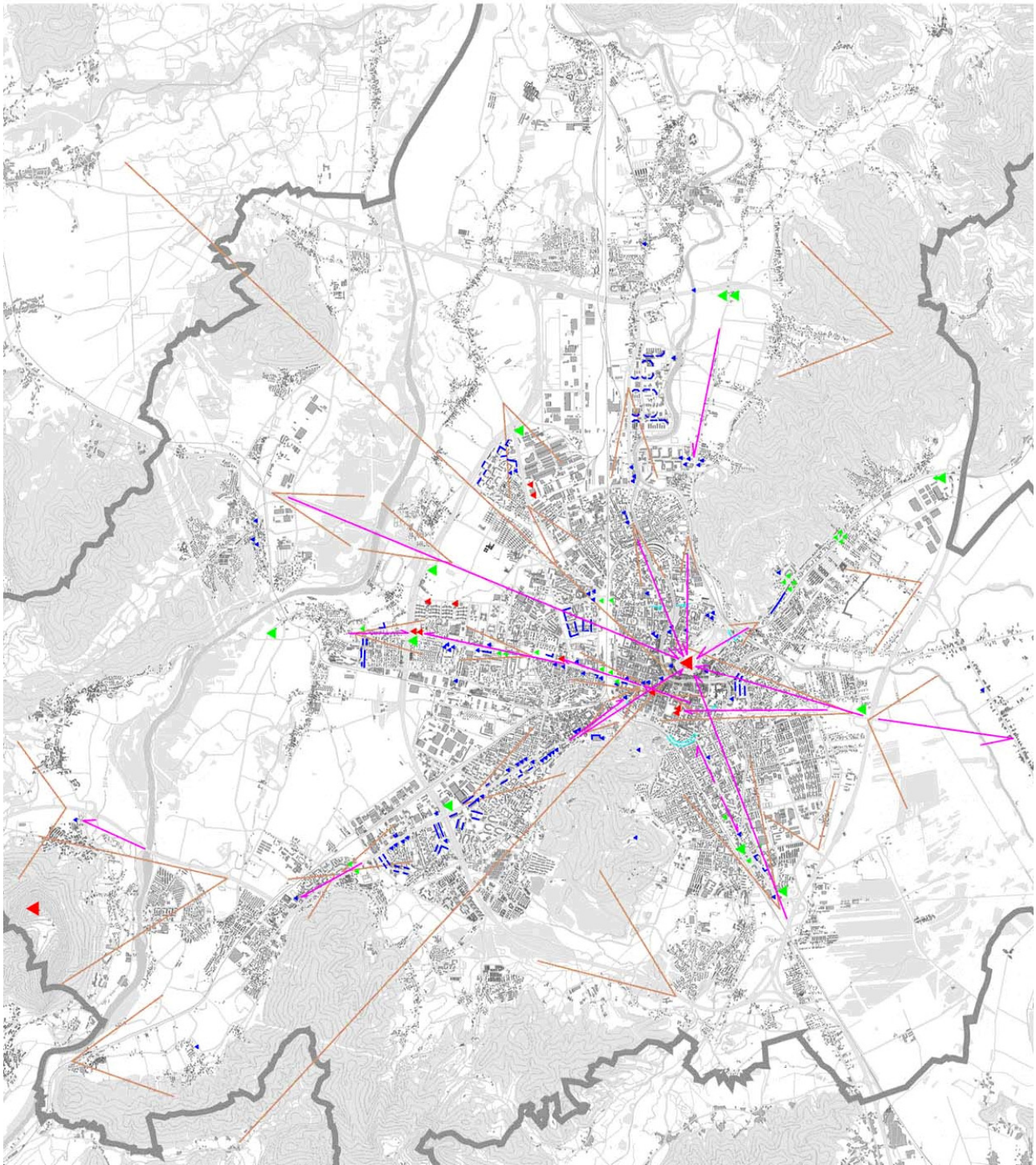

Slika 15: Morfološki model mesta

Silhueta in pogledi

Legenda

- ▲ najpomembnejše mesine vedute
- pomembne mesine vedute
- močno izražen grajen rob
- ▬ predviden grajen rob
- ▲ načrtovani manjši poudarki
- ▬ načrtovane manjši grajeni poudarki
- ▬ predvidena izboljšava vstopa v notranji obroč
- ◁ pomembni pogledi
- ▬ vedutni pogledi

Slika 16: Silhueta in pogledi

8.2.2. Kompaktno mesto

(1) Na ravni kompaktnega mesta je treba ohranjati in krepiti radiocentrični morfološki model mesta s koncentrirano pozidavo ob krakih ter ohranjati zelene kline med njimi in prenavljati karakteristična mestna območja. Temeljne usmeritve so:

- varovanje in krepitev morfološke zgradbe, ki ima značilnosti krakastega in koncentričnega modela,
- ohranjanje tkiv, ki imajo prepoznano umetniško-zgodovinsko vrednost ter socialno in kulturno identiteto,
- usmerjanje razvoja karakterističnih območij ter celovito ohranjanje in prenova območij kulturnih spomenikov in druge kulturne dediščine,
- valorizacija in sanacija pripadajočih površin karakterističnih območij, tudi z ohranitvijo in povečanjem obstoječega zelenja,
- celovita prenova oziroma rekonstrukcija degradiranih območij,
- prenova in dograditev vodilnih urbanističnih in krajinskih potez (avtocestna obvoznica, mestna magistrala Barjanska–Slovenska–Dunajska, mestni kraki, koncentrične cestne povezave med kraki, Ljubljana in Gruberjev prekop, PST),
- gradnja novih programskih žarišč z razpoznavno podobo (gateway) na križiščih mestnih vpadnic z avtocestno obvoznico,
- varovanje in izboljšanje ključnih pogledov in silhuete mesta.

(2) Kompaktno mesto je treba urejati skladno z značilnostmi urbanih struktur (npr. karakteristična območja, območja ob mestni magistrali in avenijah) in z normativi za posamezno namensko rabo oziroma vrednosti, ki izhajajo iz stopenj izkoriščenosti (FI, FZ).

8.2.3. Obmestje

(1) Pri urejanju območja MOL zunaj avtocestnega obroča je treba upoštevati:

- celovito ohranjanje, varstvo in prenavo kakovostnih sestavin pozidanega prostora in ohranjanje naravnih vrednot,
- zgoščanje, zaokroževanje obstoječih poselitvenih območij,
- varovanje in krepitev krajinske identitete in oblikovanje jasnih robov (grajenih, zelenih) med pozidanim prostorom ob krakih in naravnim zaledjem (morfološki model),
- nadgrajevanje in ustvarjanje razpoznavne identitete kraja ter boljše orientacije v prostoru z oblikovanje lokalnih središč in robov naselij,
- prenova in dograditev vodilnih krajinskih potez (na primer obsavski prostor).

(2) Območja obmestja je treba regulirati skladno z normativi, določenimi glede na posamezno namensko rabo, oziroma s prostorskimi izvedbenimi pogoji in lego objekta v prostoru (na primer ob prometnih koridorjih, lokalnih središčih).

8.2.4. Višinski gabariti

(1) Nove dominante naj bodo koncentrirane na vstopih v mesto (predvsem z avtocestnega obroča), na vstopnih trgih v mestno središče, v lokalnih središčih ob vpadnicah ter ob pomembnih funkcionalnih vozliščih, programskih žariščih in zaključkih dolgih pogledov.

(2) Pri podrobnejšem načrtovanju je treba določiti območja enotnega gabarita, občutljiva za gradnjo višjih objektov (na primer srednjeveško mestno jedro, karakteristična mestna območja, pomembne vedute itd.), območja, primerna za gradnjo višjih objektov (na primer severni in severnovzhodni del kompaktnega mesta), in posamezne lokacije, primerne za vizualne dominante oziroma lokalna znamenja.

(3) V mestnem središču je treba ohranjati obstoječo enovitost gabaritov s posameznimi izstopajočimi poudarki, in sicer:

- v srednjeveškem mestnem jedru se višinski gabariti ne spreminjajo, izjemoma, vendar le v soglasju s pristojnim zavodom za varstvo kulturne dediščine, je dopustna le izravnava z vncem sosednje stavbe ob upoštevanju usmeritev varstva kulturne dediščine,

- v ožjem mestnem središču znotraj notranjega cestnega obroča je največja višina stavbe 30 m z vsemi dodatki na strehi in ne več kot 2 etaži višje od sosednje stavbe (ob pridobitvi kulturnovarstvenega soglasja s strani pristojne enote ZVKDS),
- v območju širšega mestnega središča zunaj notranjega cestnega obroča je največja višina objektov 74 m (višina gradu).

(4) Višinski poudarki so mogoči le na novih urbanih vozliščih zunaj notranjega cestnega obroča.

(5) Mestni kraki – območja prepletanja dejavnosti ob mestnih vpadnicah (mestna magistrala, avenije, vpadnica) – so razdeljeni na območja z različno regulacijo navpičnih gabaritov. Višinske dominante so locirane na križiščih mestnih krakov z obvoznico AC, na vstopnih trgih ob mestnem cestnem obroču ter na pomembnejših vozliščih ob programskih jedrih. Območja višinske regulacije s srednjim navpičnim gabaritom izhajajo iz obstoječih višinskih poudarkov. V območjih najnižje višinske regulacije se z minimalnimi posegi varujejo pomembnejše vedute na obstoječe prostorske dominante in krajino.

(6) Obstoječe pomembnejše vedute na prostorske dominante in krajino je treba varovati predvsem iz javnih mestnih prostorov (na primer vstopni trg na Žalah, določene točke na mestnih vpadnicah in določeni javni trgi itd.).

8.2.5. Urbanistični normativi

(1) Normativi za določanje stopnje izkoriščenosti zemljišč za gradnjo nad terenom naj ne presegajo spodaj opredeljenih vrednosti:

Lega v prostoru	Območje	Gostota zazidave	FI	
Mestno središče	Srednjeveško mestno jedro		Obstoječi	
	Ožje mestno središče		Do 3,5	
	Širše mesto središče		Do 3,5 oziroma skladno s strokovnimi podlagami	
Kompaktno mesto	Karakteristična območja – soseske		Do 1,0	
	Karakteristična območja – območja kulturne dediščine		Skladno s smernicami in zahtevami pristojnega zavoda za varstvo kulturne dediščine	
	Območja ob mestni magistrali in avenijah		1,2–2,0	
	Druga območja	Nizka		0,3–0,8
		Srednja		0,5–1,5
Visoka			1,0–2,0	
	in /ali		Po normativu v OPN MOL ID glede na podrobnejšo namensko rabo	
Obmestje	Območja ob prometnih koridorih (mestna magistrala, avenije/ vpadnice) in v lokalnih središčih		Do 1,2	
	Druga območja	Nizka		Do 0,5
		Srednja		0,5–1,0
	in /ali		Po normativu v OPN MOL ID glede na podrobnejšo namensko rabo	

(2) Vrednosti iz prejšnjega odstavka se izjemoma lahko prekoračijo, če pomenijo večjo kakovost prostora in so zadovoljene potrebe po zelenih in prometnih površinah.

8.3. Usmeritve za urbanistično-arhitekturno oblikovanje elementov razpoznavne strukture mesta

8.3.1. Karakteristična območja MOL

(1) Na območju MOL je prepoznanih 15 tipov karakterističnih območij, ki so prednostna območja prenove zaradi bogastva kulturne dediščine in urbanistično-arhitekturnih kvalitete. Razvrščena so kronološko v sedem obdobjih in morfološko v 15 podskupin:

- **1200–1500**: srednjeveško mestno jedro kot najkakovostnejši del mesta in razglašen za kulturni spomenik,
- **1500–1800**: srednjeveška predmestja (Šempetrsko, Poljansko predmestje, Rimska cesta z Borštnikovim trgom) in primestne vasi (Krakovo, Trnovo, Spodnja Šiška, Vodmat),
- **1800–1918**: nove mestne četrti 19. stoletja: današnje mestno središče znotraj obroča, ki je bilo urejeno ob koncu 19. stoletja (Prešernova cesta, Masarykova cesta, Njegoševa cesta), najstarejše vilske četrti (med Prešernovo cesto in Tivolijem, najstarejši del Rožne doline, Poljane) in območja posebnih dejavnosti (kasarne, bolnice, industrijskih kompleksi),
- **1929–1945**: mestne stanovanjske kolonije, vilske četrti, delavska predmestja, industrijski kompleksi iz medvojnega obdobja,
- **1945–1965**: območja organizirane stanovanjske gradnje, industrijski kompleksi,
- **1965–1990**: velike stanovanjske soseke, kompleksi javnih dejavnosti, občinska središča, moderni zazidalni kompleksi v mestnem središču in ob mestnih vpadnicah (Trg republike, Trg Ajdovščina, Bavarski dvor ...),
- **po 1990** (Bežigranski dvor, Nove Poljane, Župančičeva jama, Mostec).

(2) Oblikovalske usmeritve za urejanje karakterističnih območij se nanašajo na zunaj vidne elemente urbane forme oziroma na tiste sestavine, zaradi katerih je območje ovrednoteno kot karakteristično območje, tj. predvsem odnos do širšega zaledja kulturne krajine (pogledi, vedute) ali morfološki vzorec, ki ga sestavljajo:

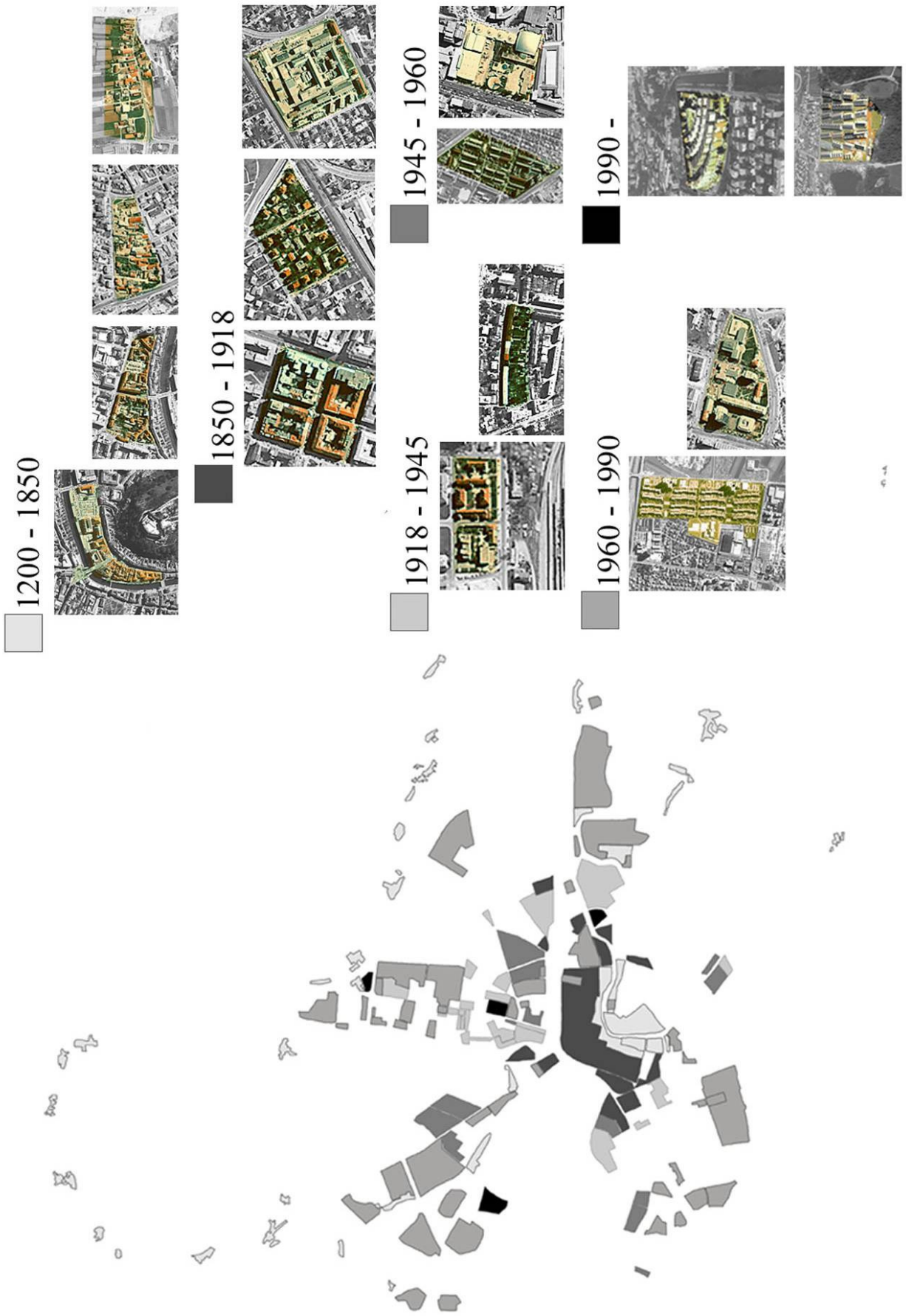
- ulična mreža ter razporeditev in kakovost odprtih javnih prostorov (trgov in parkov),
- zunanji videz, koncepti in arhitekturne kvalitete pozidave odprtih prostorov,
- parcelno tkivo (značilen parcelni ritem, velikost in oblike parcel, odnos do ulic ali trgov, razmerje med pozidanim in nepozidanim delom parcel ...),
- zazidalni sistem (način zazidave parcel, odnos med javnim in zasebnim prostorom, odnos do ulice, odnos do sosednjih parcel, gostota zazidave, vodoravni in navpični gabariti ...),
- stavbno tkivo (merilo, slogovne, konstrukcijske značilnosti arhitekture, gradivo, bogastvo okrasa).

(3) V karakterističnih območjih je treba varovati tudi tiste objekte, ki niso kulturna dediščina, a prispevajo k videzu celote. V karakterističnih območjih so možna rušenja in nadomestne gradnje samo pod pogoji, ki jih za vsak primer posebej predpiše pristojni zavod za varstvo kulturne dediščine.

(4) Za območja, ki so razglašena za kulturni (naselbinski) spomeniki, veljajo določila, ki so navedena v posameznem aktu o razglasitvi po ZVKD-1. Prenovo teh območij je treba izvesti na podlagi OPPN, katerega del je konservatorski načrt za prenovo.

(5) Območja kulturne dediščine, ki so vpisana v register kulturne dediščine, je treba urejati v skladu z določili ZVKD-1 in smernic s področja varstva kulturne dediščine.

(6) Podrobne usmeritve za urejanje drugih karakterističnih območij morajo biti izdelane za vsako območje posebej na podlagi podrobnejše analize in valorizacije konkretnega območja.

Slika 17: Karakteristična območja mesta

8.3.2. Povezovalne strukture

(1) Najkakovostnejše povezovalne strukture grajenega prostora, ki oblikujejo identiteto mestnega središča in sooblikujejo morfološko strukturo mesta, je treba ohraniti in kakovostno nadgrajevati.

(2) **Vodilne poteze mestnega središča** (arterija Ciril-Methodov trg–Mestni trg–Stari trg–Gornji trg s Poljansko cesto in Karlovško cesto s sistemom trgov, navezanih nanjo, arterija Gosposka–Wolfova–Trubarjeva z zaključkom v Hrvatskem trgu in Šentpeterski cerkvi s sistemom nanjo navezanih trgov; Plečnikova avenija: Trnovska cerkev–Vegova ulica–Kongresni trg; os Mestni trg–Prešernov trg–Tivolski grad) je treba varovati, prenavljati in kakovostno programsko in oblikovno nadgrajevati v skladu z njihovim kulturno-zgodovinskim in urbanistično-arhitekturnim značajem in v skladu z ZVKD-1 in veljavnimi odloki.

(3) **Notranji cestni obroč** (poteka po Masarykovi cesti, Trgu OF, Tivolski, Aškerčevi, Bleiweisovi, Zoisovi, Karlovški, Roški in Njegoševi cesti) je treba varovati, programsko in oblikovno nadgrajevati ter preoblikovati v mestni bulvar z ambicioznejšo obdelavo in strukturiranostjo fasad. Križišča z vpadnicami je treba urediti kot vstopne trge, ki zahtevajo urbanistično-arhitekturno ureditev najvišje kakovosti, zato bodo urejena na podlagi javnih natečajev.

(4) **Mestne vpadnice:** mestna magistrala in avenije

- Potezo Barjanska cesta–Slovenska cesta–Dunajska cesta je treba urejati in oblikovati kot pomembno mestno magistralo – linearni center, ob katerem so koncentrirane najpomembnejše centralne dejavnosti. Potezo simbolno končujeta predvidena parkovna zaključka na Barju in ob Savi.
- Ob mestnih vpadnicah (Celovška cesta, Tržaška cesta, Litijska cesta, Zaloška cesta, Šmartinska cesta in Dolenjska cesta) so koncentrirane nova zazidava in dejavnosti. Vpadnice so v območju kompaktnega mesta preoblikovane v avenije (razen Dolenjske ceste) z oblikovno poudarjenimi novimi funkcijskimi in lokalnimi središči.
- Celovška cesta: pretežno stanovanjsko-poslovni program je dograjen na podlagi obstoječega oblikovalskega koncepta z linearno zasnovano visoko zazidavo ter s poudarki na programskih vozliščih ob postajah JPP.
- Šmartinska cesta: ima pretežno trgovsko-poslovni program, oblikovati pa je treba novo fasado ob zelenem trgu ob Žalah in na območju prestrukturirane proizvodno-storitvene cone v južnem delu, primerna je uporaba visokih gabaritov. Ohraniti in v novo zazidavo je treba vključiti objekte Kolinske ob Šmartinski z značilno secesijsko fasado.
- Tržaška cesta in Dolenjska cesta zahtevata delno rekonstrukcijo slabega stavbnega fonda, izrazitejši programski značaj in vzpostavitev celovitega oblikovalskega koncepta. V južnem delu Tržaške ceste je treba zaradi ohranjanja pogledov na grad predvideti nizke gabarite.
- Litijska cesta in Zaloška cesta je treba urejati celovito v sklopu (re)urbanizacije vzhodnega mestnega kraka z osrednjo zeleno potezo ob Ljubljani.

(5) **Avtocestni obroč** je treba preoblikovati iz izključno komunalnega objekta v doživljajsko ter programsko raznoliko in pestro potezo, ki pri visokih hitrostih gibanja omogoča lažjo orientacijo, predvsem pri vstopanju v kompaktno mesto. Na križiščih vpadnic z obvoznico bo treba zgraditi nova programska žarišča in jim dati razpoznavno podobo (tudi z višinskimi poudarki).

Obrečni prostor

(6) **Ljubljana (z Gruberjevim prekopom):** Obrečni prostor Ljubljane je treba urejati celovito v vsem njenem poteku skozi tri krajinske sisteme: barje, mesto in prodne nasipe savskih naplavin na vzhodu. Reka postane nosilka rekreacijskih, ekoloških in kulturnih programov in povezovalka delov MOL, skozi katere teče. Obvodni prostor je treba ustrezno programsko in oblikovno obogatiti ter povezati z drugimi zelenimi površinami in javnimi odprtimi prostori v mestu. Za nemoteno delovanje omenjenih povezav so ključne zvezne ureditve, kot so plovna, kolesarska in pešpot ter ekološki koridor. Rečne bregove je treba urediti in strogo varovati pred pozidavo, odstraniti je treba črne gradnje, ozeleniti nabrežja, obogatiti njihov program, urediti javne sprehajalne poti in v največji meri z nabrežij ukiniti promet. V mestnem zaledju je treba ohraniti strukturne značilnosti odprte rečne krajine.

(7) **Sava in obsavski pas:** Celotno območje ob Savi v MOL je treba obravnavati celovito in v skladu z naravnimi in krajinskimi kvalitetami prostora ter glede na predvidene ureditve za savsko verigo hidroelektrarn. Pri tem je treba urediti sistema zelenih krožnih poti v rekreacijsko pomembnih območjih: obsavski pas od Črnuč do Šentjakoba (na levem bregu) in pas med Tacnom in Črnučami (na desnem bregu), ohraniti in vzpostaviti nove povezave v širše zaledje, na Poti spominov in tovarištva in v mestno središče, ureditev brežin in dostopov do vode, ohraniti ekološko pomembno območje, varovati odprti klimatsko pomemben zeleni koridor ter zgraditi rekreacijski park, ki bo zagotovil ustrezno prehodnost in povezanost območij zelenega sistema.

(8) **Pot spominov in tovarištva (PST)** je prostorska ureditev, načrtovalska poteza in javna zelena površina z značajem kulturnega in zgodovinskega spomenika. Je najbolj velikopotezna ureditev odprtega prostora za prostočasno rabo v Ljubljani, ki s svojim krožnim potekom simbolno povezuje različne dele MOL in tako posredno poudarja raznolikost naravnih in grajenih prvin mesta. PST je treba dograditi na delih, kjer je njena trasa še prekinjena. Ob celotni trasi, ki poteka skozi naseljena območja, je treba predvideti razširitve za dvosmerne kolesarske steze. Na PST je treba, kjer to dopuščajo prostorski pogoji, navezati tudi ureditve lokalnih in tematskih parkov. Na mestih, kjer PST poteka skozi predvidena območja novogradnje, pa je ob trasi treba zagotoviti najmanj 20 m širok zeleni pas z obojestranskim drevoredom.

8.3.3. Krajinske strukture

(1) Krajinske parke, območja kulturne krajine oziroma njihove dele, kot so spomeniki oblikovane narave in zgodovinski spomeniki, morajo biti urejeni v skladu z ZVKD-1 oziroma ZON, ki varujeta:

- krajinsko zgradbo (naravne prvine, kulturne sestavine, arheološke plasti, značilne tipološke krajinske prvine in krajinsko morfologijo),
- posebne prvine vidnega doživljanja in prepoznavnost krajine,
- naravne procese, ki podpirajo značilnosti kulturne krajine,
- prostorsko organizacijo kulturne krajine v povezavi s stavbno in naselbinsko dediščino,
- mejna območja med kulturno krajino in okolico.

Enako velja tudi za območja, ki so predlagana za razglasitev.

(2) Ta območja je treba varovati pred pozidavo, še posebej je treba varovati njihove robove in preprečiti, da bi se obstoječa zazidava širila v notranjščino. Obstoječe objekte na robovih teh območij je treba vključiti v zavarovano območje, njihov razvoj pa usmerjati s posebnim režimom, ki omejuje kakršnekoli širitve, prizidave, prezidave in nadzidave, nadomestne gradnje ali novogradnje na obstoječih parcelah ter spremembe namembnosti, ki bi generirale motorni promet ali bi kakorkoli drugače negativno vplivale na kulturno krajino. Režim dopušča le omejene posege, kot so vzdrževanje in prenova v obstoječem obsegu in namembnosti.

Grajski grič z Golovcem

(3) V območju Grajskega griča in Golovca, ki se navezuje na zeleno zaledje Janč in Orel, je treba zagotoviti:

- ohranjanje rekreacijskega značaja gozdnih površin, vzpostavitev in vzdrževanje rekreacijskih poti ter izboljšanje opremljenosti in vzdrževanja,
- izboljšanje povezave med Grajskim gričem in Golovcem s programsko povezanostjo ter vizualno in funkcionalno povezanostjo: izboljšanje prehodov – železnica, ceste),
- ohranjanje odprtih površin v ravninskem delu (območje rabe z režimi) med Ljubljano in hribovjem ter varovanje prostorskih kvalitet na tem območju (zaščitena območja – Dobrunje, Zavogljje itd.),
- pozorno načrtovanje mesta in ohranjanje vedut na Ljubljanski grad,
- še posebej varovanje robov območij pred nadaljnjo pozidavo ter določitev strogega režima za obstoječe objekte, ki bo dopuščal le vzdrževanje in prenova v obstoječem obsegu in namembnosti.

Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib

(4) V območju Tivolija, Rožnika in Šišenskega hriba v navezavi na Polhograjsko hribovje z iztekom v ravninski del ob Koseškem bajerju na severu in ob Glinščici na jugu je treba zagotoviti:

- ohranjanje rekreacijskega značaja gozdnih površin, vzpostavitev in vzdrževanje rekreacijskih poti ter izboljšanje opremljenosti in vzdrževanja,
- ohranjanje programske pestrosti območja z ustreznim razvojem in ureditvijo novih parkovnih površin ob Koseškem bajerju, Čadovih travnikih, Glinščici ter nadaljevanje urejanja botaničnega in živalskega vrta,
- umestitev vodnih zadrževalnikov na območju med Rožnikom in Polhograjskimi Dolomiti ter ustrezno vključitev teh ureditev v območje zelenih površin z ureditvijo izletniško-rekreacijske poteze ob Glinščici,
- dobro dostopnost območja,
- izboljšanje povezave med TRŠ in zaledjem, Polhograjskimi Dolomiti s programsko povezanostjo ter vizualno in funkcionalno povezanostjo: izboljšanje prehodov prek obvoznice in vzpostavitev rekreacijsko izletniških poti za pešce in kolesarje,
- ohranjanje in razvoj rekreacijsko pomembnih območij v zaledju (Toško čelo, Katarina) z vzpostavitvijo sistema zalednih krožnih poti,
- še posebej varovanje robov območij pred nadaljnjo pozidavo ter določitev strogega režima za obstoječe objekte, ki bo dopuščal le vzdrževanje in prenovo v obstoječem obsegu in namembnosti.

Ljubljansko barje

(5) V območju Ljubljanskega barja je še posebej pomembno zagotoviti:

- ohranjanje obstoječih poplavnih površin,
- omejitev oziroma ustavitve načrtovanja novih območij pozidav glede na strokovne ugotovitve na področju poplavne problematike, ker so možni le lokalni omilitveni ukrepi za zmanjšanje poplavne nevarnosti,
- ureditev območja Špice v poseben tematski mestni park,
- vzpostavitev javne zelene parkovne površine na obrežjih Ljubljanice, ki naj vključuje tudi vodno pot – plovnost Ljubljanice,
- ureditev rekreacijskega mestnega parka na Barju,
- odstranitev vseh nelegalnih gradenj na obrežjih Ljubljanice in Malega grabna ter zagotovitev najmanj 15 m javno dostopnega obrežnega pasu v celotnem poteku,
- ureditev izrazite linearne parkovne poteze na severnem robu območja v navezavi na PST in območja ob vodotokih,
- ohranjanje in ustrezno celovito ureditev območja Ljubljanskega barja s sodelovanjem med občinami,
- ohranjanje ekološko pomembnega območja na območju logov na Barju in mokrih travnikov ter vzpostavitev sistema zalednih krožnih poti s preходом v osrednji del Barja,
- vzpostavitev kompleksnih koridorjev (ekoloških, funkcionalnih) do Golovca in Rožnika,
- izboljšanje prostorske in funkcionalne povezanosti Barja in Golovca (prečkanje avtocestnega obroča),
- umestitev vodnih zadrževalnikov na območju med avtocestnim obročem in Golovcem,
- ohranjanje nepozidanih robov krajinskega parka.

8.4. Nova razvojna območja

(1) Nova območja za pomembnejše razvojne projekte kot dopolnitev, prenova ali širitev naselja bodo urejena s podrobnimi prostorskimi načrti (na primer območje ob južnem avtocestnem obroču, območje ob vzhodnem kraku razvoja poselitve ob Ljubljani med Litijško cesto in Zaloško cesto, nova območja ob vpadnicah). Ti projekti bodo upoštevali splošne usmeritve za urbanistično-arhitekturno oblikovanje mesta na različnih ravneh in usmeritve za oblikovanje elementov razpoznavne strukture mesta, predvsem za povezovalne strukture in območja kulturne krajine.

9. Prehodne in končne določbe

(A) HRAMBA IN VPOGLED V OPN MOL SD

(1) Ta odlok se hrani pri Mestni upravi MOL, Oddelku za urejanje prostora in je v času uradnih ur na vpogled javnosti:

- pri Mestni upravi MOL, Oddelku za urejanje prostora,
- na Upravni enoti Ljubljana, izpostavah Bežigrad, Center, Moste - Polje, Šiška in Vič - Rudnik ter
- na sedežih četrtnih skupnosti MOL.

(2) Ta odlok je na vpogled tudi na spletnih straneh MOL.

(B) PRENEHANJE VELJAVNOSTI PROSTORSKIH AKTOV

(1) Z dnem uveljavitve tega odloka prenehajo veljati naslednji prostorski akti MOL:

1. Dolgoročni plan občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986–2000 za območje Mestne občine Ljubljana (Uradni list SRS, št. 11/86, in Uradni list RS, št. 23/91, 71/93, 33/97, 72/98, 13/99, 26/99, 28/99, 41/99, 79/99, 98/99, 31/00, 36/00, 59/00, 75/00, 37/01, 63/02, 52/03, 70/03 – odločba US, 64/04, 69/04, 79/04, 5/06, 81/09 in 112/09) – za območje MOL
2. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Bežigrad za obdobje 1986–1990. (Uradni list SRS, št. 40/86-1815)
3. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine prostorskih izvedbenih aktov so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Bežigrad za obdobje 1986–1990. (Uradni list SRS, št. 40/86)
4. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in prostorskih izvedbenih načrtov so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Bežigrad za obdobje 1986–1990 (Uradni list RS, št. 27/92)
5. Odlok o ugotovitvi skladnosti zazidalnih načrtov s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Center za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 31/86 in 23/87)
6. Odlok o ugotovitvi, kateri deli prostorskih ureditvenih pogojev so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Moste-Polje za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 23/86)
7. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Moste-Polje za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 23/86)
8. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Moste - Polje za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 56/92)
9. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju z družbenim planom občine Ljubljana Šiška za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 31/86)
10. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in prostorskih izvedbenih načrtov so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Šiška za obdobje 1986–1990. (Uradni list RS, št. 31/93)
11. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Vič - Rudnik za obdobje 1986–1990. (Uradni list SRS, št. 2/87)
12. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov, prostorskih izvedbenih načrtov in urbanističnih redov so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Vič - Rudnik za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 40/92 in 5/93)

(C) VELJAVNOST UREDB O PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH ZA SANACIJO DEGRADIRANEGA PROSTORA

(1) Uveljavitev tega odloka ne vpliva na veljavnost Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Bežigrad, Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Center, Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Moste – Polje, Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Šiška in Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Vič – Rudnik (vse Uradni list RS, št. 62/94) v delih, ki se nanašajo na območje MOL.

(D) VELJAVNOST OPN MOL SD

(1) Ta odlok se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka: 3504-4/2010-
Ljubljana, dne

Župan
Mestne občine Ljubljana
Zoran JANKOVIĆ

OBRAZLOŽITEV**predloga Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana - strateški del****I. UPOŠTEVANJE PRIPOMB, DANIH K DOPOLNJENEMU OSNUTKU AKTA****I.1 PRIPOMBE, DANE V ČASU JAVNE RAZGRNITVE**

Dopoljnjeni osnutek Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana - strateški del je bil javno razgrnjen trikrat. Od 1.10.2007 do 2.11.2007, ko je bilo nanj podanih 194 pripomb, in od 22.4. do 30.5.2008, ko je bilo nanj podanih 3836 pripomb. Ob upoštevanju pripomb in pobud občanov se je dokument spremenil v tolikšni meri, da je pripravljalec pripravil novo javno razgrnitev, ki je potekala v času od 15.12.2009 do 15.1.2010. V tem času je na naslov pripravjalca prispelo 3370 pripomb občanov. Stališča do pripomb so podana v ločenem elaboratu, ki je dostopen na svetovnem spletu.

I.2 PRIPOMBE, DANE OB OBRAVNAVI DOPOLNJENEGA OSNUTKA AKTA NA ODBORU ZA UREJANJE PROSTORA IN URBANIZEM

Stališča do pripomb občanov s prve javne razgrnitve Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Ljubljana – strateški del je mestni svet obravnaval na svoji 16. seji, ki je bila 21.4.2008.

Odbor za urejanje prostora in urbanizem je na 37. seji dne 22.3.2010 obravnaval razlike med dopolnjenim osnutkom in predlogom Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Ljubljana - strateški del. Prostorski akt je Odbor obravnaval še na delovnih sestankih dne 11.1.2010, 17.5.2010, 24.5.2010 in 1.6.2010, kjer je v poglobljeni razpravi obravnaval stališča do pripomb, podanih s strani občanov, mestnih svetnikov in svojih odbornikov.

Odbor za urejanje prostora in urbanizem se je seznanil tudi s stališči do pripomb, ki so jih občani podali na dopoljnjeni osnutek Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Ljubljana - strateški del v času tretje javne razgrnitve.

I.3 PRIPOMBE, DANE OB OBRAVNAVI DOPOLNJENEGA OSNUTKA AKTA NA MESTNEM SVETU

Stališča do podanih pripomb so bila obravnavana na 37. seji Odbora za urejanje prostora in urbanizem dne 22.3.2010 ter na delovnih sestankih odbora.

Dopoljnjeni osnutek Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana - strateški del je Mestni svet Mestne občine Ljubljana obravnaval na 16. seji, ki je bila 21.4.2008 in ga, skupaj s pripombami sprejel.

II. MNENJA IN SOGLASJA, PRIDOBLJENA K PREDLOGU AKTA

Na predlog akta je bilo pridobljenih trideset mnenj pristojnih nosilcev urejanja prostora.

III. DOPOLNITEV AKTA OD DOPOLNJENEGA OSNUTKA DO PREDLOGA

Na podlagi pripomb in mnenj nosilcev urejanja prostora je dopoljnjeni osnutek akta dopolnjen, spremenjeno je besedilo odloka, usklajene so vse grafične priloge. Vsebinsko spremembo, ki se odraža tako v odloku kot v grafiki predstavlja umik razvojnih območij s površin, ki jih ogrožajo poplave.

IV. BESEDILO TISTIH DOLOČB DOPOLNJENEGA OSNUTKA ODLOKA, ZA KATERE SE PREDLAGAJO SPREMEMBE ALI DOPOLNITVE V PREDLOGU ODLOKA

Zaradi spremembe strukture akta primerjava posameznih členov dopoljenega osnutka in predloga odloka ni mogoča, zato to besedilo predstavlja dopoljnjeni osnutek odloka v celoti, ki je dostopen na svetovnem spletu.

V. OCENA FINANČNIH POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM AKTA

Akt na občinski proračun ne bo imel direktnih posledic.

Pripravil:

Vodja Odseka za prostorske planske akte:
Tomaž Šouvan, univ. dipl. inž. arh.

Načelnik
mag. Miran Gajšek, univ. dipl. inž. arh.

